

תחרות הסיפורים
של קרן ארדיטי
2016

בית משותף

ריבוי תרבויות במרחב אחד

البيت المشترك - التعددية الثقافية في نفس المكان

A house for all – living together in a multi-cultural space

קרן ארדיטי לדIALOG בין תרבויות
The Arditi Foundation for Cultural Dialogue
جامعة تل أبيب مكتب نائب الرئيس

משרד סגן הנשיא אוניברסיטת תל אביב
Office of the Vice President Tel Aviv University
مؤسسة أرديتي للحوار بين الثقافات

בית משותף

ריבוי תרבויות במרחב אחד

הסיפורים הזוכים בתחרות הסיפורים
של קרן ארדיטי 2016

קרן ארדיטי לדיאלוג בינתרבותי
The Arditi Foundation for Cultural Dialogue
مؤسسة أرديتي للحوار بين الثقافات

משרד סגן הנשיא אוניברסיטת תל אביב
Office of the Vice President Tel Aviv University
مكتب نائب الرئيس جامعة تل أبيب

Arditi Foundation Writing Competition

A house for all – living together in a multi-cultural space

مؤسسة أرتيتي - مسابقة الكتابة الإبداعية
البيت المشترك- التعددية الثقافية في نفس المكان

תרגמה לאנגלית: מיכל סלע
תרגמה לצרפתית: סילבי מאייר
עיצוב ועימוד: מיכל סמו-קובץ ויעל ביבר, המשרד לעיצוב גרפי

© כל הזכויות שמורות

אין להדפיס ללא אישור בכתב מבעלי הזכויות כל חלק מהספר הזה,
אין לייצרו מחדש או להשתמש בו בכל צורה שהיא, אלקטרונית או מכנית,
או באמצעים אחרים הידועים כיום או שיומצאו בעתיד, כולל צילום
או הקלטה, או בכל סוג של מאגרי מידע.

יצא לאור בשנת תשע"ו – 2016

Metin Arditi of the Arditi foundation

Mr. Metin Arditi, the head and founder of the Arditi Foundation, is a Swiss citizen of Turkish Sephardic origin, and lives in Geneva. He is a well-known author and a philanthropist. In 2012 he was named Goodwill Ambassador of UNESCO, and in 2014 UNESCO nominated him as a Special Envoy for Intercultural Dialogue.

The Arditi Foundation awards annual prizes to graduates of the University of Geneva and the Swiss Federal Institute of Technology. It has purchased a landmark theater, the Cinema Manhattan, which it transformed into the Auditorium Foundation Arditi and offered to the University of Geneva.

Arditi is the founder of “The Instruments of Peace Foundation”, which offers musical education to children of Palestine and Israel. He is also a member of the Foundation Board of the Music Conservatory of Geneva.

תוכן

6	פתח דבר
	אוניברסיטת תל אביב
9	נעם צור / הלב קובע
23	היא דפראוי/ נקודות אור היא דפראוי/ أطرافُ ضَوْءٍ
	אוניברסיטת בן גוריון
33	שי מייזלמן / ציפור 40
	אוניברסיטת חיפה
49	דגנית גונן עמיר / "עופרת יצוקה"
63	רוקיה עדוי/ חיפה בין דרויש לבלפור رقية عدوي/ حيفا بين درويش وبلفور
	האוניברסיטה העברית
75	לירון אברהם חי / אסיפת דיירים
	אוניברסיטת בר אילן
93	בת שבע ברטמן / שכנות
	האוניברסיטה הפתוחה
109	נועה ברקאי / הצרכים של שאול
124	אזהאר שעבאן/ זרים أزهار شعبان/ غُرَبَاء
133	Eastern Mediterranean International School Lavinia Gavrilovici / Ode to a pineapple

פתח דבר

תשע"ו היא השנה השנייה לקיומה של התחרות לכתיבת סיפורים קצרים ביוזמתה של קרן ארדיטי השוויצרית, בהשתתפות סטודנטים משש האוניברסיטאות הבאות: אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, אוניברסיטת בר אילן, האוניברסיטה העברית בירושלים, אוניברסיטת חיפה והאוניברסיטה הפתוחה.

התחרות נפתחה לתלמידי תואר ראשון ושני, תלמידי דוקטורט ופוסט דוקטורט הרשומים כסטודנטים פעילים באחת מן האוניברסיטאות המוזכרות לעיל.

המשתתפים התבקשו להגיש סיפור קצר או מחזה שאורכו לא יעלה על 2,500 מילים בעברית או בערבית, הקשור לנושא מרכזי עמו מתמודדת החברה הישראלית: "בית משותף – ריבוי תרבויות במרחב אחד".

בתחרות השתתפו יותר מ-450 סטודנטים בשש האוניברסיטאות. השנה הצטרפו לתחרות גם תלמידי בית הספר התיכון Eastern Mediterranean International School (EMIS) שבחסות אוניברסיטת תל אביב.

לדברי פרופ' רענן ריין, סגן נשיא אוניברסיטת תל אביב, מוסד מחקר מוביל מסוגו כאוניברסיטת תל אביב חשוב שיתאפיין גם במחויבות תרבותית וחברתית. תחרות זו, שיש בה חשיבות מרובה במיוחד בימים אלה שבהם השיח הציבורי מתאפיין במידה של קסנופוביה וגזענות, מביאה לידי ביטוי את אופייה הפלורליסטי של האוניברסיטה ואת החשיבות שהיא מעניקה לצורך בהכרת "האחר".

לפרטים נוספים ניתן לפנות לשרון זיו כפרי, מנהלת התחרות
במייל vpoffice@tauex.tau.ac.il

אוניברסיטת תל אביב

חבר השופטים:

עברית

פרופ' אבנר הולצמן, החוג לספרות
ד"ר סמדר שיפמן, החוג לספרות
מר דרור משעני, החוג לספרות

ערבית

ד"ר מחמוד כאל, החוג ללימודי ערבית ואסלאם
ד"ר ג'ריס ח'ורי, החוג ללימודי ערבית ואסלאם

נעם צור

הרב קוביץ

אוניברסיטת תל אביב

היא יושבה על כיסא פלסטיק שהיה פעם לכן, ועבדה בשתיקה. גם ככה אי אפשר לדבר כשכל המכונות האלה מרעישות כל כך מסביב. זה היה מחסן ענק ונטול חלונות, חצי ממנו מכיל מכונות מפחידות למראה ומרעישות להחריד שלא הפסיקו לקצץ, לנסר והשרד יודע מה עוד. במכונות האלה התעסקו רק הבנים. בחצי השני של המחסן ישבו הבנות במשך שעות מול שולחנות פלסטיק, סביבן הררי ארגזים והן ממיינות את התכולה שלהם לדליים לפי איכות. סוג א', סוג ב'. כל הבנות שהיו שם עבדו בזריזות ידיים מרשימה, אבל היא, המחשבות שלה זריזות יותר מהידיים. הארגזים שלקחה על עצמה למיין עוד כמעט מלאים.

בעצם אפשר לקרוא למקום הזה האנגר, היא חושבת, משתעשעת עם המילה הזאת, מתלבטת אם היא זוכרת מה המשמעות שלה באמת. יש האנגר בנמל, היא מהרהרת, מקום שעושים שם מסיבות וכאלה. לא?

היה קיץ, והיה חם, ושני המאווררים שהיו בהאנגר הגדול הזה לא היו כל כך מורגשים איפה שהיא יושבה. היא נזכרת בקורס מבוא לפיזיקה, כשלמדה על כך שטמפרטורה גבוהה היא תוצאה של תנועת חלקיקים מהירה (או ההיפך?) ותוהה למה אם ככה הכל כל כך כבר אצלה עכשיו, העיניים, הידיים, כל התנועות איטיות, החום לא מזרז כלום. היא מגחכת לעצמה. העיקר שעברת את הקורס הזה. היא בוחנת את הציפורניים שלה, שהשחירו מעבודה, וחושבת, עד כמה רחוק ההאנגר הזה מהאוניברסיטה.

היא נזכרת בפעם הראשונה שירדה בתחנת רכבת האוניברסיטה. איך הרגישה כל כך קטנה, כמו שקורה לה תמיד כשהיא במקומות גדולים, עמוסים, לא מוכרים. איך יצאה מהתחנה, מבולבלת, וניסתה לנווט לאוניברסיטה, אבל כבר אחרי שני מעברי חצייה איכדה את האומץ. סליחה, אתה יודע איך אני מגיעה מפה לאוניברסיטה? היא שאלה מישהו שעבר שם, מתאמצת להחביא את הרעד

בקולה, להסתיר את גוש הבושה שהתכדרר לה בגרון. הוא מכוון אותה, והיא נושמת לרווחה כשהיא מוצאת שילוט שמוכיח שהיא בכיוון הנכון. שונאת להיות אבודה. ושונאת לאחר. ועוד ביום הראשון! כשהיא מגיעה סוף סוף לכיתה, באיחור של כמה דקות, מתנשפת, האודיטוריום נראה מלא. היא לא אוזרת אומץ להעיק עוד מבט, אלא פשוט מתיישבת על המדרגות. היא לא רוצה לבלוט, או להפריע. כשפעילות הלב חוזרות לקצב הרגיל, היא מתבוננת בשאר הסטודנטים. רובם מבוגרים ממנה. ישראלים טיפוסיים, אחרי צבא, אחרי הטיול הגדול, שזופים וקיציים. הרבה יותר בנות מבנים. היא ממשיכה להסתכל, ואל תחושת הביישנות הטבעית שלה מצטרפת תחושה חדשה. היא מהרהרת בה, מנסה להגדיר אותה. חשש? סקרנות? חוסר ביטחון? ואז מתדייקת בה הבנה. היא מיעוט.

אני מיעוט, היא מתפלאת. וזה מוזר כל כך. אחרי שכל החיים היא נמצאת כבועה שלה, כל כך אנונימית ורגילה ובורחת מתשומת לב, פתאום היא מרגישה בולטת בשוני שלה, בבגדים שלה. איך קרה שאני מיעוט במולדת שלי? מבלי לשים לב היא מחבקת את תיק הגב שלה, כאילו מנסה לצמצם את עצמה, לתפוס כמה שפחות מקום על המדרגה.

באופן טבעי היא מייד מזהה את כל ה"משלנו". אחד עשר, מתוך 120. הם בולטים בשטח, ומנקודת המבט ממרומי המדרגות הם נראים לה כמו איים מוכרים בתוך ים של זרות. בשיעור הבא היא מוצאת מקום ליד אחת "משלנו", ומרגישה מיעוט, אבל לפחות לא לבד.

בהאנגר היא לא מרגישה מיעוט, כי הרוב פה כמוה. אבל בשנים האחרונות המיעוטיות הזו כמו נתפרה לה לאישיות, נצמדה חזק, ככה שאפילו שהיא מוקפת ב"משלנו" היא לא שוכחת שזה זמני, מקומי.

הדלי של סוג ב' התמלא כמעט לגמרי. היא הולכת לרוקן אותו ובדיוק אז חמיס נכנס להאנגר. חמיס תמיד מגיע בצהריים עם המשאית שלו, פורק עוד ארגזים היישר מהשדה, יחד עם שלושה נערים זריזים ודומים להפליא. שני בנים ונכד אחד – הוא השוויץ בפניה פעם. ביום השלישי שלה שם כמעט התנגשה בו כשיצאה מהמקור עם ארגז גדול שחסם לה את שדה הראייה, ומאז כל יום כשחמיס נכנס הוא לוכד את מבטה, מחייך וקורץ, כמו אומר – תראי, פעם אחת ניצלנו כנס, הפעם תעשי טובה ואל תתקרבי למקור עד שאני מסיים. עכשיו היא כבר הייתה בדרך למקור, למזלה רק עם דלי שלא משאיר מקום להתנגשויות. היא מנידה ראש לשלום, אבל היום חמיס טרוד, ולא שם לב. היא מרוקנת את הדלי שלה לארגז של סוג ב', שכבר התמלא. היא גונבת עוד רגע בתוך המקור הגדול, נהנית מהקרירות הנדירה.

היא בכלל גרה בלוד, אבל באה לחודש לגור כאן בצפון, בקרוואן קטן עם עוד 6 בנות, כדי לעזור לדוד שלה בחודש הכי עמוס שלו. היא בקושי ראתה אותו, כל היום היה עסוק בטלפונים, הובלות, העברות. היא נמצאת כאן כבר קרוב לשלושה שבועות, חוזרת הביתה רק בסופי שבוע. דוד שלה אמר שממחר עבודת המיון נגמרת והן יתחילו לארוז. הזמן דוחק והעבודה צריכה להיעשות מהר. העבודה הייתה משעממת, והיא כבר התגעגעה לבית שלה, לאמא ולכל החמולה שהשאירה שם מאחור. אבל היא לא מהטיפוסים המתלוננים. כי בדרך כלל כולם בסדר, והרי כמה היא כבר יכולה לבקש. ואמא הרי שמחה שהיא הלכה לשם, לעבוד בסביבה מוגנת ושמורה. אמא נורא דואגת לצניעות שלה. כל האחיות הגדולות שלה כבר היו נשואות עם ילדים, ועכשיו כולם חיכו שהיא תתחתן. מה זה חשוב התואר-ראשון הזה לפני גיל עשרים וארבע אם את לא מביאה לנו חתן? אבא שלה נהג להקניט אותה.

היא נזכרת איך פעם, כשהייתה בכיתה ד' ושלחו אותה מבית הספר לחוגים של מחוננים, היא חזרה נבוכה. זו פעם ראשונה שהיא הייתה בחברה מעורבת כזאת, שלא כולם כמוה. אבא הסיע אותה לשם פעמיים בשבוע, היה גאה בה כל כך. בדרך חזור הביתה היא סיפרה לאבא שלה, איך התביישה כשהמדריך של החוג דיבר עליה ועל המנהגים שלהם. מה יש להתבייש? אבא שלה אמר. אנחנו גאים בדרך שלנו!! אבל אף אחד לא כמוני שם. אולי אחד. היא אמרה בשקט. אז מה? אבא אמר. הרוב לא קובע. ואת צריכה להיות גאה במי שאת. בלילה, בקרוואן, אחרי המקלחת, גילתה שלמרות כל הסבון והשפשופים הידיים שלה נשארו קצת שחורות, האצבעות קצת מחוספסות. היא נחרדה ומיהרה למרוח קרם ידיים. הידיים שלה הן כלי העבודה שלה. היא לומדת פיזיותרפיה. אולי אני אעבוד רק בבית חולים, היא חושבת תוך שהיא מעסה את הקרם לתוך העור הקשוח, שם בכל מקרה לובשים כל היום כפפות.

אנטולי בטח היה צוחק עליה ואומר שהכי מתאים לה להיות כל היום עם כפפות. גם ככה היא "מטפלת בכל דבר עם כפפות". אנטולי היה חבר ללימודים שתמיד נסע איתה ברכבת בדרך הביתה. יצא להם לדבר הרבה. אנטולי הוא מהסוג הישיר שלא מתפשר. לא מפחד להגיד לה בפרצוף את מה שהוא חושב. מהסוג שמפגיין עם דגל ישראל מול הכינוס לציון יום הנכבה באוניברסיטה. גם הוא מיעוט, לפחות באוניברסיטה. בהפסקות הם לא היו מדברים אחד עם השני בכלל, אבל תמיד ברכבת היה להם זמן לדבר על כל נושא שבעולם. זה התחיל מפעם אחת שזיהתה אותו בבוקר והתיישבה לידו, להפתעתו. ולהפתעתה, גם. כל הנסיעה היא בחנה את האצבעות שלה, ששיחקו בריצ'רץ' של התיק. ומאז כמעט כל יום היו נוסעים יחד. אנטולי היה הכי הפוך ממנה בעולם. רוסי,

(אוקראיני, מתי תביני?) בהיר עור ושיער, עם עיניים חומות שלא מתביישות לעולם, גבוה ממנה בראש וחצי, בן יחיד במשפחה, אתאיסט. אצלה, הדת הייתה הדרך היחידה הברורה. בהתחלה אנטולי לא נגע בזה, והם דיברו בעיקר על הלימודים והמרצים ועל החיים שיכולים להיות משותפים לכל בן אנוש. לקח כמה חודשים עד שאנטולי הסביר לה את משנתו על כך שאין אלוהים או אללה או כל ישות מיסטית אחרת כי זה פשוט לא הגיוני, אבל הוא לא יריב איתה על זה כי דווקא היה כיף להעביר יחד את הנסיעות. היא צחקה ואמרה דווקא הייתי יכולה לריב איתך בכיף, אבל אתה כבר מכיר אותי, אני לא עושה הרבה רעש. עוד כמה נסיעות כאלה ואני משכנע אותך שכל העניין של דת זה פשוט קשקוש אחד גדול, הוא אומר, והעיניים שלו הופכות חדורות מטרה. סך הכל כמה אנשי דת הזויים שמנסים לשלוט בעולם וגורמים למלחמות. לא הייתי משקיעה בכיוון הזה, היא עונה לו, אני מקרה אבוד. יאללה, ביי, היא מעמיסה את התיק על הגב ויורדת בלוד, והוא נשאר ברכבת שממשיכה לרחובות, בלי שהיא נתנה לו הזדמנות להגיב.

הנסיעות עם אנטולי תמיד מאתגרות אותה. אנטולי מספר לה את החיים בדרך החדה והחד-מימדית שלו, והיא נהנית מזה שהיא יכולה לעגל לו את השפיצים בדוגמאות אמיתיות ושונות ממה שהוא מכיר, לפסול את כל ההכללות שלו (כמעט), לערן את התקיפות שלו בחמלה ובענווה שלה. מצד שני, אנטולי לא נשאר חייב, ותמיד גורם לה לחשוב. פעם, אחרי שיעור על מערכת העצבים והכאב הוא שיתף אותה במחשבה – כאב הוא צורך הישרדותי. הוא מתריע לנו מפני סכנה, גורם לנו רפלקסים של נסיגה, מאותת לנו איזה אזור נפגע וצריך טיפול. אולי האפשרות לחיות בלי כאב בכלל יכולה להישמע טוב, חיים נעימים, אבל באמת זה מראה על מחלה. על משהו לא טוב. מי שלא מרגיש כאב לא יכול לשרוד. רק רקמה מתה לא מרגישה כאב. כשדוקרים אותך – הכי בריא להגיב. אז איך את כזאת אדישה? איך את יכולה לקבל את הכל בשלוות נפש? היא שתקה. הפעם זה כאב, היא אמרה בסוף. אבל גם להרגיש יותר מדי זה מראה על מחלה. איך אפשר לחיות כשכל נגיעה קלה מקפיצה אותך? החזירה לו. אבל מאז אותה נסיעה, תמיד הבהב בה הספק: אולי באמת היא סלחנית מדי. אולי באמת יש דברים שלא מתפשרים עליהם וצריך להילחם כדי להשיג.

תמיד כששאלו אותה איך היא מסתדרת באוניברסיטה בתל אביב, היא ענתה שבהתחלה היא הייתה קצת כהלם, אבל שהחבר'ה שלומדים איתה ממש מתוקים, מסבירים פנים ומבינים. למשל, כשלמדו אחד על השני איך לעשות עיסויים או טיפולים אחרים שמצריכים לבוש מינימאלי, מכנס קצר או גופייה, נתנו לבנות את האפשרות לתרגל מאחורי מחיצה. תמיד הן היו שם, היא, נור, מֶלֶק, איילת

ותהילה, נסתרות מעיני שאר הכיתה. בגלל שהיו מספר אי זוגי, תמיד היה צורך במישהי שתתנדב להצטרף אליהן ל"עזרת נשים", כמו שתהילה קראה לזה, כדי שיוכלו לעבוד בזוגות. הן צחקו על זה, עזרת הנשים היא מיקרוקוסמוס אוטופי. ערביות, דוסיות וחילוניות, ללא הבדל דת וגזע. כולן ידעו שבאמת יש הבדלים. אבל מאחורי המחיצה הן הורידו כולן את השמלות, החצאיות, כיסוי הראש והחולצות, העבירו חוויות על תפילות וכאלה (אה, לכם יש רק שלוש? וזה לא חובה?) אז לפחות כלפי חוץ ההבדלים קצת היטשטשו. כמוכן שכל זה לא עזר לטשטש שום הבדל כשהגיע צוק איתן בקיץ הקודם. הן התאמנו לקראת המבחנים בימים שונים, רק לא להיפגש, לא להגיע לדיבור מחוץ לאזור הבטוח או לוויכוחים מתלהמים. בסתר ליבה היא שמחה קצת על הפירוד הזה. במצבי קיצון מתגלה האמת במערומיה. אי אפשר להתפיףף. ואולי זה טוב לה לחדד את ההבדלים, להיזכר במה שהיא לא.

למחרת בהאנגר, הבנות עובדות בלחץ מטורף. אפילו את ההפסקה הקבועה לארוחת הערב הן קיצרו. החודש עומד להסתיים, החג מתקרב. סוג א' נכנס לקופסה מיוחדת ונאטם בניילון מקושט, סוג ב' וסוג ג' נארזים רק בשקיות פשוטות. התנועות שלה היום הרבה יותר זריזות. העבודה הרבה יותר קלה לה עכשיו, באריזות, מאשר במיון. תמיד חששה לקבל החלטות ולקבוע קביעות. היה לה יותר נוח כשמישהו אחר החליט, או כשהמציאות גררה אותה ולא הותירה לה ברירה. כי זה הכי נוח להיות פלורליסט חייכן, ולקבל את כולם כמו שהם. אבל לפעמים המציאות נכנסת ראס בין עינאפ, ואין לך לאן לברוח ואתה חייב להפריד, להבדיל. להסתכל טוב ולקבוע מי סוג א' ומי סוג ב'. בכל מקרה, היא שמחה שהשלב הזה מאחוריה והיא שוב יכולה לעבוד באוטומטיות ובלי לחשוב. רק כשהיא מטפלת בסוג א' היא יותר איטית, נזהרת, עובדת במעין חרדת קודש. כשהיא תסיים כאן היא תביא הביתה את הכי יפים, שיהיו למשפחה בחג.

בסוף החודש היא יוצאת מהקרוואן כשכל הבגדים שלה ארוזים וכשהשפופרת של קרם הידיים כבר כמעט ריקה, ונושמת לרווחה. יאללה, בית! בתחנת האוטובוס היא רואה פתאום את המשאית של חמיס מתקרבת ונעצרת לידה. אחד מהנערים (זה הנכד? היא מתלבטת. הם כל כך דומים) קופץ ומביא לה שקית עם כמה אריזות של סוג א'. שכחת את אלה, הדוד שלך ביקש שנביא לך. היא מודה לו ומחייכת וחמיס ממושב הנהג מרים את שתי ידיו במחווה שאומרת, מה אפשר לעשות איתך, את מקרה אבוד. היא צוחקת והוא קורץ לה בפעם האחרונה הקיץ, ונוסע. לפני שיצאו להתנסות בבית חולים, אנטולי לימד אותה קצת רוסית. במבט לאחור זה סיפק להם נסיעות שלמות נטולות ויכוחים. הם לא ידעו שאלו יהיו הנסיעות האחרונות יחד, אבל זו הייתה דרך טובה להעביר אותן. כשהגיעו למפגש

של סוף השנה שבו כולם שיתפו חוויות מהניסיון הראשון כמטפלים, אנטולי הגיע רק לקראת הסוף, ונפרד מכולם. אני פורש, הוא הכריז. המקצוע לא מתאים לי. היא הייתה בהלם. הוא השאיר לה מעטפה, הסתכל לה בעיניים ואמר, נתראה? בפעם הראשונה הנימה שלו הייתה שואלת, לא החלטית. במכתב הוא הסביר לה שיש יותר מדי סימני שאלה בפיזיותרפיה. שהוא צריך משהו יותר ראלי. שהוא בודק לימודי הנדסה. שהוא ממש נהנה להכיר אותה בשלוש שנים האחרונות, והוא לא מאמין שאפילו אין לו את המספר שלה. שהמראה שלה מוצא חן בעיניו, ושהיא מוצאת חן בעיניו ושהוא ישמח להמשיך לדבר איתה, והנה המספר שלו. היא משעינה את ראשה על החלון של האוטובוס, מעבירה את המעטפה הלבנה בין האצבעות המושחרות שלה. כל פעם שהיא חושבת על מה שכתוב בפנים היא מסמיקה. וכבר דמיינה את כל המשפטים האפשריים שתגיד לו כשתתקשר. אבל הכל היה סתם דמיונות; היא ידעה – היא לעולם לא תתקשר. הלוואי שהוא יבין. שאאלולם! היא צוהלת בכניסה לבית, השרירים שלה חסרי מנוחה אחרי הישיבה הממושכת בנסיעה. יש ריח טוב של בישולים, אבל המטבח ריק. הו! מי הגיעה? היא שומעת את אבא שלה קורא מהמרפסת האחורית, וקולו מרמז על כך שהפה שלו מלא מסמרים. היא מפילה את התיק הכבד על הרצפה, מניחה בזהירות את האריזות שהביאה על השולחן ויוצאת למרפסת. היא רואה את אבא שלה מנגב זיעה ממצחו, שמח לקראתה, מוציא את המסמרים מפיו ומושיט לה: יופי שהגעת! בדיוק אני צריך עזרה פה עם המסמרים למטה, אני עם הכרס שלי קשה לי להתכופף. אמא שלה מופיעה פתאום, מחבקת ואומרת בנשימה אחת – כיף שחזרת. יאללה לעבודה! תביאי את הקישוטים מהחדר, צריך לתלות אותם. היא אוהבת את החג הזה כל כך, שהיא מוחלת על קבלת הפנים שלהם. אבא, היא אומרת, הבאתי לך את ההדסים הכי יפים.

“הלוואי שהיה אפשר להרכיב את כל האנושות

כולה בגוף אחד, שאוכל לחבק את כולם”

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

Noam Zur

La majorité compte

Université de Tel Aviv

Elle était assise sur une chaise en plastique d'un blanc sale et travaillait en silence. On ne pouvait pas s'entendre parler, de toutes les façons, avec le bruit des machines tout autour. C'était un grand entrepôt sans fenêtres dont la moitié était occupée par d'effrayantes machines affreusement bruyantes qui n'arrêtaient pas de hacher, scier et dieu sait quoi encore. Il n'y avait que les hommes qui s'occupaient des machines. Dans la seconde moitié de l'entrepôt se tenaient les filles et des heures durant, assises devant des tables en plastique couvertes de montagnes de cageots, elles triaient leur contenu dans des seaux selon la qualité des produits. Premier choix, second choix. Toutes les filles travaillaient vite avec et une dextérité impressionnante, sauf elle, dont les pensées étaient plus rapides que les mains. Les cageots qu'elle s'était attribués étaient encore presque pleins.

En fait on pourrait appeler cet endroit un hangar, se dit-elle, jouant avec le mot, se demandant si elle se rappelait bien son sens exact. Au port il y a des hangars qui sont en fait des boîtes de nuit, alors c'est quoi exactement ?

C'était l'été, il faisait chaud et l'air brassé par les deux ventilateurs du grand hangar ne parvenait pas jusqu'à elle. Elle se rappela qu'au cours d'introduction à la physique, elle avait appris qu'une température élevée est la conséquence d'un mouvement rapide des molécules – à moins que ce ne soit le contraire ? Parce qu'en ce cas, pourquoi sentait-elle que tout était si lourd et lent, ses yeux, ses mains, ses mouvements, la chaleur n'accélérait rien du tout. Elle rit intérieurement. Le principal était qu'elle ait réussi à passer cet examen. Son regard tomba sur ses ongles noircis par le travail et pensa combien ce hangar était à des lieues de l'université.

Elle se rappelait la première fois où elle était descendue du train pour l'université. Elle se sentait si petite, comme à chaque fois qu'elle se trouve

dans de grands espaces ouverts pleins d'une foule d'inconnus. Elle était sortie de la station, complètement désorientée, en essayant de trouver le chemin de l'université, mais déjà après avoir traversé deux passages cloutés elle avait perdu tout courage. Excusez-moi, sauriez-vous comment on se rend d'ici à l'université ? demanda-t-elle à un passant en essayant de masquer le tremblement de sa voix et de cacher le poids de la timidité qui pesait sur sa gorge. Le passant lui indiqua le chemin et elle respira avec soulagement en repérant le panneau qui confirmait qu'elle était dans la bonne direction. Elle déteste se sentir perdue. Déteste être en retard. Et encore le jour de la rentrée ! Quand enfin elle arriva à la salle de cours, avec quelques minutes de retard, toute essoufflée, l'auditorium était presque plein. Elle n'eut pas le courage de poursuivre son inspection du regard et s'assit là où elle se trouvait, sur les escaliers. Elle ne veut pas qu'on la remarque, elle ne veut pas déranger.

Lorsque les battements de son cœur se furent calmés, elle observa les autres étudiants. La plupart étaient plus âgés qu'elle. Des Israéliens typiques, après le service militaire, après le grand voyage rituel qui suit, bronzés et décontractés. Plus de filles que de garçons. Elle continue d'observer et à sa timidité naturelle se greffe un nouveau sentiment. Elle se demande ce que c'est, essaie de l'analyser. De la crainte ? De la curiosité ? Du manque d'assurance ? Et tout d'un coup elle comprend.

Elle est en minorité.

Elle appartient à une minorité, s'étonne-t-elle. C'est tellement bizarre. Après avoir vécu toute sa vie dans sa bulle, si anonyme et si accoutumée à passer inaperçue, elle se sent tout d'un coup exposée dans sa différence, si visible avec ses vêtements. Comment se fait-il que je sois une minorité dans ma propre patrie ? Sans y prendre garde, elle étreint son sac à dos, comme si elle essayait de rapetisser, d'occuper encore moins de place.

Naturellement elle identifie sans hésiter « ceux des nôtres ». Ils sont onze, sur cent vingt étudiants. On les remarque de loin et du haut des escaliers, ils ont l'air d'être de petites îles familières perdues dans un océan inconnu. Au cours suivant, elle prend place à côté d'« un des nôtres ». Elle se sent toujours en minorité mais au moins elle n'est pas seule.

Dans le hangar elle ne se sent pas en minorité car la majorité des employés sont comme elle. Mais ces dernières années ce sentiment-là de minorité s'est intégré à sa personnalité, s'est si bien collé à elle que même entourée « des nôtres », elle n'oublie pas que c'est limité dans le temps et dans l'espace.

Le seau des second choix est presque plein. Elle se lève pour aller le vider quand au même moment, Hamiss entre dans le hangar. Hamiss arrive toujours le matin avec son camion. Il décharge d'autres cageots qui arrivent directement des champs. IL est aidé de trois jeunes hommes agiles qui se ressemblent remarquablement. Deux sont ses fils et le troisième, son petit-fils, s'est-il vanté un jour devant elle. À son troisième jour de travail, elle est presque entrée en collision avec lui au moment où elle sortait de la chambre froide avec une grande caisse qui limitait son champ de vision, et depuis, Hamiss saisit son regard quand il arrive chaque jour, il lui sourit et lui fait un clin d'œil comme pour dire – regarde, nous avons une fois échappé à la catastrophe, maintenant fais moi plaisir et ne t'approche pas de la chambre froide tant que je suis là. Cette fois elle était bien en chemin vers de la chambre froide, mais avec un seau à la main qui ne risquait pas de lui masquer la vue. Elle lui dit bonjour d'un signe de tête, mais aujourd'hui Hamiss est contrarié et il ne prête pas attention à elle. Elle vide son seau dans la caisse des second choix, qui est déjà bien remplie. Elle reste un peu plus longtemps que nécessaire dans la chambre froide pour profiter un instant encore de sa fraîcheur.

Elle n'est pas d'ici, en fait elle habite à Lod mais elle est venue pour un mois dans le nord, pour aider son oncle pendant la période de l'année la plus chargée. Elle loge dans une caravane avec six autres filles. L'oncle, elle ne l'a presque pas vu, il est occupé toute la journée, il règle au téléphone des questions de transports et de livraisons. Voilà bientôt trois semaines qu'elle est là et qu'elle ne rentre à la maison que pour les week-ends. Son oncle lui a dit que demain, ils en auront fini avec le tri et qu'ils pourront commencer avec l'emballage. Le temps presse et le travail doit être achevé rapidement. Le travail était ennuyeux et elle languissait déjà la maison, sa mère et toute la famille. Mais elle n'est pas du genre à se plaindre de son sort. En général, tout le monde va bien, et que demander de plus. Sa mère est contente qu'elle soit partie travailler dans un endroit protégé et sûr. Maman est très soucieuse de la pudeur de sa fille. Toutes ses grandes sœurs se sont mariées et sont déjà mères, et maintenant tout le monde attend qu'elle se marie à son tour. Quelle importance, cette licence avant vingt quatre ans si elle ne nous ramène pas un mari ? Son père a l'habitude de la taquiner de la sorte.

Elle se souvient comment un jour, quand elle était élève au CM1 et que l'école l'avait envoyée suivre des cours d'enrichissement pour surdoués,

elle était revenue à la maison très troublée. C'était la première fois qu'elle se trouvait dans un milieu mixte comme celui-là, où les gens n'étaient pas tous comme elle. Son père l'y accompagnait deux fois par semaine, il était si fier d'elle. Sur le chemin du retour, elle raconta à son père qu'elle avait eu honte quand l'éducateur avait parlé d'elle et de leurs coutumes. De quoi avais-tu honte ? demanda son père. Nous sommes fiers de notre façon de vivre ! Mais personne n'est comme moi, là-bas. Seulement un, peut-être, dit-elle tout doucement. Et alors ? dit son père. La majorité ne compte pas. Tu dois être fière de qui tu es.

La nuit, dans la caravane, après la douche, elle remarqua que malgré le savon et le brossage, ses mains étaient restées un peu noires et ses doigts rugueux. Elle prit peur et s'empressa de se masser les mains avec de la crème. Ses mains, c'était son outil de travail. Elle étudiait kinésithérapie. Peut-être ne vais-je travailler qu'à l'hôpital, pense-t-elle en faisant pénétrer la crème dans sa peau sèche, là-bas, de toutes les façons, on porte des gants tous les jours.

Anatoly se serait sûrement moqué d'elle en disant que cela lui conviendrait tout à fait de porter des gants toute la journée. De toutes les façons, elle « prend des gants » avec tout le monde. Anatoly était un ami de cours qui prenait toujours le train avec elle pour rentrer à la maison. Ils avaient eu souvent l'occasion de discuter. Anatoly était du genre direct et sans concessions. Il n'avait pas peur de dire tout haut ce qu'il pensait. Le genre qui manifeste avec un drapeau d'Israël en face du rassemblement en mémoire du jour de la Nakba à l'université. Lui aussi appartenait à une minorité, tout au moins à l'université. Ils ne parlaient pas du tout ensemble entre les cours, mais dans le train, ils avaient le temps de discuter de tout. Cela avait commencé un matin où elle l'avait reconnu dans le train et où elle l'avait surpris en s'asseyant à côté de lui. De fait, elle s'était surprise elle-même. Durant tout le trajet elle avait gardé les yeux baissés sur ses doigts qui jouaient avec la fermeture éclair de son sac. Depuis ils avaient voyagé ensemble presque tous les jours. Anatoly était son exacte antithèse. Il était Russe (Ukrainien, quand est-ce que tu vas comprendre ?), la peau blanche et les cheveux clairs, avec des yeux bruns qui n'avaient jamais honte. Il avait une tête et demi de plus qu'elle, il était fils unique, et athée. Pour elle, la religion était le seul chemin évident. Au début Anatoly évitait le sujet et ils parlaient surtout des études et des professeurs et de tous ce que les êtres humains ont en commun. Il avait fallu plusieurs mois avant qu'Anatoly

lui expose sa façon de voir la vie, qu'il n'y avait pas de dieu ni d'Allah ni aucune autre entité mystique, c'était tout simplement illogique, cependant il n'allait pas se disputer avec elle à ce sujet alors qu'il était si agréable de passer le temps du trajet en sa compagnie. Elle rit et lui répondit, et bien moi, justement, je me disputerais bien avec toi, et avec plaisir, mais tu me connais, je ne fais pas beaucoup de bruit. Encore quelques trajets comme celui-là et j'arrive à te convaincre que toutes ces histoires de religion, c'est de la foutaise, dit-il, et son regard se faisait perçant de détermination. Ce n'est qu'une bande de prêtres allumés qui essaient de dominer le monde et provoquent des guerres. À ta place, je ne gaspillerais pas mon énergie, lui répondit-elle, je suis un cas désespéré. *Yalla*, salut, dit-elle, et sans lui donner l'occasion de répliquer, elle mit son sac sur son dos pour descendre à Lod pendant qu'il continuait sur Rehovot.

Pour elle, chaque trajet en compagnie d'Anatoly posait un nouveau défi à surmonter. Il lui parlait de la vie à sa façon tranchée et catégorique, et elle, elle s'amusait à émousser ses pointes par des exemples tirés d'expériences différentes de la sienne, à saper les bases de (presque) toutes ses généralisations excessives, à adoucir son agressivité grâce à sa bienveillance et sa modestie. Mais Anatoly n'était pas en reste et il la forçait toujours à réfléchir. Un jour, après un cours sur le système nerveux et la douleur, il lui fit part de sa théorie – la douleur était nécessaire à la survie. La douleur avertit du danger, provoque des réflexes de recul, et signale à quel endroit le corps est blessé et à besoin d'être soigné. On pourrait penser que ce serait une bonne chose de vivre sans douleur, que ce serait une vie bien agréable, mais en fait ce serait le signe d'une pathologie, de quelque chose de négatif. Celui qui ne ressent pas la douleur ne peut pas survivre. Il n'y a que les cellules mortes qui ne réagissent pas à la douleur. Quand on te pique, ta réaction est une preuve de santé. Alors pourquoi es-tu si indifférente ? Comment peux-tu tout accepter avec sérénité ? Elle resta sans voix. Cette fois, cela faisait mal, dit-elle enfin. Mais trop sentir la douleur, c'est aussi un signe de maladie. Comment vivre lorsque le moindre contact te fait bondir ? lui demanda-t-elle en retour. Mais depuis ce jour, le doute s'était insinué en elle : peut-être était-elle vraiment trop tolérante. Peut-être y avait-il vraiment des choses que l'on ne doit pas laisser passer et pour lesquelles il faut se battre.

Quand on lui demandait comment elle se débrouillait à l'université à Tel Aviv, elle disait qu'au début, elle était un peu sous le choc, mais que les jeunes qui étudiaient avec elle étaient vraiment gentils, accueillants et

compréhensifs. Par exemple, pour les cours de massage ou l'apprentissage d'autres soins où il fallait s'entraîner les uns sur les autres en portant des vêtements très courts, un short et un tricot, les filles qui le désiraient avaient la possibilité de s'abriter derrière un paravent. Elles se retrouvaient toujours à plusieurs, Nour, Malak, Ayelet, Téhila et elle, bien cachées aux yeux du reste de la classe. Comme elles étaient en nombre impair, une autre fille de la classe se portait volontaire pour se joindre à elles dans l'*ezrat nashim*, « l'oratoire des femmes » comme Téhila appelait leur coin réservé, afin qu'elles puissent travailler en couple. Cela les faisait rire, leur *ezrat nashim* était un microcosme utopique. Des Arabes musulmanes, des Juives orthodoxes et des filles laïques, réunies là sans distinction de race ou de religion. En vérité tout le monde savait qu'il y avait des différences mais derrière le paravent, elles ôtaient leur robe, leur jupe, leur chemise et le foulard qui cachait leurs cheveux, elles parlaient de leurs expériences, des prières (Vous n'en avez que trois ? Et elles ne sont pas obligatoires ?) et de choses comme ça. Dans ces moments-là, du moins vu de l'extérieur, les différences n'étaient plus aussi visibles. Bien sûr elles ont rejailli de plus belle quand l'été précédent est arrivé *Tsouk Eytan*, l'opération « Roc inébranlable ». Elles s'entraînaient alors pour leurs examens à des jours différents, l'essentiel étant de ne pas se rencontrer, de ne pas en arriver à discuter en dehors de la bordure protectrice et à se quereller avec virulence. Dans son for intérieure elle était un peu satisfaite de cette séparation. Dans les situations extrêmes la vérité se dévoile toute nue. On ne peut plus l'embellir. Sans doute valait-il mieux que les différences s'en trouvent exacerbées, pour lui rappeler ce qu'elle n'était pas.

Le lendemain, au hangar, les filles travaillaient à un rythme frénétique. Elles raccourcirent même la pause habituelle du dîner. Le mois touchait à sa fin et la fête approchait. Les premiers choix furent emballés dans des boîtes spéciales fermées d'un plastique étanche décoré, les produits de deuxième et troisième choix dans de simples sachets. Aujourd'hui ses mouvements étaient beaucoup plus rapides. Le travail lui semblait plus facile à l'emballage qu'au tri. Elle avait toujours craint de prendre des décisions et de proférer des jugements définitifs. Elle préférait laisser les autres décider, ou se laisser guider par la réalité qui finissait par ne pas lui laisser de choix. Parce que c'est bien plus simple d'être une pluraliste souriante, d'accepter chacun comme il est. Mais parfois la réalité s'impose, *rass ben inakh*, qu'on le veuille ou pas, on ne peut pas y échapper et mieux

vaut se séparer, marquer la différence. Bien regarder et décider une fois pour toutes qui est premier choix et qui est second choix. Quoi qu'il en soit, elle est contente d'avoir dépassé cette période et de pouvoir de nouveau travailler comme une machine, sans réfléchir. C'est seulement quand elle s'occupe d'emballer les premiers choix qu'elle est plus lente, plus prudente, comme inspirée d'une peur sacrilège. Quand elle aura fini de travailler ici, elle ramènera à la maison les plus belles boîtes, en l'honneur de la fête.

À la fin du mois elle quitte la caravane avec tous ses vêtements empaquetés et le tube de crème pour les mains presque vide, et elle soupire de soulagement. *Yalla*, à la maison ! À la station de bus elle voit tout d'un coup le camion de Hamiss qui s'approche et s'arrête à côté d'elle. Un des jeunes hommes (le petit-fils ? Elle hésite, ils se ressemblent tant) saute de la cabine et lui tend un sachet qui contient plusieurs boîtes premier choix. Tu les as oubliées, ton oncle a demandé qu'on te les apporte. Elle le remercie et sourit à Hamiss qui est assis derrière le volant et lui fait signe de ses deux mains levées comme pour dit, qu'est-ce qu'on va faire de toi, tu es un cas désespéré. Elle rit et pour la dernière fois de l'été, il lui fait un clin d'œil et redémarre.

Avant le stage à l'hôpital, Anatoly lui avait appris un peu le russe. Elle se rend compte à présent que ces leçons leur avaient donné l'occasion de voyages entiers sans disputes. Ils ne savaient pas encore que c'étaient là leurs derniers trajets ensemble, mais ceux-ci s'étaient déroulés de manière agréable. Quand tous se retrouvèrent à la réunion de fin de cycle, chacun raconta ses premières expériences de soignant. Anatoly arriva à la fin et se sépara de tout le monde. J'abandonne, déclara-t-il. Ce métier n'est pas fait pour moi. Elle était sous le choc. Il lui donna une enveloppe, la regarda dans les yeux et lui dit : on se revoit ? Pour la première fois il avait un ton interrogateur, pas péremptoire. Dans sa lettre il expliquait que la kinésithérapie laissait trop de questions ouvertes. Qu'il avait besoin de certitudes. Qu'il envisageait d'entreprendre des études d'ingénieur. Qu'il avait vraiment eu du plaisir à faire sa connaissance. Qu'il avait du mal à croire que durant ces trois années, il ne lui avait pas demandé une seule fois son numéro de téléphone. Que son apparence physique lui plaît, et qu'elle lui plaît, et qu'il serait heureux de continuer à parler avec elle, et il lui donnait son numéro de téléphone.

Elle appuya sa tête contre la fenêtre du bus, jouant avec la lettre de ces doigts noircis. À chaque fois qu'elle songe à ce qui y est écrit, elle rougit. Elle imaginait déjà les phrases qu'elle lui dirait quand elle lui téléphonerait. Mais

ce n'était que de l'imagination. Elle savait que jamais elle ne l'appellerait. Elle espérait qu'il comprendrait.

Saluuut ! Elle exulte de joie en entrant chez elle, impatiente de faire jouer ses muscles après la longue station assise du voyage. Il y a une bonne odeur de cuisine mais la pièce est vide. Elle entend son père crier depuis la terrasse de derrière, hé, qui est là ? Elle comprend à sa voix qu'il tient des clous entre ses lèvres serrées. Elle laisse tomber son sac sur le sol, pose délicatement les paquets qu'elle a apportés sur la table et sort sur la terrasse. Son père essuie la sueur qui perle sur son front et se tourne tout joyeux vers elle, enlève les clous de sa bouche et l'apostrophe : je suis content que tu sois arrivée ! J'avais justement besoin d'aide pour planter les clous d'en bas. Avec mon ventre, je n'arrive plus à me baisser comme il faut. Sa mère arrive à ce moment-là, elle la prend dans ses bras en disant – c'est bon que tu sois revenue. *Yalla*, au travail ! Prends les décorations qui sont dans la chambre, on va les accrocher.

Elle aime tellement cette fête qu'elle est prête à leur pardonner leur accueil. Papa, dit-elle, je t'ai apporté les plus belles branches de myrte.

*Si seulement on pouvait réunir toute
l'humanité entière en un seul corps, je
pourrais l'éteindre en une fois.*

Abraham Isaac Kook.

היא דפראוי היא דפראוי

נקודות אור אטרף ضوء

אוניברסיטת תל אביב جامعة تل أبيب

أطراف ضوء

في زاوية من زوايا ذات الوطن، أطالت السَّوَل على رصيف الانتظار، أمطرت عليها
غيوم الذكرى إشتياقًا، كغيب مع ربح الحب أتاها، في مساءٍ مطرٍ كهذا عَصَفَت السماءُ
بِهَا غَضَبًا... وأني مطرٌ سيروي ظمأها وتَعْطِشها له؟

وعائقٌ صخبُ المكانِ هواجسُ الذَّاكِرَةِ؛ عزفت ربابةٌ روجها أنينَ الثَّواني فنظرت إلى
السَّاعَةِ تلكَ الصَّامدةِ وسطِ ازدحامِ المَدِينَةِ إذ بها ترى نَفْسَهَا عَقْرَبَ سَاعَةِ تَلَاحِقُهُ فَيَهْرَبُ،
تسابقُ الوَقْتَ لِتَلْتَقِيَ بِهِ. غادَرَهَا وَانْتظَرَتْه كَعَادَتِهَا، على المَوْعِدِ المَقْدَرِ لِمنْتَظِرِ غائِبٍ،
فَصَفَعَهَا المَسَاءُ المُكْحَلُ بِرِداءِ حِلْمٍ لَمْ يَكْتَمِلْ بَعْدُ! شاحبةٌ كضوءٍ خافت، أيلةٌ للسَّقُوطِ
ككوخِ هَذِهِ الإعياءِ حينًا من الدَّهرِ، تُمَنِّدُ مِنْ ذَنْبِ تَوْبِهَا سَاقَانِ هَرَمَتَانِ، جَعَدَتَانِ، فَمَا تَرَاهُ
مِرَاتِكُ لِصُورَتِهَا تَرَاهُ رُوحَكَ لروجها، لِيَتِ الزَّمَنُ يَتَوَارِثُ أمانينا. أَعْرَقَهَا بِكُومَةِ أُمْنِيَاتِ
هَارِبَةٍ وَانْتَصَفَ اللَّيْلُ أَبَتَ أَنْ تَوَصِدَ أَبْوَابَ قَلْبِهَا فَتَسْرِبَتْ صُورَتُهُ فِي مَخِيلَتِهَا أَرْهَقَتِهَا
وَدُونَ وَعِي إْحْتِنَقَتْ، تَجْمَهَرُ المَارَّةُ فَلَمَحَتْ طَيِّفًا يُشْبِهُهُ عَادَتُ لِحْرِقَتِهَا عَلَهَا تَجِدُ وَجْهًا
إِعْتَادَتُهُ وَبِلا مُقَدِّمَاتِ بَدَأَتْ تُصَارِعُ تلكَ النُّظُرَاتِ أَمَلَةً -بِأَمَلِ كَثْفِ الإِبْرَةِ- بِرُجُوعِهِ
مِنَ اللَّاسِيئَةِ لِتَلْمِمْ سَيِّئًا يُشْبِهُ الضِّيَاءَ وَبِشَهِيَةِ مُفْرَطَةٍ بِأَنْ يَبْئِيقَ مِنْ عُمُقِ السَّمَاءِ...!

قَبِعَتْ خَلْفَ قُضبانِ الحَينِ، اسْتَجْمَعَتْ مَا تَبَقِيَ لَهَا مِنْ قُوَّةٍ وَنَفَضَتْ غِبارَ الحَاضِرِ
عنها؛ فَحَدَّقَتْ فِي وُجُوهِ المَارَّةِ ثُمَّ صَرَخَتْ بِأَعْلَى صَوْتِهَا بِسُؤَالِ مُتَجَمِّدِ دَوَى السُّؤَالِ
إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَخْتَرِقْ أذَانَ البَشَرِيَّةِ أَوْ أَنَّهَا صَمَاءٌ صَرَخَتْ وَمَا مِنْ يَسْمَعُ أَهَاتِهَا، أَوْ مَا مِنْ
يَكُ شَفْرَةَ سِوَالِهَا... أَتُرِيدُ أَنْ تَفْطَرَ؟ هُنَا فِي غُرْفَةِ الجُلُوسِ؟ أَمْ لِمَاذَا أَضَعْتِكُ؟ سَرَقُوكِ
مَنِّي، أَيْنَ ذَهَبَتْ حَبِيبِي؟ أَلَا زِلْتِ تَبْحَثُ عَنِّي؟ لَمْ يَتْرَكْنِي مِنْذُ مَدَّةٍ لِفَتْرَةٍ طَوِيلَةٍ! هَلْ
أَضَعْتَهُ... أَضَعْتِكُ؟ أَنَا؟

وتبقى تحت ظلال الدجى

قَارَبَتِ السَّاعَةُ عَتَبَةَ الإِنْتِصَافِ، غَلَبَ الوَسْنُ عَلَيْهَا، غَفَتِ الكَلِمَاتُ فِي جَوْفِهَا وَتَامَتْ
كَوَرَقَةٍ صَفراءِ هَشَّةٍ. عَلَى طَرِيقِ الفَقْدِ قَصَّتْ ضَفائِرَ الفَرَحِ وَرَمَتْهَا فِي الدَّرَكِ الأَعْلَى

مِنَ الأَلَمِ وَأَسْلَمَتِ رُوحَهَا لِلنَّمَامِ، كَعَاثِرٍ عَلَى كِسْرَةِ حَلْمٍ، جَالِسَتُهُ قَبْلَ أَنْ يُكْفَنَ بِصَمْتِهِ
الأَبْيَضِ، شَارَكَتُهُ القَهْوَةَ الصَّبَاحِيَّةَ، لَوْ عَلِمَتْ أَنَّهَا الأَخِيرَةُ لَمَنَعَتْ خُرُوجَهُ مُنْشِئًا أَوْ
لَتَبَعْتَهُ عَلَهَا تَوْقُفٌ وَقَعَ القَدْرُ ، البَشَرِ !

بَاتَتْ سَلِيبَةَ الدَّهْرِ تَحْتَسِي لَوْعَةَ الفِرَاقِ تَحْتَرِّقُ بِصَقِيعِ الغِيَابِ تَشْتَاقُ قِمصَانَتَهُ،
رَائِحَتَهُ، تَبْكِي بُكَاءَ الشَّوَارِعِ لِخَطِي قَدَمِيهِ بَطْلَقَةَ حَبِيثَةٍ مِنْ أَيْدِيهِمْ، أَرَدْتَهُ قَتِيلًا، أَبِي
الرَّحِيلِ وَحِيدًا، رَعْمًا عَنْهُ أَصْطَفَتِ التَّوَابِيْتَ- لَهُ وَلِرِفَاقِهِ- اسْتَقْبَلْتُهُ المَقْبِرَةَ كَجَنِينِ
يَقْتَاتُ مِنْ جَرَسِ تَابُوتِهِ، فَرَعَ مِنْ نَصَبِهِ، وَانْضَمَّ لِأَصْرَحَةِ سَلْفِهِ... كَبُرَتْ قَضِيَّتُهُ تَقَنَّتْ
مِنْ مَشِيْمَةِ الجَنَائِزِ، كَقَصِيدَةِ شِعْرِ فَعَدَّتْ قَافِيَتَهَا وَأَشْرَابَتْ تَخْلِي وَجَعَهَا، أَلْفَتْ قِلَاعًا
مِنَ الصَّمْتِ فَعَدَّتْ قَضِيَّةَ زَوَارِهَا وَسُكَانِهَا، إِنَّهَا المَقْبِرَةُ الَّتِي تَشْهَدُ حَقَّهُمْ فِي الحَيَاةِ !
هُوَ تَرَكَهَا، وَالسَّاعَةَ تِلْكَ الصَّامِدَةَ وَسَطَ زَلَّةِ المَدِينَةِ، تُنَادِيهِ، تُنَادِيهَا، وَأَشَدَّ المَطْرُ:

" ابني سعيد، ابني سعيد قد مات شهيد "

صَاحَتْ، صَحَتْ ،أَتَمَّتِ السَّاعَةُ مَوْعِدَهَا المُنتَظِرَ، هَذَتْ... فَاسْتَيْقَظَتْ مِنْ غَفَوَتِهَا،
بِصَفْعَةِ الحَقِيقَةِ، فَكُلُّ مَرَّةٍ تَغْفُو فِيهَا رُوحَهَا، تَوْقِظُهَا الحَقِيقَةُ عَيْنِهَا...
أَيْنَ أَنَا؟

تَمَمَّتْ بَشْيءٍ مِنْ تَعْوِيذَةِ الفِرَاقِ، وَقَالَتْ بَاكِئَةً رَاحِيَةً: يُعْرِنِي أَنَّنِي قَدِمْتُ لِلتَّارِيخِ
تَذَكِّرَتِينَ، وَوَاصَلْتُ المَسِيرَ رَغَمَ أَنَّنِي أَدْرَكْتُ أَنَّهُ يَجْتَرُّ مَاسِيَهُ... وَيُورِقُنِي أَنْ أَدْخُلَ
المَحْرَابَ ذَاتَهُ، فَمَا امْتَلَكْنَا يَوْمًا مَلَكْنَا، وَعَدْنَا وَوَدَعْنَا، وَهَلِ الحَيَاةُ حِينَ لَا تَمْرُجُ بِالأَلَمِ
لَا يُعَوَّلُ عَلَيْهَا... رَبِّ "خَذْنِي إِلَى ضَوْءِ التَّلَاشِي!"

صَرَخَتْ: ابني... ابني... سعيد، أَرَيْتَ أَخَاكَ الشَّهيدَ!
وَإِذَا بِصَوْتِ فِيهِ بَحَّةٌ يُجِيبُهَا مِنْ تَحْتِ مِظَلَّةٍ، أَنَادَيْتَنِي؟

نَعَمْ أَيْنَ كُنْتَ؟ تَأَمَّلْتُ أَحْمَرَ الخَدَّيْنِ وَقَفَّزْتَ نَحْوَ صَاحِبِ الصَّوْتِ تُعَانِقُهُ وَ

س
ق
ط
ت

تَجَمَّدَتْ الحَقِيقَةُ، وَأَلْهَبَتْ الرُّوحَ احْتِرَاقًا، فَتَشَابَهَتْ الصُّورُ وَاخْتَلَفَتْ القَوَافِي، صَاحَ
شَبَابُهَا بَيْنَ سَرَايَا إِنْتِظَارِهَا وَأَدْنُورُ سَمْسِيهَا وَغَيْرَ مَجْرَى شِعَاعِهَا، وَأَلْفَتْ بِمَفَاتِيحِ الذَّاتِ
لأَلَدِّ عَدْوِهَا.

هي سارة، امرأة مارة، رأتها على الأرض

انْبَثَلَتْهَا مِنْ مَكَانِهَا، وَبَكَتْ سَارَةَ...

وَقَفْنَا مَهْزُومَتَيْنِ أَمَامَ السَّاعَةِ الصَّامِدَةِ وَسَطَ زَلْفَةِ المَدِينَةِ، فَصَحَبَ الصَّمْتِ اسْتَفْزَهُمَا،
وَهَذَا يَكْفِي لِئُسْعَلَ بُرْكَانًا مِنَ العُصْبِ بِدَاخِلِهِمَا وَعَمَّ الصَّمْتُ، الصَّمْتُ عَمَّ...

مَرَّتِ السَّاعَاتُ، مُخْلِبةً لَهَا أَوْجَاعَ الرِّثَاءِ لِفَقْدَانِهَا، سَاعَاتٌ تَسْرِقُ مِنْ يَمِّ العُمُرِ عِبْتِيَّةَ
المَجْهُولِ وَتَمَزِقُ وَجَعَ الذِّكْرِ وَتَعْبِثُ بِصُجْبِهَا فَلَقَمَهُمَا التَّارِيخُ مَرَّاتَهُ وَأَخَذَهُمَا بِدَائِرَتِهِ
لَكِنَّهُمَا لَمْ تُولِيَا النَّسْيَانَ وَقَعَ الشَّبَاكُ وَعَلَى عَنَبَةِ السَّحَرِ نَطَقَتْ سَارَةٌ، وَقَالَتْ لِأُمَّ الشَّهِيدِينَ
- مَا بَكَ؟ عَلامَ تَبْكِينَ؟ هَلْ أَضَعْتَ شَيْئًا مَا؟

- نَعَمْ، أَضَعْتُ أَغْلَى مَا لَدَيَّ فِلْذَةَ كَبْدِي، وَلَدَاي...!

- مِثْلِكَ أَنَا

- (أَخْرَسَتْهَا) لَسْتُ مِثْلِي

- ابْنَايَ مَا تَا شَهِيدِينَ، دِفَاعًا عَن وَطَنِهِمَا

- وَأَنَا أَيْضًا مَا تَابْنِي... مَا تَا دِفَاعًا عَن وَطَنِهِ

- عِنَ أَيِّ وَطَنٍ تَتَحَدَّثِينَ؟

وَاشْتَعَلَتْ نَارُهُمَا بِحَطْبِ العَبْرِيَّةِ وَنَارِ العَرَبِيَّةِ، كَنَزَفٍ مِنْ جَرَحِ فَمَنْ
يُضَمِّدُ قَضِيَّتَهُمَا، كَاتِبِ الأَزْلِ أَمْ قَارِي الأَبَدِ؟ كِحْزَمَةِ صَوْتٍ تَنَاطَرَتْ صَدْيُ
فِي المَكَانِ... حَلَّتِ البَهْرَةُ وَاشْتَدَّتِ السَّمَاءُ سُخْطًا!

- صَحِيحٌ (بَيْنَهَا وَبَيْنَ رُوحِهَا)، كِلَاهُمَا ارْتُوحَا ذَاتِ المَكَانِ، فَأَرَاهُمَا...

هِيَ أَنَا، وَأَنَا أَنَا، وَأَهْهَا كَأَهِي...، ...، كِلَاهُمَا... إِنَّهَا لَعْنَةُ المَكَانِ!

وَتَنَفَسَ الصُّبْحُ أَطْرَافَ ضَوْءٍ بَيْنَ يَدَيْهِمَا، وَزَمَلَهُمَا بِصَبِّ الوَجَعِ فِي أَوْصَالِهِمَا،
بَغَرَتْ السَّمَاءُ وَاشْتَدَّ عَطَشُهَا كُلِّهَيْبِ شَوْقٍ فَسَكَبَتْ مِنْ خَاصِرَتِهَا كُلِّ مَاسِي
الْحُرُوبِ لِتَطْرُدَهُمَا مِنْ دَائِرَةِ الوَقْتِ إِلَى مَدَارِ الرُّوحِ...

وَهَنَّاكَ لِلْحَقِيقَةِ أَدْرَكْتَا، أَنَّهُ لَا يَدَّ، أَنْ يَحِلَّ عَلَى الأَنَامِ، لَا شَهْدَاءَ، لَا حِجَارَةَ
لَا مَجَازَرَ وَلَا تَبْرِيرَاتٍ، أَنْ يَحِلَّ السَّلَامُ.

وَ ف ن ي ت ا

حِينَهَا دَقَّ جَرَسُ المُنْبَهَةِ؛ فَصَحَا العَالَمُ أَجْمَعُ...

Haya Defrawi

Glimpses of Light

Tel Aviv University

In a corner amongst corners of the same nation, she panhandled slowly on the waiting platform. Clouds of memories were pouring on her with nostalgia. Like a rain shower with wind of love he came to her. In a rainy evening sky like this, the sky engulfed with her anger. Is there any rain that would quench her thirst and yearning for him?

The bustle of the place hugged her memory's obsession: Her spirit rebelled the wail of seconds. She looked at the watch, she, the steadfast person amidst an overcrowded town, imagined herself suddenly a watch hand chasing him, and he runs away. She is racing against time to meet him. He left her, and she waited for him as usual at the expected time for an absent person. The blackened night slapped her with a robe of dream not yet completed! She is as pale as dimmed light, tending to fall like a hut demolished by weariness along time ago..

From the end of her dress two old wrinkly legs immerge. Her image reflected in your mirror is her spirit your spirit sees.

If only time could inherit our aspirations. It had drowned her in a pile of evasive wishes. Halfway through the night she refused to shut the doors of her heart. His image, penetrating her imagination, exhausted her and unconsciously choked her. The by-passers crowded around, and she confronted a vision of someone who looked like him. She went back to her occupation, hoping to find a familiar face. Without introductions she began to struggle with those looks, hoping, a hope as big as a needle hole, for his return from nowhere, mumbling something that looks like light with excessive passion that he emerges from the depth of sky!

Lurking behind bars of nostalgia, she collected whatever remained of her strength and shook off the dust of the present. Staring at faces of by-

passers, she burst out screaming with an icy echoing question, which did not reach human ears, or they may have been deaf, screaming, and none listens to her moaning. Or perhaps none could decipher her question. Do you want to have breakfast? Here, in the sitting room? Oh, why have I lost you? You have been stolen from me. Where did you go, my love? Are you still looking for me? For a while, he has not left me for long! Have I lost him? Lost you? I?

She stays under the shadows of darkness.

Time was almost midnight, drowsiness overtook her. Words inside her slumbered, sleeping like a fragile yellow piece of paper. On the road of loss, braids of joy were cut off, She threw them away in the uppermost Hell Circle of pain, thus allowing her soul to sleep. As if stumbling over a fragment of a dream she sat near him before he was shrouded with his white silence. She had shared morning coffee with him. Had she only known that it would have been the last one, she would have stopped him from going out armed, or she would have followed him, so she might have stopped fate from happening. Humans!

She was left stripped of life-time, drinking the pain of separation, burning with frostiness of absence, longing for his shirt, for his scent, weeping with the weeping streets, following his footsteps, stumbling with the single shot they fired at him. It knocked him down dead. Childless he passed away. In spite of his will, coffins, his and his friends, stood there in a line. Like an embryo fed by the ringing funeral bell, the cemetery received him. Void of his pain, he joined his forefathers' tombs. His case was magnified, fed by funerals placenta. As a poem strophe losing its rhymes craning its neck to release pain. Taking to a fortress of silence, becoming the case of its visitors and inhabitants, the cemetery testifies for their right to live.

He left her, and the hour, that the hour of steadfast amidst the breathing difficulties of the town. She calls him, calls her. And the rain became heavier.

“My son Sa'id, my son Sa'id died as a martyr.”

She cried, she sobered, time completed its anticipated appointment. She had visions... She woke up from her nap facing the slap of truth. Whenever her spirit takes a nap, the same truth wakes her up.

Where am I?

She mumbled some amulet of departure. She pledged crying: it is enticing me to bestow history with two tickets. I have continued the journey despite

my understanding that it repeats its tragedies. It deprives me of sleep to enter again to the same prayer niche. We have never possessed an angel, that gave us a promise to us and went away. Is life, when not mixed with pain, devoid of lament? Oh God, “take me to the light of vanishing”!¹

She screamed: “My son, my son, Sa’id, have you seen your brother the martyr?!”

And suddenly a husky voice answers her from under the sunshade: have you called me?

Yes, where have you been? Looking at the blushing cheeks, she jumped towards the voice owner, hugging him and she

F
E
L
L
D
O
W
N

Truth froze, and set the spirit aflame. Images looked alike, and strophes were mixed. Her youth was wasted among her waiting corridors, sunlight buried her alive and changed the stream of her beam. She threw away the keys of herself to her most bitter enemy.

She is Sarah. A woman passerby. She saw her on the ground.

She picked her up from her place, and Sarah wept...

Both stood devastated confronting the unfaltering time in the midst of crowded town. The roar of silence agitated both of them. It was enough to ignite a volcano of anger inside them; but silence prevailed, silence prevailed...

Hours flowed, leaving both of them with pains of lamentation over their loss. Hours that steal from the ocean of life absurdity of the unknown and tearing apart pain of memory and trifling with its morning. History fed both of them with its bitterness, bringing them into its circle. It could not, however, force them to forget the occurrence of the battle. Almost as a witchcraft, Sarah spoke up and said to the mother of two martyrs:

“What’s happening to you? Why are you weeping? Have you lost anything?”

1 Quote from a poem by Mahmoud Darwish, *Who Are You, Oh I*

“Yes, I have lost my dearest, a piece of my liver, my two children...”

“Like you I have.”

(Silencing her) “You are not like me.”

“My two sons died as martyrs defending their country.”

“I too, my son died... died defending his country.”

“Which country do you mean?”

Their fire kindled with the wood of Hebrew and the spark of Arabic. Like a bleeding wound, who could bandage their cause, scribe of eternity or reader of perpetuity? Like a wisp of voice, the echo dispersed over the place... the center loosened and the sky intensified its wrath.

True, (between her and herself), both of them calmed down on the spot, and allowed themselves to rest.

She is me, I am her I, her moaning is like my moaning. . . Both are. . . it is the curse of this place!

Morning was breathing glimpses of light between both their hands, spreading pain in both their joints. Sky was pouring and her thirst increased like a flame of longing. She poured out all the tragedies of war, to enable both of them to force out from the circle of time to the orbit of spirit.

Only then both of them understood. No way but to dwell on human beings, not martyrs, not stones, not mass killings and not justifications, but to bring peace upon them.

And both of them were w o r n o u t

At that moment the alarm clock rang. The entire world woke up...

אוניברסיטת בן גוריון

חבר השופטים:

ד"ר חביבה ישי, המחלקה לספרות עברית
ד"ר ענת ויסמן, המחלקה לספרות עברית
מר שמעון אדף, המחלקה לספרות עברית

שי מייזלמן

ציפור 40

אוניברסיטת בן גוריון

1 בכל יום בדיוק שעה לפני השקיעה החלה הרוח להסיע את העפיפונים והם מילאו את שמי העמק הרחב שבין הר הקללה להר הברכה בצבעים ססגוניים נעים ונודים ברוח הסתיו כמו ציפורים בלהקה מתואמת היטב והימים היו חמימים והלילות קרירים והעיר הגדולה היתה שקטה ורק מדי פעם הפרו את השקט קולות ירי או צעקות מפגינים המהללים את האל שהוא הגדול מכולם ואנחנו חוזרים בשתי שורות פרושות משני צידי הכביש מטפסים במעלה המפותל והתלול ומדי פעם אני מפנה את מבטי לאחור ממקומי בראש קבוצת החיילים כדי לראות שכולם בריאים ושלמים וכדי להעיף עוד מבט בעפיפונים ומלמעלה נראית העיר אפורה ומכוערת ולפני ציפור 40¹ נעמדים החיילים בשורה ישרה כמו בכל בוקר לפני הסיור ובכל ערב אחריו ו"מספרי ברזל התפקד" כולם כאן המפקד והנשק בשישים מעלות וכולם משקשקים פעמיים ואני עובר ובודק ומאשר ובזה אחר זה הם עולים במדרגות שהבנאים לא סיימו לבנות ומגיעים אל הקומה השלישית ואני עולה אחרון לא לפני שאני נועל פעמיים את הבריאח והרעש המתכתי מהדהד בבית הריק ומוודא פעמיים שהדלת נעולה שלא יפתיע אותנו אף אחד עם סכין ביד בחשכת הליל והארוחה שהכינו החיילים שלא השתתפו בסיור מחכה על השולחן וכבר הספיקה להתקרר ואוכלים בשקט ומפנים את הכלים ושוטפים ואני נותן תדריך לפני השינה והוראות פתיחה באש ומבקש לדווח לי על כל דבר חריג והקיבוצניק מכין רשימת שמירה ואני מבקש לשמור באמצע הלילה כי ממילא אני ער אבל את זה הם לא יודעים ואני לוקח את הספר ו נשמע רעש שלוש מוטות – ההברחה ושלוש הבריאחים ושלוש המנעולים של חדר השינה של הנשיא ונשמעה חבטת הגוף המתמוטט על רצפת האבן והחיילים שלי כבר ישנים חוץ מהשומר שלא ינום ולא יישן ובציפור 40 אין חשמל ולאור הנר אני יושב שעון על הקיר בחדר הקטן בו אני ישן לבד כבר שבועיים בבניין הזה שלפני

שהספיקו לסיים את בנייתו הגיע נציג המנהל האזרחי מלווה בכיתת חיילים ומסר לבעלי הבית את המסמך הרשמי החתום בחתימת ידו של מפקד הגזרה בשני העתקים ובו כתוב כי עליהם לפנות אותו כדי שחיילינו יוכלו להתמקם בו ולצפות ממרום ההר השמאלי הוא הר הקללה על העיר וקיבלנו פקודה להתמקם בו ולדווח מיד על כל דבר חריג אבל לי הכל נראה חריג, אמא, ולכן אני לא מדווח דבר ועכשיו אני קורא איך הגנרל הזקן הורה להקים בכל מחוז בית ספר חינוך למטאטאות והתלמידות המשולהבות מעידודו של הנשיא הוסיפו לטאטא את הרחובות לאחר שטיאטאו את בתיהן ונזכר איך כמה חודשים קודם לכן הקפצו אותנו ביום שישי בצהרים במסוקים לכפר ההוא ליד חברון ובמקום לצאת הביתה אנחנו מטילים עוצר על הכפר ומקבלים פקודה להוציא את כל הגברים מגיל 14 ועד גיל 70 מבתיהם ושכל אחד יקח אתו מטאטא ומעמידים אותם בשורה וכולם משקשקים ואנחנו מצווים עליהם לטאטא את הכביש הראשי כי זרקו שם אבנים וצריך ללמד אותם לקח אחת ולתמיד וכשהם מסיימים את מלאכתם עובר המ"פ ובודק את הכביש והוא לא מרוצה ופוקד עלינו תעשו להם מסדר נוסף והוא צוחק ושיניו הלבנות בוהקות והם מטאטאים, אמא, גם הנערים וגם הזקנים מטאטאים שוב ושוב עד שהמ"פ מרוצה ואנחנו הולכים לישון והחבר'ה צוחקים "איך הסבא טיאטא כמו גדול" ואני קורא ומתהפך מהגב לצד והבטן מתהפכת גם היא ואני כבר עייף אבל מחזיק מעמד עוד קצת ומדליק נר חדש ולא נשארו לי הרבה נרות אבל גם לא נשארו לי הרבה עמודים ואני קורא על אמו הורתו, בנדיסיון אלוראדו, שראתה אותם מחרבנים לתוך אמפורות־הבהט אף על פי שאמרה להם לא וגם אני אמרתי לחיילים שלי לא לחרבן בשקיות ולזרוק לחצר אבל הם חירבנו גם חירבנו כי כשחייל רוצה לחרבן אז הוא מחרבן וממילא הם לא הקשיבו לי כי אני לא גדול וחזק וכריזמטי כמו המפקד הנערץ עליהם שיצא לקורס קצינים ואני החלפתי אותו אחרי שנה שהיה אתם ואני עוד לא בן עשרים והם בני תשע־עשרה וראה אחת מן הנשים שלו מתפתלת בכאב על רצפת הצריף שלה וראה את המילדת מוציאה מקרביה ילד מהביל וחבל הטבור כרוך לצוארו, זה בן, איזה שם נקרא לו, אדוני הגנרל, מה שמתחשק לכן, אמר וגם אני, סיפרת לי אמא, באתי לעולם וחבל הטבור כרוך לצוארי והרופא שחרר אותי מטבעת החנק והייתי קצת כחול ולא נשמתי כמה שניות ובטח פחדת אבל אף פעם לא סיפרת לי על זה ואז התחלתי לבכות והרופא הגיש לך אותי וחיך ואמר לך קיבלת את הילד שלך במתנה קשורה בסרט, גברת, והחלטת לקרוא לי שי ואני בסך הכל לא רציתי שיזרקו את החרא שלהם לחצר של השכנים אבל הם לא שמעו לי וזרקו שוב ושוב כי יש פקודות שאפשר לתתן אבל אין למלאן, לעזאזל וגם צחקו בשקט בכל פעם שנשמע קול שקית מתנפצת על

האדמה ולא הייתי בטוח אם הם צוחקים על השכנים שיצטרכו לאסוף את החרא או עלי ואני ממשיד לקרוא והנר דועך ומגיעה השעה שלי לשמור ואחריה אני עייף כל כך ונשארו לי עוד שעתיים לישון אחרי השמירה ושוב הוא קיפל את ימינו שתהיה לו לכר ונרדם מיד, בודד יותר משהיה מעודו אבל אני לא מצליח להירדם ואני בודד כמו שלא הייתי מעודי, אמא, לו רק היית יודעת כמה נמאס עלי העולם, כמה הייתי רוצה להסתלק לי איני יודע לאן ובסוף אני נרדם וישן שעה קלה והשומר האחרון מעיר אותי ואת החיילים ואוכלים ארוחת בוקר תפלה ושותים קפה בלי טעם בכוסות פלסטיק בצבע תכלת ויוצאים שוב לסיור והוראות לאלו שנשארים והוראות לאלו שיוצאים אתי ועומדים בשורה ומשקשקים פעמיים ואני עובר ובודק ומאשר ומכניסים מחסניות ויוצאים לסיור בסמטאות הקסבה ובדרך רואים את הכומתות החומות בסיור שולחים כמה צעירים מקומיים להוריד דגלים של האוייב ולצבוע בצבע אפור כתובות שאנחנו לא מבינים מה כתוב בהן אבל אנחנו מבינים שהכתובות לא בעדנו אז צריך למחוק אותן, לעזאזל, והנה הוא ראה כיתת חיילים מוחקת כתובת שנכתבה עתה זה במכחול עבה ושאל מה היה כתוב שם ואמרו לו תהילת נצח לבונה המולדת אבל הוא ידע כי שקר הוא, כמובן, שאם לא כן לא היו מוחקים זאת, לעזאזל, וממשיכים בסיור בשתי שורות ומבקשים מההוא תעודה ומההיא לחכות בצד וקצת אבנים מתעופפות לעברנו אבל יש לי קסדה, אמא, אל תדאגי וקצת רצים וכבר אין לי כוח ומי בכלל רוצה לרוץ אחרי ילדים שזורקים אבנים וצועקים לנו "גולני מניאק" אפילו שאנחנו צנחנים ובדרך חזרה לציפור 40 עולים שוב במעלה ההר בדרך המפותלת והארוכה והתלולה ומדי פעם אני מעיף מבט לעבר החיילים וגם לעבר העפיפונים ואנחנו עוקפים את הזקנה שהולכת עם הסלים והיא נמוכה כל כך ורגליה רגלי "O" והיא מזכירה לי את דודה רחל והסלים כבדים לה ואני רוצה לעזור לה ולקחת אבל יודע שהחיילים יצחקו עלי וחופץ מזה אסור למרות שלא תמיד אנחנו עושים רק מה שמותר ופעם אחת בתצפית אחרת בלב הקסבה הייתי עדיין חייל פשוט וישבנו שעות על הגג מעל השוק ומראות השוק הצבעוניים וריחות המאכלים סחררו אותנו ומתחת לתצפית שלנו עומדת עגלת אבטיחים ודווקא יודה העדין והשקט יורד במדרגות ומבקש אבטיח אחד למרות שהוא יודע שאסור לקנות מהם אוכל וכשהם מבקשים ממנו כסף הוא אומר רק "ג'יב אל הוֹיָה" ולא משלם וכולנו אוכלים בתאוה גם אני והזקנה עולה במעלה התלול ואני לא עוזר לה ומלמטה שועט ג'יפ של גולני והחיילים עוצרים ושניים יורדים מהג'יפ ואחד מרים אבן גדולה וזורק על דודה רחל עם הסלים סתם ככה בלי סיבה והם צוחקים בקול והיא כה מופתעת וקופאת לרגע במקום ומניחה את הסלים ותדהמה על פניה ואני לא אומר דבר, אמא, כי אני כבר קהה חושים וכבר ראיתי כל כך הרבה

דברים שיותר טוב שלא הייתי רואה ואנחנו ממשיכים במעלה ומגיעים ועומדים בשורה ו"מספרי ברזל התפקד" והנשק בשישים מעלות וכולם משקשים פעמיים ואני עובר ובודק ומאשר ועולים במדרגות ואני עולה אחרון רק לאחר שמסוכב פעמיים את המפתח ומוודא פעמיים שנעול וכשאני מגיע למעלה מספרים לי החיילים שלא היו בסיור שלפני כמה דקות זרקו על הציפור בקבוק חומצה ומזל שלא פגעו והמ"מ בדרך לכאן ואכן אחרי כמה דקות הוא מגיע בריצה והוא גבוה וכופף ונותן פקודה להוציא את כל הגברים מהבתים ומהחנויות ברחוב והם עומדים בשורה וכולם משקשים והוא חוקר אותם בערבית עילגת ומחלק סטירות לכל מי שמעז לומר משהו כי שר הביטחון אמר שצריך לשבור להם את הרגליים והידיים וכמובן שהוא לא מגלה מי זרק ואנחנו עולים בחזרה לציפור ואני נותן לחיילים שעה להתארגנות כדי להספיק עוד כמה עמודים כל עוד יש קצת אור והוא חונק את מגדת העתידות המבשרת לו על מועד מותו הצפוי בעוד 125 שנים אף-על-פי שהיתה הנפש החיה האחת בעולם הזה, מן האדם ומן הבהמה, בזמן שלום ובזמן מלחמה, שעשה לה כבוד והרגה כמו ידיו, מסכנה שכמותה. זכרונות כאלה על מעשי רשעותו לא יסרו את מצפוננו בלילות הסתיו שלו והחיילים מגולני יישנו טוב הלילה אני בטוח בזה אבל אני לא הולך לישון אחרי ארוחת הערב והתדריך כי אני חייב לקרוא על האיש בעל המצ'טה שחותך את פונסיו דסה לנתחים דקים ואחרי כמה עמודים אני קורא על ארוחת הערב וכל המפקדים יושבים מסביב לשולחן ורק הגנרל רודריגו דה אגילר שהנשיא חושד בו בבגידה לא מגיע עד שתמו צלצולי השעה שתיים-עשרה, והנה התפרדו הוילאות ונכנס המיור-גנרל רודריגו דה אגילר המורם מעם על מגש של כסף, מונח לו מלוא קומתו על תוספות של כרובית ועלי דפנה... והוא פקד להתחיל, בתאבון, רבותי ואני נזכר שוב ביודה שרק לפני כמה חודשים הלך לפני בלילה חשוך בקסבה של שכם ואיש השב"כ שאבטחנו הכיר את הסמטאות כל כך טוב והלך מהר כאילו היה זה אור יום ואני לא רואה טוב בלילה, אמא, והכל מסביב מלוכלך ודביק במין תערובת מוזרה של בויץ ושאריות מזון מהשוק שאף אחד לא מנקה וקרטונים זרוקים בכל פינה אבל יודה דווקא רואה טוב בלילה והוא קורא לי ואני ניגש לעברו ורואה אבטיח זרוק על הכביש ותמיד צחקנו על יודה שכמעט לא פותח את הפה כשהוא מדבר ולפני כל משפט שהוא אומר הוא מכחכח בגרונו וגם הפעם הוא מכחכח וכמעט בלי לפתוח את הפה הוא לוחש לי "אני חושב שזה ראש של בן אדם". ואני מתכופף ורואה ראש בלי גוף, ושולולית של דם לידו. ככה ייעשה לאיש שנחשד כמשתף פעולה.

אבל איש השב"כ לא מתעכב בגלל זוטות כאלה כי יש לו משימה ואנחנו רצים בעקבותיו ומגיעים לבית ומקיפים אותו ומאבטחים את איש השב"כ ונכנסים

ומעירים ומוציאים וקצת מרכיצים והנשים צורחות והילדים בוכים ואנחנו מביאים את העצור למשטרה והולכים לישון אבל אני לא מצליח להירדם ועוד נר דועך ונר חדש נדלק וסאנס דה לה בארה האכזר מכל אדם מתקין עבור הגנרל הזקן מכונות עינויים מחוכמות וברבריות כל-כך עד שלא רצה לראותן והזהיר את סאנס דה לה בארה אתה עשה את שלך על הצד היותר טוב לטובת המולדת ובלבד שאני איני יודע כלום ולא ראיתי כלום ולא הייתי מעולם במקום הזה ואני בעזה ויש הנחיה חרשה שכל ילד שזורק אבנים עוצרים אותו ומשחררים רק אחרי שההורים משלמים אלפיים שקל ולא משנה מה הגיל גם שמונה המפקד? אם הוא מספיק גדול לזרוק אבנים אז שישב במעצר החרא הקטן! ואנחנו דופקים על הדלת באיזה בית במחנה הפליטים ג'בליה ופותחת את הדלת ילדה שנראית בת שש בקושי ועל השיער סיכת ראש בצורת דגל פלסטין ואחד החיילים מוריד לה בכוח את הסיכה ומחרים כי אסור והילדה מביטה ולא מבינה ואפילו לא בוכה אבל רק אימה על פניה וכל ייאוש העולם ניבט מעיניה החומות וגם בעיניים שלי עכשיו ייאוש ואני רוצה כל כך הביתה ונמאס לי מהשיגעון הזה ואני נזכר איך היינו שלושה בתצפית והתחילו לזרוק עלינו אבנים וגולות מתוך קלע וזה היה מפחיד, אמא, ופתאום אלון רואה את אחד הנערים שזורקים ומתחיל לרוץ אחרי ואני אחרי אלון וירון אחרי והמדרגות הלוליניות חלקות וירון מתחיל לצרוח ואני מסתובב ורואה שהוא פרק את הקרסול והוא נאנק מכאבים ולא יכול לרוץ ואלון ממשיך קדימה בלי להסתכל ורץ אל תוך הסמטאות ואני לא יכול להשאיר אותו לבד ובטח לא יכול להשאיר את ירון לבד והם מתחילים לצאת ולזרוק אבנים ובלוקים וגולות וחלקי מתכת ואני דורך את הנשק ויורה אבל לא כדי לפגוע אלא רק כדי שיפחדו ויעזבו אותנו בשקט ונדמה כי נצח חולף עד שמגיע החילוץ עם האלונקה ומוציא אותנו משם לפיכך פיקד בעצמו על פעולת ההצלה ופקד ואמר פעם אחת ולא יסף, שבתוך ארבעים ושמונה שעות לכל המרובה תמצאו אותו חי ותביאו אותו אלי, ואם תמצאו אותו מת אתם מביאים אותו חי ואם אינכם מוצאים אותו אתם מביאים אותו אלי ואני בסוף הטירונות ואנחנו ישנים כבר שבועיים בבית בשכם על הר הברכה ואנחנו קוראים לבית "הווילה" ובסיוור תופסים איזה נער זורק אבנים ומביאים אותו לווילה, ומעמידים אותו על הברכיים בכניסה לבית והוא כפות באזיקון פלסטיק מהודק יתר על המידה ובד פלנלית שביום רגיל משמש לניקוי נשק קשור לעיניו וכל מי שרוצה עובר ונותן לו מכה או בעיטה והמפקד י. לא מרחם ומחייך אחרי כל מכה שהוא נותן לו וגם הרס"פ הדרוזי מ. עם השפם והעיניים הירוקות ואני רואה הכל, אמא, רואה ולא אומר דבר וככה זה נמשך שעתיים עד שבאים לקחת אותו לחקירה ומעלים אותו על הג'יפ מאחור בין כל כלי האוכל

המלוכלכים וארגזי הלחם והפירות והירקות והוא שוכב לו שם בין הבננות לאבטיחים והג'יפ נוסע ואני כבר רוצה לישון אבל לא מצליח להירדם ומדליק עוד נר ונשארו רק כמה עמודים ובפעם האחרונה הטיל את עצמו על הרצפה העירומה... **ופניו כלפי מטה, וימינו מקופלת לו תחת ראשו להיות לו לכר ואני קורא את העמוד האחרון וסוגר את הספר והולך לישון על הרצפה העירומה בבית שלא גמרו לבנות על הר הקללה ואני שוכב על הצד ושמאלי מקופלת לי תחת ראשי להיות לי לכר אבל לא מצליח להירדם ואת הכל הוא סיפר לאמו הורתו בנדיסיון אלוראדו, בימי חייה וגם לאחר מותה ואני חושב עליך, אמי הורת, שבימי חייך אף פעם לא סיפרתי לך ועכשיו**

1. "ציפור" – שם הקוד ברשת הקשר הצבאית לעמדת תצפית.

2. "תן את תעודת הזהות" – ערבית.

כל הציטוטים המופיעים בסיפור הם מתוך "סתיו של פטריארך" מאת גבריאל גארסיה מארקס, הוצאת "עם עובד", 1979, תרגום: ריטה מלצר ואמצייה פורת.

Shaï Meizelman

Moineau 40

Université de Ben Gourion

Tous les jours exactement à la même heure avant le crépuscule le vent commençait à faire voler les cerfs-volants et ils emplissaient de couleurs bariolées le ciel de la large vallée entre le mont Malédiction et le mont Bénédiction planant et virevoltant dans le souffle automnal comme une nuée d'oiseaux parfaitement coordonnés et les journées étaient chaudes et les nuits fraîches et la grande ville était calme et seulement de temps en temps un bruit de tirs ou les cris des manifestants vantant la gloire du Dieu le plus grand de tous brisaient le silence et nous revenons en deux colonnes qui s'étirent de chaque côté de la route grim pant la pente raide et sinueuse et de temps à autre je jette un regard en arrière depuis ma place en tête du groupe de soldats pour m'assurer qu'ils sont tous sains et saufs et pour regarder les cerfs-volants et d'en haut la ville a l'air grise et laide et devant Moineau 40¹ les soldats s'alignent comme tous les matins avant le départ en patrouille et tous les soirs au retour et « *Soldats, comptez-vous* » tout le monde est là chef présentez armes déchargez deux fois je veux entendre la culasse et je passe et je vérifie c'est bon repos et l'un après l'autre ils grim pent les escaliers qui mènent au réfectoire jamais finis d'être construits ces escaliers et ils arrivent au troisième étage je monte le dernier mais pas avant d'avoir moi-même fermé le verrou à double tour et le bruit métallique résonne dans la maison vide et je m'assure de nouveau que la porte est bien fermée que personne ne nous surprenne avec un couteau dans le noir de la nuit et le dîner qu'ont préparé les soldats qui ne sont pas partis en patrouille attend sur la table et il a déjà eu le temps de refroidir on mange en silence

1 Moineau (Oiseau) : nom de code utilisé dans les transmissions militaires pour désigner un poste d'observation (notes de l'auteur).

on débarrasse la table on lave la vaisselle je donne les consignes pour la nuit et pour le tir avec sommation sans sommation et je demande qu'on m'avertisse de quoi que ce soit d'irrégulier et le type du kibboutz prépare les tours de garde je demande à prendre mon tour au milieu de la nuit de toutes les façons je ne dors pas mais ça ils n'ont pas besoin de le savoir et je prends mon livre ***et on entendit le cliquetis des trois heurtoirs, des trois verrous, des trois serrures de la chambre présidentielle et on entendit le bruit du corps s'effondrant de fatigue sur le sol de pierre*** mes soldats dorment déjà sauf la sentinelle il ne s'endort ni ne sommeille et à Moineau 40 il n'y a pas d'électricité je lis à la lumière d'une bougie appuyé contre le mur de la petite chambre où je dors seul depuis déjà deux semaines dans cet immeuble en cours de construction parce qu'avant qu'on ait fini de le construire un représentant de l'administration civile est venu avec une classe de soldats et il a remis au propriétaire l'ordre officiel en deux exemplaires signé de la main du commandant du secteur où il était écrit qu'il devait évacuer les lieux pour que nos soldats s'y installent et qu'ils surveillent la ville du haut de la colline de gauche le mont Malédiction et nous avons reçu l'ordre de nous installer et de rendre compte immédiatement de tout événement inhabituel mais à moi tout me semble inhabituel, maman, et c'est pourquoi je ne rends compte de rien et maintenant je lis et le vieux général ***donna l'ordre d'établir dans chaque province une école gratuite pour enseigner le balayage où les élèves enthousiasmées par les encouragements du président continuèrent à balayer les rues après avoir balayé les maisons*** et rappelons comment quelques mois plus tôt on nous a envoyés un vendredi matin en hélicoptère à ce village à côté de Hébron et au lieu de rentrer à la maison nous avons imposé un couvre-feu sur le village et nous avons reçu l'ordre de faire sortir des maisons tous les hommes de plus de quatorze ans et de moins de soixante dix ans et que chacun prenne avec lui un balai et on les a mis en ligne ils tremblaient tous de peur et nous leur avons ordonné de balayer la grande route où on avait jeté des pierres il faut leur donner une leçon une fois pour toutes et quand ils eurent fini le chef vérifia la route et il n'était pas content et il nous dit faites leur faire encore un tour et il rit de ses dents ***éclatantes et eux ils balayaient***, maman, les jeunes et les vieux balayaient encore et encore jusqu'à ce que le chef soit satisfait et nous allons dormir et les gars rigolent « t'as vus le pépé il a balayé comme un grand » et je lis et je me retourne du dos sur le côté et le ventre est aussi tout retourné je suis déjà fatigué mais je tiens le coup

encore un peu et je rallume la bougie il ne me reste plus beaucoup de bougies mais aussi il ne me reste plus beaucoup de pages et je lis au sujet de sa propre *mère*, Bendición Alvarado, ***qui les vit chier dans les jarres d'albâtre bien qu'elle les avait avertis que non ce n'était pas*** et moi aussi j'ai dit à mes soldats de ne pas chier dans des sachets qu'ils jettent dans la cour mais ils ont chié tant et plus car quand un soldat veut chier alors il chie et de toutes les façons ils ne m'ont pas écouté parce que je ne suis pas grand et fort et charismatique comme leur chef adoré qui est parti au cours de formation des officiers et que je remplace il était resté avec eux un an et moi je n'ai pas vingt ans et eux ils ont dix neuf ans ***et il vit une de ses femmes qui se tordait de douleur sur le sol de la cabane et il vit la sage-femme extraire des entrailles une créature fumante avec le cordon ombilical noué autour du cou, c'est un garçon, quel nom allons-nous lui donner, mon Général, le nom qu'il vous plaira, dit-il*** et à moi aussi, tu m'as raconté, maman, que je suis venu au monde avec le cordon ombilical noué autour du cou et le médecin m'a libéré de l'anneau étouffant j'étais un peu bleu et je n'ai pas respiré pendant quelques secondes et tu as eu sûrement peur mais tu ne me l'as jamais dit et alors j'ai commencé à pleurer et le médecin m'a tendu à toi en souriant et il a dit vous avez reçu votre bébé comme un cadeau noué d'un ruban, madame, et tu as décidé de m'appeler Shaï¹, et moi, tout ce que j'ai demandé, c'est qu'ils ne jettent pas leur merde dans la cour des voisins mais ils ne m'ont pas écouté et ils en ont jeté encore et encore ***car il y a des ordres qui peuvent être donnés mais pas exécutés, bordel*** et ils ricanaient à mi-voix à chaque fois que se faisait entendre le bruit d'un sachet explosant en atterrissant sur le sol et je ne savais pas s'ils se moquaient des voisins qui devraient ramasser la merde ou s'ils se moquaient de moi et je continue à lire et la mèche de la bougie baisse et l'heure où je dois prendre mon tour de garde approche et après je suis si fatigué et il me reste encore deux heures à dormir et de nouveau il ***replia le bras droit pour s'en faire un oreiller et il s'endormit aussitôt, plus seul qu'il ne l'avait jamais été*** mais moi je n'arrive pas à m'endormir et je suis plus seul que je ne l'ai jamais été, maman, ***si seulement vous saviez comme j'en ai assez du monde, comme j'aurais aimé m'enfuir pour je ne sais où*** et à la fin je m'endors une petite heure et le soldat du dernier tour de garde me réveille et réveille les autres et nous mangeons un petit déjeuner insipide et nous

1 *shai* : en hébreu, don, présent (note de la trad.).

buvons du café sans goût dans des verres en plastique bleu et nous sortons à nouveau en patrouille les consignes pour ceux qui restent et les consignes pour ceux qui sortent avec moi et ils se tiennent en ligne et déchargez deux fois je veux entendre la culasse et je passe et je vérifie c'est bon et on introduit les chargeurs et on sort en patrouille dans les ruelles de la Casbah et en chemin on voit des bérets bruns en patrouille qui envoient quelques jeunes du coin décrocher les drapeaux de l'ennemi et peindre en gris par-dessus des graffitis que nous ne sommes pas capable de lire mais nous comprenons que ce ne sont pas des paroles de soutien alors il faut les faire disparaître, merde, et alors il vit *une patrouille de soldats effacer un graffiti qui venait d'être tracé avec un gros pinceau et il demanda ce qui était écrit et ils lui répondirent gloire éternelle au bâtisseur de la nouvelle patrie mais il savait que c'était un mensonge, bien sûr, parce que sinon, il n'y aurait pas eu besoin de l'effacer, putain*, et nous continuons notre patrouille en deux colonnes et nous demandons à celui-ci sa carte d'identité et à celle-là d'attendre debout de côté et quelques pierres volent dans notre direction mais j'ai un casque, maman, ne t'inquiète pas et nous courons un peu et je n'ai déjà plus de forces et qui donc aurait envie de courir après des enfants qui jettent des pierres et nous crient « enculés de Golani » bien que nous soyons des parachutistes et sur le chemin du retour vers Moineau 40 nous grimpons à nouveau en haut de la colline la pente sinueuse et longue et raide et de temps à autre je jette un regard en arrière vers les soldats et aussi vers les cerfs-volants et nous contournons une vieille avec ses sacs elle est si petite et ses jambes sont en forme de « o » et elle me rappelle tante Rachel et ses paniers sont lourds je voudrais bien l'aider à les porter mais je sais que les soldats en riraient et cela dit c'est interdit bien que nous ne fassions pas toujours que ce qui est autorisé et une fois dans un autre poste d'observation j'étais encore un simple soldat à l'époque et nous restions assis des heures sur le toit qui domine le marché et la vue des étalages multicolores et les odeurs des aliments nous faisaient tourner la tête et sous notre poste d'observation était arrêtée une charrette pleine de pastèques et justement Youda le délicat et le silencieux descend les escaliers et demande une pastèque bien qu'il sache que c'est interdit de leur acheter de la nourriture et quand ils lui demandent de l'argent il dit juste « Jib el awiya »¹ et il part sans payer et nous mangeons tous la pastèque avec appétit

1 En arabe : donne ta carte d'identité (note de l'auteur).

moi aussi et la vieille monte la pente raide et je ne l'aide pas et d'en bas je vois passer la Jeep des Golani et les soldats s'arrêtent deux en descendant et il y en a un qui se baisse et prend une grosse pierre et la jette sur tante Rahel avec ses paniers comme ça sans raisons et la stupéfaction sur son visage et moi je ne dis rien, maman, parce que mes sens sont déjà émoussés et j'ai déjà vu tant de choses qu'il eût mieux valu que je ne voie pas et nous continuons à monter et nous arrivons et les soldats se tiennent en ligne et « Soldats comptez-vous » et présentez armes déchargez deux fois et je passe et je vérifie c'est bon repos et ils grimpent les escaliers et je monte le dernier mais pas avant d'avoir moi-même fermé le verrou à double tour et je m'assure de nouveau que la porte est bien fermée et quand j'arrive en haut les soldats qui n'étaient pas en patrouille me racontent que quelques instants plus tôt on a jeté sur Moineau une bouteille d'acide une chance qu'ils aient raté leur tir et qu'ils n'aient pas réussi à faire mouche et le lieutenant est en chemin et de fait après quelques minutes il arrive en courant il est grand et voûté et il donne l'ordre de faire sortir tous les hommes des maisons et des boutiques de la rue et ils se tiennent en ligne ils tremblent de peur et lui les interroge dans un jargon d'arabe il distribue des baffes à tous ceux qui osent dire quelque chose car le ministre de la Défense a dit qu'il faut leur briser bras et jambes mais bien sûr le lieutenant n'arrive pas à découvrir qui a jeté la bouteille et nous remontons à Moineau et je laisse aux soldats une heure pour s'organiser et pour que j'aie le temps de lire encore quelques pages tant qu'il y a encore un peu de lumière et il étrangle la voyante qui lui a annoncé sa mort avant l'âge de cent vingt cinq ans ***bien qu'elle ait été la seule âme vivante au monde, homme ou bête, en temps de paix comme en temps de guerre, à laquelle il ait fait l'honneur d'être tuée de ses propres mains, la pauvre femme. L'évocation des annales de son infamie n'avait pas torturé sa conscience pendant les nuits d'automne*** et les soldats Golani vont bien dormir bien cette nuit j'en suis certain mais moi je ne vais pas dormir après le dîner et les consignes parce que je suis obligé de lire ce que fait cet homme à la machette qui a coupé Poncio Daza en petits bouts et après quelques pages je lis le récit du dîner avec tous les officiers assis autour de la table et seul Rodrigo de Aguilar que le général soupçonnait de trahison est absent ***jusqu'à que finissent de sonner les douze coups de minuit, et les rideaux s'ouvrirent et entra le distingué général de division Rodrigo de Aguilar sur un plateau d'argent, allongé de tout son long sur une garniture de chou-fleur et de feuilles de laurier... et il donna l'ordre***

de commencer, bon appétit, messieurs et je me rappelle à nouveau de Youda qui il y a quelques mois marchait devant moi dans la nuit sombre de la Casbah de Sicheim et l'homme des services de sécurité que nous escortions connaissait si bien les ruelles qu'il marchait devant nous comme s'il faisait plein jour et moi je ne vois pas bien la nuit, maman, et autour de nous tout était sale et visqueux comme un amalgame *étrange* de boue et de détritrus du marché que personne ne nettoie et des cageots jetés dans les coins mais Youda lui voit bien la nuit et il m'appelle et je m'approche de lui et je vois une pastèque jetée sur la route et nous nous moquions toujours de Youda qui n'ouvre presque jamais la bouche et quand il parle avant chaque phrase il se racle la gorge et cette fois aussi il s'est raclé la gorge et presque sans ouvrir les lèvres il a murmuré « je crois que c'est la tête d'un homme ». Et moi je me penche et je vois une tête sans corps, dans une mare de sang. Voilà ce qui arrive à celui qui est soupçonné d'être un collaborateur.

Mais le type des services de sécurité ne s'arrête pas à *cause de bêtises pareilles parce qu'il a une mission à remplir et nous courons sur ses traces et nous arrivons à une maison et nous la cernons et les gardes du corps de l'homme des services de sécurité entrent dans la maison et ils réveillent tout le monde et ils les font sortir et ils les tabassent un peu et les femmes hurlent et les enfants pleurent et nous emmenons le prévenu au poste de police et nous retournons dormir mais moi je ne parviens pas à m'endormir et une bougie s'éteint et une autre s'allume et Sáenz de la Barra le plus cruel de tous les hommes a conçu pour le général ***les instruments de torture les plus ingénieux et les plus barbares que l'imagination pouvait concevoir si bien qu'il ne voulait pas les voir et il avertit Sáenz de la Barra continuez à faire votre devoir dans l'intérêt de la patrie de la meilleure façon possible à la condition expresse que je n'en sache rien ni que je n'en voie rien comme si je n'avais jamais été en ce lieu*** et moi je suis à Gaza et il y a de nouvelles consignes selon lesquelles tout enfant qui jette des pierres est arrêté et il n'est libéré qu'après que ses parents aient payé deux milles shekels et peu importe l'âge de l'enfant un enfant de huit ans aussi mon lieutenant ? S'il est assez grand pour jeter des pierres alors il est assez grand pour être arrêté le petit merdeux ! Et nous frappons à la porte d'une maison dans le camp de réfugiés de Jabaliya et une petite fille qui a l'air d'avoir à peine six ans ouvre la porte et elle a dans les cheveux une barrette en forme de drapeau palestinien et un des soldats lui arrache la barrette de force et la confisque parce que c'est interdit et la petite fille regarde et ne comprend*

pas et elle ne pleure même pas mais la terreur s'inscrit sur son visage et tout le désespoir du monde envahit ses yeux marrons et maintenant le désespoir envahit aussi mes yeux j'ai tellement envie de rentrer à la maison j'en ai assez de cette folie et je me souviens quand nous étions postés à trois en observation et qu'ils ont commencé à jeter sur nous des pierres et des billes avec des lance-pierres et c'était effrayant, maman, et tout d'un coup Alon voit un des jeunes qui tire et il commence à courir après lui et moi je cours après Alon et Yaron court après moi et les escaliers en colimaçon sont glissants et Yaron commence à hurler je me retourne je vois qu'il s'est tordu la cheville et il gémit de douleur il ne peut plus courir et Alon continue à avancer sans regarder en arrière il court dans les ruelles et je ne peux pas le laisser continuer seul et je ne peux pas laisser Yaron seul évidemment et ils commencent à sortir et à jeter des pierres et des briques et des billes et des morceaux de fer et je charge mon arme et je tire mais pas pour toucher seulement pour leur faire peur et pour qu'ils nous laissent tranquilles et j'ai l'impression qu'une éternité se passe avant qu'une équipe de secours arrive avec un brancard et nous sorte de là ***en conséquence de quoi il dirigea lui-même l'opération de sauvetage et il ordonna sans autre commentaire, que dans quarante huit heures au plus tard vous le retrouviez vivant et que vous me l'amenez, et si vous le retrouvez mort vous me l'amenez vivant et si vous ne le trouvez pas vous me l'amenez*** et moi j'en suis à la fin de la période des classes et nous dormons depuis déjà deux semaines dans cette maison de Sichem sur le mont Bénédiction et nous appelons la maison « la villa » et pendant une patrouille nous attrapons un jeune homme qui lance des pierres et nous l'emmenons à la villa, nous le faisons s'agenouiller devant le seuil et ses mains sont attachées avec un bracelet de plastique bien trop serré et une bande de flanelle servant d'habitude à nettoyer les fusils couvre ses yeux et celui qui veut passe et lui donne une baffé ou un coup de pied et le lieutenant Y. n'a pas pitié il sourit après chaque coup et il lui en donne aussi des coups et même le sergent-chef druze qui a une moustache et des yeux verts et moi je vois tout, maman, je vois et je ne dis rien et ça dure comme ça pendant deux heures jusqu'à qu'on vienne le chercher pour l'emmener à l'interrogatoire et qu'on le fasse disparaître dans une Jeep à l'arrière entre la vaisselle sale et les caisses de pain et de fruits et de légumes et il est allongé là entre les bananes et les pastèques et la Jeep démarre et j'ai envie de dormir enfin mais je n'arrive pas à m'endormir et j'allume une nouvelle bougie il ne reste plus que quelques pages et pour

la dernière fois ***il se jeta sur le sol nu... le visage vers le bas, et son bras droit replié sous sa tête en guise d'oreiller*** et je lis la dernière page et je referme le livre et je vais dormir sur le sol nu dans la maison qu'on n'a pas fini de construire sur le mont Malédiction et je m'allonge sur le côté et mon bras gauche est replié sous ma tête en guise d'oreiller mais je ne parviens pas à m'endormir et il a tout raconté à sa propre mère Bendición Alvarado, de son vivant à elle et aussi après sa mort et moi je pense à toi, ma propre maman, de ton vivant je ne t'ai jamais rien raconté et maintenant

Les citations sont extraites de *L'automne du patriarche* de Gabriel Garcia Marquez, traduction libre de l'espagnol par la trad.

אוניברסיטת חיפה

חבר השופטים:

פרופ' רונית מטלון, החוג לספרות עברית
פרופ' דינה שטיין, החוג לספרות עברית
ד"ר קלרה סרוג' י"שג'ראווי, החוג לשפה וספרות ערבית

דגנית גונן עמיר

"עופרת יצוקה"

אוניברסיטת חיפה

עביר ילדה לפני שלושה ימים. ניתוח מוזמן. לא בשבילה הכאבים האלו, גם לא רצתה שיתרחב לה למטה. בקושי בת עשרים. יש לה טלוויזיה קטנה שמוצמדת עם מנוף מתקפל למיטה שלה. בביקור-רופאים הם מתפלאים: "למה את צריכה את זאת, לא מספיקה לך הטלוויזיה של החדר", שואלים ולא מחכים לתשובה. היא במילא כל היום בתוך הטלפון שלה, לוחשת לתוכו, ורואה סדרות שמעלות יבבה או צחקוקים. הדוקטור הבטיח לה תפר קטן ויפה, אבל היא עוד לא הסתכלה על התפר. מגעיל אותה. היא שומרת על עצמה ויודעת שחמותה מטפלת טוב בתינוק בינתיים.

כשמביאים לעביר את התינוק היא מתכוננת בו ומחייכת, "יא ע'זאלי",¹ אבל מבקשת מהאחות להישאר לידה עד שתבוא אמה שלה או אחותה או בעלה. האחות מראה לה בסבלנות רבה איך להצמיד את התינוק אל השד, ועביר נותנת לה לעשות כרצונה. אחותה השביעה אותה להיניק שלושה ימים למרות שהיא ממש לא מתכוונת להמשיך עם זה וגם ככה זה רק עושה לה כאבים. היא רוצה לשמור על השדיים הקטנים והיפים שלה.

אמא שלה נכנסת אחר הצהריים בדיוק כשמתחילה שעת הביקור ומחייכת אל איריס וגם אל המיטה הריקה של חיה-לאה שאותה העבירו לחדר של הרוסיות. "כיף חאלכ יא חביבתי", מושכת את הוילון כך שיסגור עליהן חדר פרטי מאד, ומתחילה לארגן מסביב לבתה. ליד המיטה כמעט ולא נותר חלל פנוי ואיריס ששוכבת במיטה ליד, עוקבת אחרי תצורות גופה מבעד לוילון. הישבן הגדול נע מסביב למיטה ורק הוילון הולך ותופח בכל פעם מצד אחר. מיש בתאז'ה כל הדי אלאשיא?² אמא שלה מפנה מהשירה הקטנה קופסאות שוקולד, דב פרווה

1 עופר קטן שלי

2 מה את צריכה את כל הדברים האלה?

לכן, מגבונים וקרם לחות ובקבוק משקה בצבע כתום. "אחוטהום בלכית"¹. היא מוציאה מהסל שלה בגדים לעביר, בגדים לתינוק, שמיכה אחת, משהו לאכול, כובעים ואריזת מתנה ששכנה ביקשה שתביא לעביר כבר היום. התיישבה על הכורסה, ממששת את עביר, "איך התפרים?" רצתה לדעת, "רדעת אליום?"² עביר עונה לה במילים קצרות ולפעמים פשוט ב'אָ, אָ'. שלרוב זה 'כן'. אבל לא תמיד. היא נעשית קצרת רוח כששואלים אותה על ההנקה, "זה כואב", היא אומרת. "תקדר תרדעי"³, אומרת האם בצער לא מוסתר.

"פאודה ברה. כוללם יחאפו. אנא מא אחפ בס מן רב"⁴. פוחדים לנסוע, הם מבקשים שלא תכעסי שלא באים לכאן, בגלל המלחמה בעזה אנשים פוחדים להיות על הכבישים. ויסאם הבן של אמל, בת דודה של חנאן, זוכרת?" לא, היא לא זוכרת. יותר טוב, ככה. "קטלוהו"⁵ בעזה. טוב שנולד לך בן. אַלְחֶמְד לָלָה". עביר מביטה לרגע באמה, ואז ממלמלת לעצמה "דווקא רציתי בת." "כשבעלה של עביר מגיע, אמא שלה תיכף נותנת לו לשבת על הכורסה לידה. איריס מסתכלת על הזוג הזה, כל כך צעירים, היא חושבת.

"ילדת היום?" עביר מחייכת אליה, "כן, לפני הצהריים. נרדמתי כנראה. מה השעה עכשיו?" "שש", ענתה לה עביר. "ובעלך?" "אין לי בעל", איריס אמרה. "אני חדרהורית". עביר החליפה כמה מלים עם אמא שלה, ואז ניסתה לברר שוב: "מה זה חדרורית?" "פשוט, בלי בעל". ענתה איריס חלושה. "אמא שלי תבוא עוד מעט".

איריס ניסתה לרדת מן המיטה, והרגישה את עצמה מסוחררת, היא נשמטה מהר מדי מן המיטה. עביר צלצלה לאחות וזו הגיעה במהירות: "מה קרה לך, איריס, לא יורדים מן המיטה לבד בפעם הראשונה". מזלך שלא שברת כלום. "אני צריכה לשירותים", מלמלה, "בטח. בואי. לאט לאט. את מוכרחה להחליף, יש לך פדים?" עמדה מאחורי דלת השירותים הלא-נעולה מחכה שיביאו לה כתונת ופד נקי, "אנחנו נשיג את היעדים שהוגדרו למבצע הזה" שמעה את הרדיו מתחנת האחיות, רצתה כל כך לראות את הילד, מראה פניו מלאחר הלידה הטשטש בזכרונה, וחששה שמא לא תזהה אותו, ופתאום בער לה להגיע אליו בהקדם. "... צה"ל ישיב את השקט לדרום, אבל זה לא יקרה בזבנג וגמרנו."

1 אשים אותם בבית

2 הינקת היום?

3 חשוב שתמשיכי להיניק

4 בלגן בחוץ. כולם פוחדים. אני פוחדת רק מאלוהים.

5 הרגו אותו

בערב שקט החדר. האורחים של עביר הלכו, והיא החזיקה את התינוק שלה לבד, מחכה לאחיות שיחזירו אותו לחדר התינוקות. איריס רצתה לומר דבר מה לעביר, ולא ידעה מה. עביר שאלה: "מה זה, מה יש לך שם?", "אה, רקמה." ענתה איריס, מושיטה את בד הגבינה אל עביר. חצילים וגזרים היו רקומים בצלבים קטנים ומדויקים, "וזה?" "חוברת דוגמאות. באמת מיוחדת. רוצה להסתכל? הזמנתי משבדיה. הם אלופים ברקמת צלבים" עביר לקחה את החוברת והתעכבה על דוגמאות של סנטה קלאוס עם איילים. "אנחנו חושבים לעבור לשבדיה" ואחרי השתהות קלה המשיכה: "או להולנד או לגרמניה. אין לנו מה לחפש פה יותר". איריס הרימה עיניה אל עביר, מבטלת את מה שעולה בדעתה, ומדמיינת את בד הגבינה מסמיך מחוטי הרקמה בעדינות אירופאית, נטולת קרבות.

אל ארוחת הבוקר הגיעו כעדר מתנודד, מפוזר משהו. מי בשיער רטוב אחר מקלחת מי ברעמה סתורה, מנסה עם יד פנויה לשוות לעצמה מראה סביר. יולדות מהעיר, מואדי ערה, ומהקיבוצים בנענועי אגן כבדים מכוונות לאותו מקום. הרצפה מחולקת למשבצות גדולות מלאות בשומשום כהה, שעוד הלך והתכהה עם השנים. עדת חיילי שח ששכחו את תפקידם, נעות כולן באותו כיוון, ללא גנרל. יש לֶפֶן של תנוכה, ביצה קשה וריבה אדומה. הלחם אחיד, ומגשי הפלסטיק בתכלת של החלוקים, וריח של קור. השולחן שלידי החלונות המזרחיים מתמלא ראשון. עביר אולי משתחררת היום, היא כבר תאכל בבית, חשבה. "חשוב לאכול", מעודדת אותה האחות, "צריכה שיהיה לך חלב". חצי עגבניה, חצי מלפפון וזיתים בלי גרעינים. דייסת סולת. "מה לתת לך?", "רק תה. תודה." המבכירות רוצות בן זוג או אמא לידן ומרבות להתקשר. הוולדניות משלחות את כולם לעזאזל ומברכות על שעות החסד השקטות ממבקרים.

כוכי המנקה שנכנסה לחדר לקראת צהריים הרימה את התיקים בעצמה. "תשאירו בארונית, באמת, למה שיתגלגל פה בחוץ עם כל החיידקים של הבית חולים" היא ביקשה להרים נעליים מהרצפה, "לא, לא את. השתגעתי. תיכף נסדר לך." שמעת מה קורה בחוץ? מה, מה מלמדים אותם שם בבית ספר? רק שנאה. גם אצלכם זה ככה? הפנתה שאלה לכיוון עביר. היא בקושי הרימה מבט לעומתה. כוכי הושיבה את הבת שלה שבאה אתה לעבודה בכל הימים של חנוכה על המיטה שלידי הכיור. "מה אני יעשה איתה? אי אפשר להשאיר ילדה קטנה לבד בבית". דיברה לעצמה, למרות שאיש לא שאל. האחות האחראית לא אהבה שכוכי מביאה את הבת שלה לעבודה. "רק השבוע, אין ברירה", הסבירה לה כוכי. ובכל זאת השתדלה שלא יראו אותה. "לא אכפת לך, נכון?" שאלה את איריס כאילו שעביר לא שומעת. הילדה ירדה מן המיטה ונעמדה ליד איריס, מתחככת בגב המיטה ונוגעת מדי פעם ברגלי התינוק.

כוכי שאלה אם שמענו מה קורה בחוץ, וקיללה את נסראללה. "הוא לא קשור", אמרה לה איריס, "בכל זאת הלוואי שימות". "מה זה?" היא אומרת לאיריס ומתקרבת אל הרקמה שלצד המיטה. "יואו. זה מה זה יפה." "חוברת דוגמאות" איריס אומרת לה. "את חייבת לראות" כוכי קוראת לבת שלה, ושתייהן מדפדפות בחוברת ארוכות עד שפתאום היא מתעוררת וחוזרת אל הדלי והשטיפה. "ווי לי. תיכף ביקור רופאים ועוד יש לי חמש חדרים. תמיד מעכבים אותי אצלכם. יאללה. תרימו את השמיכות למעלה, אתם פה לא חולות, חס וחלילה, רק יולדות". אמא של עביר שאלה את איריס אם לא אכפת לה שתיקח את הכורסה מלידה, ומיד הושיבה עליה את הבעל. היא בעצמה ישבה על כסא שהכניסה מחדר האוכל ושתי הגיסות הסתדרו על אדן החלון. שלושת הילדים הקטנים הצליחו לשחק בתוך השטח התחום בוילון שאמא של עביר השתדלה להחזיק כדי לא להפריע לאיריס. הוילון הכחול עם מסגרות פרחים כתומות נע כאשר הילדים ניסו לתפוס אחד את השני והפך בעצמו לחיית מלחמה בעלת זיזים ושני ראשים לפחות. על השולחן הקטן שבחדר הועמדו בקבוקי שתייה צבעוניים וקופסת בורקסים. איריס חיכתה שיצאו כדי שתוכל להחליף את הכותונת המוכתמת, וכבר היתה לה קשה ההמתנה. לבסוף צלצלה לאחות. הרגישה שהיא פועלת מאחורי גבה של עביר. "לצאת עכשיו, אני צריכה לטפל ביולדת. זה ממש לא מתאים לבוא לביקור כל כך הרבה אנשים. כמה פעמים צריך להגיד לכם את זה" האחות היתה ממש חסרת סבלנות ואיריס חשבה שהיא בטח ראתה טלוויזיה קודם.

בערב איריס לא מצאה את הרקמה. הלכה לבדוק אולי לקחה אותה לחדר האוכל, אבל ידעה שלא. שאלה את עביר אם ראתה, הלכה לתחנת האחיות לבקש שאם ימצאו. מי צריך רקמת צלבים חשבה לעצמה, והתמלאה בדמעות עלבון. בלילה אחות אחרת העירה אותה: "איריס, התינוק שלך מחכה להנקה, ביקשת שנעיר אותך כשהוא יתעורר". מציצה בשעון: עשרה לשלש. במילא שכבה ערה. בדיוק התלבטה בינה לבין עצמה אם לקום להשתין או לחכות שיקראו לה ולהסמיך השתנה להנקה. כששלפה אותו מקופסת השינה של בית החולים נכנסה לחדר ההנקה שהיה מחומם עבור מיניקות הלילה. המסדרונות היו חשוכים, ורק עמדת האחיות נשארה מוארת. הרדיו היה מכוון על גל שקט ומדי פעם קרא לתושבי עוטף עזה להיכנס למרחב מוגן. חמש כורסאות היו מלאות ביולדות והשישית בקצה מחכה לה. התחילה למקם את עצמה: משען לרגליים, לפתוח את סוגר החזייה לפני שמתיישבים, כרית לקטנצ'יק. ניסתה להיניק בימין כי השמאלי היה פצוע עוד מאתמול ודחתה את הכאב למחר. כיווצה את עצמה מתגוננת מפני מה שיבוא וניסתה לנשום, כי זה בכל זאת עוזר. מסביבה שמעה המיית מצמוצי חלב, ואת מפפום המכונה המכסה על הכל כנעימת שיר ערש חרוקה.

כולן היו בכותנות בית החולים ועטויות באיזה חלוק או סוויטשרט שהביאו מהבית, ונבדלו בעיקר במנעלים: קרוקס לחובבות הז'אנר, כפכפי קטיפה פתוחים שמשמיעים רק רחש וכאלו שמשמיעים נקישת צעדים קלה. מכונות השאיבה החליפו שדיים והמשיכו להשמיע את אותו פמפום קבוע, לא מבחינות בין חלב מעמק חפר וחלב מואדי ערה.

אחות נכנסת לחדר ונעמדת במרכזו מביטה אל מסך הטלוויזיה התלוי מעל הראשים שלהן. "לא שומעים כלום", הגבירה לעצמה שהתאימה לה והעירה את המנקרות מעל תינוקותיהן, קולו של פרשננו התפרץ לה לתוך זרם החלב מסביר את חומרת המצב, רומז על הקיבוץ שבו התפוצץ הקסאם ממש בסמוך לבית הילדים, ותארו לעצמכם שהם היו שם, ולא אוכל לעדכן במקום מדויק כדי לא לשחק לידי האויב, הוא מסביר, "שילכו לעזאזל", דיברה אתה האחות, אזהרות חמורות הופנו ביחס לראש החמאס. הקריין נראה רענן למרות שעת הלילה המאוחרת, הוא נענע ראשו בהבנה אל שותפתו להגשה שהיתה חמורת סבר מתמיד, וביקשה להבהיר איזו נקודה ולחדד את ההבדלים בין הגישות. 'מה את מבינה?' שאלה אותה האחות כשהיא מחקה את מבע פניה. גם מחר הילדים ביישובי עוטף עזה ועד אשקלון כולל יישארו בבתים. " רחש עבר בין המיניקות, השקט הופר וכולן שינו תנוחה: מי חיפשה דרגש אחר, ומי החליפה משמאל לימין.

פרשננו יוצא כנגד. גבינו מתחברים זה אל זה בזעם ומצלים על עיניו הקטנות. שמאלו מתרוממת מדי רגע ובאצבע המורה הוא נוגע במצחו משתומם. האחות סיימה להתעדכן ומלמלה כמה משפטים לעצמה ואל הקהל המנומנם "נורא, נורא מה שקורה בחוץ. יש לכם מושג בכלל", היא אמרה בתלונה מסוימת אל המבטים התוהים בעייפות שעלו לרגע ושקעו מיד מכוונים אל פעיית התינוק או אל שביב חלום. כשיצאה האחות הנסערת מן החדר, סימנה מישוי לחיה-לאה, שמשום גובהה די היה לה להושיט יד וכבר יכלה להגיע אל הכפתור שסילק את קולות הקרבות מן החדר. כעת נותר פרשננו ללא קול, ועכשיו כבר היה ממש כעוס והחל להסביר בתנועות נמרצות פי כמה את מה שאנחנו עומדים לעשות בתגובה, והמנחה הנהנה בהבנה. בחדר נשמעו שוב קולות המצמוץ, ואנחת כאב עלתה מדי פעם מאחורי פטמה חבולה או משאבה תוקפנית מדי. האמהות, חשבה איריס, נמצאות תמיד בקרבת מקום מוגן. הריח המתקתק באוויר החדר החמים מילא אותה בנעימות מטשטשת.

חלמה שהיא יושבת ומיניקה אותו בבקו"ם. באוהל חלב גדול יושבות אמהות ומיניקות. וכללי הצבא וחוקיו אומרים כי כל עוד פרוש אוהל החלב אסור לגייס את הילדים. על חלונות האוהל וליד הפתח עומדים פקידים וגנרלים, והמגישה

חמורת הסבר גם היא שם רוקמת חציל, ורקמתה הנוקשה מותחת את הברד ומעוותת אותו. ומאחוריהם כל חברי הכנסת נציגי האומה והם מאד רוצים להיכנס, אבל אסור להם לחצות את הקו, והם מחווים בידיהם תנועות רבות משמעות, אך קולם אינו נשמע. והיא מסמנת להם בידה: לכו, לכו. עכשיו אני בימין אחר כך אהיה בשמאל. וכשהשמאל פצוע, אני אהיה בימין. וחוזר חלילה. עד עולם. אני בעד כולם, היא אומרת, אבל הכי הכי אני בעד בני.

"העברנו מסר ברור לחמאס, אם יהיה צורך צה"ל ערוך להרחבת הפעולה, נמשיך לעשות הכל כדי להגן על אזרחי המדינה", אמא של איריס הגבירה, וניסתה לחפש את הרקמה בכל מקום בחדר הקטן. "תדעי לך שלי ברור מי לקח את זה", אמרה בלחש ובתנועות פה מודגשות וסימנה בראשה לכיוון המיטה של עביר. "אמא, נו באמת", איריס התייאשה מלדבר. היא כיווצה סוגרים כדי להתגבר על כאב ראשית ההנקה, ואחזה את התינוק שלה חזק מדי. תחבה את הזרת שלה אל זווית פיו כדי לשחרר את הפה הרעבתן שתפס את הפטמה בצורה אכזרית. "אי, לא!" נפלט לה בכעס, היא שחררה את הכתף שהתכווצה מן הכאב בצד שמאל. "זוכרת את רונן נחתומי, מסמטת החוצב? נהרג אתמול". 'מה?' איריס קפצה. היא הכירה היטב את אשתו עוד מהתואר הראשון. "שיהיה לך ברור שאֵלָה", השהתה את פקיחת העיניים לרגע, "כל בן שנולד להם יגדל להיות...". "אמא", איריס קטעה אותה, לא יכלה לשמוע את זה. "טוב, די. די. לא נריב היום", השתיקה את הטלויזיה שהיא בעצמה הדליקה. נתראה מחר. כיבסתי הכל, תתקשרי כשתדעי מתי את יוצאת."

הבת של כוכי המנקה נכנסה לחדר כשאיריס ארגנה את התינוק שלה ליציאה החוצה. "עדיין חופש?", איריס שאלה בחיוך כשהיא עוטפת אותו בשלש שכבות, בידיים מיומנות. "מחר חוזרים". "תראי מה עשיתי", הושיטה בגאווה את בד הגבינה ובו דלעת כתומה רקומה בדיוק מימין לחציל. זו מתנה, לכבוד התינוק שלך."

Dganit Gonen Amir

Plomb durci

Université Haifa

Abir a accouché il y a trois jours. La césarienne était programmée. Ce n'est pas pour elle, toutes ces douleurs, et puis elle n'avait pas envie de s'élargir d'en bas. Elle a à peine vingt ans. Une petite télévision est fixée sur un bras articulé juste à côté de son lit. Pendant leur tournée, les médecins s'en sont étonnés et ils lui ont demandé : « Pourquoi tu as besoin de ça, la télévision de la chambre ne te suffit pas ? », mais ils n'ont pas attendu sa réponse. De toutes les façons, elle est toute la journée collée à son téléphone, elle lui raconte des choses et elle regarde des séries télé pleines de rires et de soupirs. Le docteur lui a promis une cicatrice toute petite et bien jolie, mais elle ne l'a pas encore regardée, sa cicatrice. Ça la dégoûte. Elle prend soin d'elle et elle sait que sa belle-mère s'occupe bien du bébé en attendant.

Quand on emmène le bébé à Abir, elle le regarde et lui sourit, *ya 'ghzali* ¹, et elle demande à l'infirmière de rester près d'elle jusqu'à que sa mère ou sa belle-sœur arrive. L'infirmière lui montre avec beaucoup de patience comment donner le sein à son enfant et Abir se laisse faire. Sa sœur lui a fait promettre d'allaiter au moins pendant trois jours bien qu'elle n'ait pas du tout l'intention de continuer à le faire, ça lui fait déjà assez mal comme ça. Elle veut préserver ses jolis petits seins.

Sa mère arrive l'après-midi juste au début des heures de visites. Elle sourit à Iris et aussi au lit vide de Haïa-Sara, qu'on a fait passer dans la chambre des orthodoxes. *Kif halek ya habibt*², puis elle tire le rideau tout autour du lit pour former un espace privé et elle commence à tout ranger

1 Mon petit faon (notes de l'auteur).

2 Comment tu vas ma chérie.

autour de sa fille. Il ne reste presque plus de place à côté du lit et Iris, qui est allongée sur le lit voisin, suit des yeux les mouvements du corps qui s'impriment sur le rideau. Le gros postérieur se déplace autour du lit et le rideau se gonfle et se dégonfle au gré de ses mouvements. *Mesh batajé koul hadi alashya ?*¹ Sa mère enlève de la petite table de nuit les boîtes de chocolat, l'ours blanc en peluche, les lingettes, le tube de crème et une bouteille de boisson de couleur marron. *Hahoutoum bilbait*². Elle sort de son sac des vêtements pour Abir, des vêtements pour le bébé, une couverture, de quoi grignoter, des bonnets et un paquet-cadeau qu'une voisine lui a demandé de remettre à Abir aujourd'hui encore. Elle s'assoit sur le fauteuil, tâte un peu Abir, lui demande « Comment vont les points de suture ? », puis *radat élyom ?*³ Abir lui répond brièvement, parfois elle dit seulement *hé, hé*, ce qui en général signifie « oui », mais pas toujours. Elle perd patience lorsqu'on lui parle de l'allaitement, elle dit « Ça fait mal ». *Tikdar tardi*⁴ dit la mère d'un ton peiné.

« *Faouda bara. Koulam yahafou. Ana ma ahef bass min rab*⁵. Les gens ont peur de prendre la route, ils te demandent de ne pas leur en vouloir s'ils ne viennent pas te voir. À cause de la guerre à Gaza, les gens ont peur d'être sur les routes. Vissam, le fils d'Amal, la cousine de Hanan, tu te rappelles ? » Non, elle ne s'en rappelle pas. « Tant mieux. *Katlouhou*⁶ à Gaza. C'est bien que tu aies eu un garçon. *Alhamd lila* ». Abir regarde sa mère un moment puis murmure pour elle-même « Moi je voulais une fille ». Quand le mari d'Abir arrive, sa mère se lève du fauteuil pour le laisser s'asseoir. Iris observe ce couple, elle se dit, ils sont si jeunes.

Abir lui sourit. « Tu as accouché aujourd'hui ? » « Oui, ce matin. J'ai dû m'endormir. Quelle heure est-il ? » « Six heures », lui répond Abir. « Et ton mari ? » « Je n'ai pas de mari », dit Iris, « je suis mère célibataire ». Abir échange quelques mots avec sa mère, et alors elle essaie de comprendre : « Qu'est-ce que c'est, mercé-libatère ? » Iris répond doucement, « C'est simple, sans mari. Ma mère arrivera bientôt ».

1 De quoi as-tu besoin de toutes ces choses-là ?

2 Je les mettrai à la maison.

3 Tu as allaité aujourd'hui ?

4 C'est important que tu continues à allaiter.

5 C'est la pagaille dehors. Tout le monde a peur. Moi je n'ai peur que de Dieu.

6 Ils l'ont tué.

Iris essaya de se lever du lit mais prise de vertige, elle retomba aussitôt assise. Abir appela l'infirmière et celle-ci arriva rapidement. « Qu'est-ce qui t'arrive, Iris, on ne doit pas se lever seule du lit la première fois. Tu as de la chance que tu ne te sois rien cassé ». Iris murmura, « J'ai besoin d'aller aux toilettes » « Pas de problème, viens. Doucement, doucement. Il faut que tu te changes. Tu as des serviettes hygiéniques ? ». Iris resta à côté de la porte des toilettes entrebâillée en attendant qu'on lui amène une chemise de nuit propre et des serviettes hygiéniques de rechange. Elle entendait la radio qui fusait du bureau des infirmières, « Nous atteindrons les objectifs que nous nous sommes fixés pour cette opération ». Elle avait tellement envie de voir son enfant, le visage qu'elle avait vu à la naissance s'était déjà un peu brouillé dans son souvenir, et si elle ne le reconnaissait pas ? Tout d'un coup elle ressentit le besoin de le voir immédiatement. « Tshal rétablira le calme dans le sud du pays, mais cela ne se fera pas en un bon coup et c'est fini ».

Le soir, la chambre est calme. Les visiteurs d'Abir sont partis et elle a tenu son bébé toute seule, attendant que l'infirmière le ramène à la pouponnière. Iris aurait bien aimé dire quelque chose à Abir mais elle ne savait pas quoi. Abir lui demanda : « C'est quoi, ce que tu tiens là ? » « Ha, ça, c'est une broderie », répondit Iris en lui tendant le canevas. Des aubergines et des carottes étaient brodées en petits points de croix précis. « Et ça ? » « C'est une brochure de modèles. Vraiment très spéciale. Tu veux regarder ? Je l'ai commandée de Suède. C'est vraiment des champions du point de croix, là-bas ». Abir prit la brochure et s'arrêta sur les modèles du Père Noël et des rennes. « Nous envisageons de nous installer en Suède ». Après une pause, elle continua : « Ou peut-être en Hollande ou en Allemagne. On n'a plus rien à faire ici ». Iris leva les yeux sur Abir, repoussa l'idée qui lui venait à l'esprit et imagina le canevas se couvrir de fil à broder avec une délicatesse toute européenne, à l'abri des guerres.

Elles arrivèrent en se dandinant au petit déjeuner, comme un troupeau clairsemé. Certaines avaient encore les cheveux humides d'après la douche, d'autres les avaient ramassés en un chignon ébouriffé et tentaient d'une main libre de lui donner un aspect présentable. Il y avait de nouvelles mères qui venaient de la ville, d'autres de Wadi Ara ou d'un kibboutz, et toutes balançaient lourdement le bassin en marchant dans la même direction. Le sol était divisé en grands carreaux de ciment parsemés d'éclats foncés et leur teinte avait terni avec les années. Des pions sur un jeu d'échecs qui auraient

oublié leur rôle, des fantassins marchant tous dans la même direction, sans général à leur tête. Il y avait du yaourt, des œufs durs et de la confiture rouge. Du pain en tranche sur des plateaux en plastique du même bleu que les robes de chambre de l'hôpital et une odeur de froid. La table qui était près des fenêtres à l'est se remplit la première. Abir doit sortir de l'hôpital aujourd'hui, elle pense qu'elle mangera à la maison, tant qu'à faire. Une infirmière l'encourage, « Il faut que tu manges, tu en a besoin pour le lait ». Une demi-tomate, un demi-concombre et des olives dénoyautées. De la semoule au lait. « Qu'est-ce que je te sers ? » « Seulement du thé, merci ». Les novices veulent avoir à côté d'elles leur compagnon ou leur mère et elles téléphonent sans cesse. Les doyennes se moquent de tout et bénissent ces heures calmes sans visiteurs.

Kochi, la femme de ménage, était entrée dans la chambre en fin de matinée et elle dégageait elle-même le sol de tous les sacs. « Laissez-les dans les commodes, bon sang, ça sert à quoi de les laisser traîner par terre avec tous les microbes qui se baladent dans l'hôpital ». Elle demanda qu'on ramasse les chaussures. « Non, pas toi, tu es folle. Attends, je vais le faire. Tu as entendu ce qui se passe dehors ? Quoi, qu'est-ce qu'on leur apprend à l'école ? que de la haine ». Elle se tourna vers Abir : « Chez vous aussi c'est comme ça ? » Celle-ci leva à peine les yeux vers Kochi.

Kochi, qui emmenait sa fille avec elle au travail tous les jours pendant les vacances de Hanoukka, avait assis la petite sur le lit qui est à côté du lavabo. Bien que personne ne lui ait posé de question, elle parlait toute seule. « Et qu'est-ce que je vais faire avec elle ? On ne peut pas laisser une petite fille toute seule à la maison ». L'infirmière principale n'appréciait guère la situation. « C'est juste pour cette semaine, je n'ai pas le choix », lui avait expliqué Kochi. Mais elle faisait tout de même en sorte qu'on ne voit pas trop l'enfant. Elle demanda à Iris, comme si Abir n'entendait pas : « Ça t'est égal, n'est-ce pas ? » La petite fille était descendue du lit et elle se tenait à présent à côté d'Iris, elle se frottait contre les montants du lit et de temps à autre touchait les pieds du bébé.

Kochi demanda à nouveau si elles avaient entendu ce qui se passait dehors et elle insulta copieusement Nasrallah. Iris lui dit : « Il n'y est pour rien » « Ce n'est pas grave, qu'il crève ». Elle demanda à Iris en s'approchant de son lit et en montrant la broderie : « Qu'est-ce que c'est ? Oh, c'est pas possible ce que c'est beau » « C'est une brochure avec des modèles de broderie ». Kochi appela sa fille, « Viens, il faut que tu voies ça », et elles

commencèrent toutes les deux à feuilleter la brochure. Au bout de longues minutes, Kochi sembla se réveiller d'un coup et retourna à son seau et à sa serpillère. « Malheur à moi. Les médecins vont commencer leur tournée d'une minute à l'autre et j'ai encore cinq chambres à finir. Vous me retardez toujours, dans cette chambre. Allez, soulevez les coins des couvertures, faut pas croire que vous êtes des malades, Dieu préserve, vous êtes seulement des accouchées ».

La mère demanda à Iris si elle pouvait lui emprunter le fauteuil qui était à côté de son celui et elle y fit asseoir le mari. Elle-même prit place sur une chaise qu'elle avait ramenée de la salle à manger et les deux belles-sœurs se casèrent sur le rebord de la fenêtre. Les trois petits enfants réussirent à trouver une place où jouer dans l'espace délimité par le rideau tiré que la mère d'Abir s'efforçait de maintenir en place afin de ne pas déranger Iris. Le rideau bleu bordé de fleurs orange dansait quand les enfants essayaient de s'attraper et bien vite il devint une bête de guerre bicéphale toute hérissée de piquants. On avait posé sur la table de nuit des bouteilles de boissons colorées et des boîtes de *bourekas*. Iris attendait qu'ils partent pour pouvoir changer sa chemise de nuit tachée et le temps commençait à lui sembler long. Finalement elle appela l'infirmière en ayant l'impression d'agir à l'insu d'Abir. « Tout le monde dehors, j'ai besoin de m'occuper d'une accouchée. Ce n'est vraiment pas bien de venir si nombreux à la visite, combien de fois il faut vous le dire ». L'infirmière manquait totalement de patience et Iris se dit qu'elle avait dû regarder les infos à la télé juste avant.

Le soir, Iris ne retrouva pas sa broderie. Elle alla vérifier si elle ne l'avait pas oubliée à la salle à manger, en pure perte. Elle demanda à Abir si elle ne l'avait pas vue, vérifia au comptoir des infirmières si elles l'avaient trouvée. Qui peut bien avoir besoin d'une broderie au point de croix, pensa-t-elle, et ses yeux se remplirent de larmes d'humiliation.

Dans la nuit une autre infirmière vint la réveiller : « Iris, ton bébé t'attend pour la tété, tu as demandé qu'on te réveille s'il te réclamait ». Elle jeta un coup d'œil à la montre : trois heures moins dix. De toutes les façons, elle ne dormait pas. Elle se demandait à l'instant si elle allait se lever pour uriner ou si elle attendrait qu'on l'appelle pour allaiter et faire d'une pierre deux coups. Elle prit son bébé du berceau et se dirigea vers la pièce bien chauffée réservée à l'allaitement de nuit. Les couloirs étaient sombres et seul le comptoir des infirmières était éclairé. La radio était réglée sur la fréquence « Onde silencieuse » et de temps à autre retentissait un appel

enjoignant les habitants des localités proches de la bande de Gaza à gagner les abris. Cinq fauteuils étaient occupés par des mères et celui du bout, le sixième, l'attendait. Elle entreprit de s'installer : disposer le repose-pied, ouvrir l'agrafe du soutien-gorge avant de s'asseoir, prendre le coussin pour installer le petit bout de chou. Elle allaita du côté droit parce que le sein gauche était irrité depuis la veille, elle préférait repousser la douleur au lendemain. Elle se contracta, comme pour se protéger de ce qui l'attendait, puis elle essaya de faire des respirations, ça aide, tout de même. Autour d'elle montaient le bruissement des sucions et le ronronnement mécanique des tire-lait qui recouvrait tous les autres bruits comme une berceuse grinçante.

Toutes les mères étaient vêtues des chemises de nuit de l'hôpital, et elles avaient enfilé par-dessus une robe de chambre ou un sweat-shirt amenés de la maison. C'étaient surtout les chaussures qui les différenciaient : des chaussures Crocs pour les amatrices, des pantoufles de velours qui glissaient en silence, avec un tapotement de pas légers. Les tire-lait changèrent de sein et reprirent leur ronronnement, indifférents à l'origine du lait qu'ils ingurgitaient, d'Emek Hefer ou de Wadi Ara.

Une infirmière entra dans la pièce et s'immobilisa au milieu pour regarder l'écran de télévision suspendu au-dessus des têtes. « On n'entend rien ». Elle augmenta le son au volume qui lui convenait et réveilla les poules pondeuses penchées au-dessus de leurs poussins. La voix de l'envoyé spécial s'infiltra dans les rivières de lait pour expliquer la gravité de la situation, parlant sans le nommer du kibboutz où une roquette avait explosé juste à côté du jardin d'enfants, imaginez un peu que les enfants s'y soient trouvés, je ne peux pas révéler le lieu précis, pour ne pas renseigner l'ennemi, explique-t-il. « Qu'ils aillent au diable », lui dit l'infirmière. De sévères avertissements ont été adressés aux dirigeants du Hamas. Le présentateur a l'air frais et dispos malgré l'heure tardive, il hoche la tête avec compréhension en direction de sa collègue, dont l'expression est plus sévère que jamais, et qui demande à l'envoyé spécial de préciser certains points et de distinguer les nuances entre les différentes approches. « Mais qu'est-ce que tu y comprends ? » demanda l'infirmière à la présentatrice en imitant son expression, « demain aussi les enfants des environs de la bande de Gaza, et même ceux d'Ashkelon, devront rester à la maison ». Un murmure circula entre les mères. L'harmonie avait été brisée et toutes changèrent de position, cherchèrent un autre point d'appui ou passèrent à l'autre sein.

Notre envoyé spécial n'est pas d'accord. Ses sourcils se froncent sous le coup de la colère et jettent une ombre sur ses petits yeux. Sa main gauche se soulève et de son index dressé il touche son front, très étonné. L'infirmière a fini de prendre connaissance des dernières actualités et elle marmonne quelques phrases pour elle-même et pour son public endormi. « C'est terrible, terrible, ce qui se passe en ce moment. Vous ne pouvez pas vous imaginer à quel point », dit-elle, un peu sur la défensive, en réponse aux regards interrogateurs et fatigués qui après être montés vers elle un instant, ont replongé vers le nourrisson ou vers une brique de lait. Lorsque l'infirmière bouleversée quitta la pièce, une mère fit un signe à Haïa-Sarah qui, grâce à sa haute taille, en étendant le bras pouvait appuyer sur le bouton qui expulsait les voix des combats. Notre envoyé spécial était à présent réduit au silence, il avait l'air encore plus en colère et commençait à expliquer avec de grands gestes énergiques ce que nous étions sur le point de faire en réaction. La présentatrice acquiesça en silence. Dans la pièce on entendait de nouveau le murmure des succions et parfois un soupir de douleur montait d'un sein à vif ou d'un tire-lait trop exigeant. Les mères, pensa Iris, elles sont toujours à proximité d'un abri. L'odeur douceâtre qui flottait dans la pièce l'emplit d'une sensation agréable un peu enivrante.

Elle rêva qu'elle se trouvait au centre de recrutement de l'armée et qu'elle était en train d'allaiter. Des mères étaient assises dans une grande tente blanche et elles allaitaient comme elle. Le règlement de l'armée spécifiait que tant que la Tente du Lait était en activité, on n'avait pas le droit d'enrôler les enfants. Des fonctionnaires et des généraux se tenaient à côté des fenêtres et des entrées de la tente. La présentatrice au visage sévère était là elle aussi et elle brodait une aubergine. Ses gestes durs et tendus tiraient sur le fil et froissaient le tissu. Derrière les militaires se pressaient les membres du parlement et les représentants du peuple. Ils auraient bien voulu entrer mais il leur était interdit de franchir la ligne. Ils faisaient de grands gestes expressifs mais leur voix était muette. Iris leur faisait signe de la main : Partez, partez ! J'en suis au sein droit et après je passe au gauche. Quand la pointe du sein gauche me fera mal, je repasserai à la droite. À gauche, puis à droite. Et ainsi de suite. Pour toujours. Je suis pour, dit-elle, pour tout le monde. Mais d'abord et avant tout je suis pour mon fils.

« Nous avons fait passer au Hamas un message très clair. Tsahal n'hésitera pas à étendre l'opération si cela s'avère nécessaire. Nous ferons tout ce qui est en notre pouvoir pour protéger les citoyens de notre pays ». La mère

d'Iris a augmenté le son. Elle a cherché la broderie dans tous les coins de la petite chambre. « Si tu veux mon avis, je sais très bien qui l'a prise », dit-elle en chuchotant et en articulant exagérément, tout en pointant du menton en direction du lit d'Abir. « Maman, ça suffit ». Iris est lassée de parler. Elle s'est contractée pour surmonter la douleur du début de l'allaitement et elle a serré son bébé trop fort. Elle introduisit son petit doigt dans le coin des lèvres du bébé pour détendre la bouche gloutonne qui pinçait cruellement le téton. « Oh non ! », lâcha-t-elle avec colère. Elle dû s'arrêter pour détendre la crampe à l'épaule du côté gauche. « Tu te rappelles de Ronen Nahtoumi, qui habitait Simtat HaHotsev ? Il a été tué hier ». « Quoi ! » Iris a bondi. Elle connaissait bien sa femme, avec qui elle avait étudié en licence. « Que tu comprennes bien que ceux-là », elle s'arrêta un instant pour ouvrir les yeux en grand, « Chaque garçon qui leur naît deviendra... » « Maman ! ». Iris lui coupe la parole pour ne pas entendre ça. « Bon, ça va, ça suffit, on ne va pas se disputer aujourd'hui ». Elle baissa le son de la télévision qu'elle avait elle-même allumée. « On se verra demain. J'ai fait toute la lessive, appelle-moi quand tu sauras à quelle heure tu sors ».

La fille de Kochi entra dans la chambre alors qu'Iris préparait le sac du bébé pour aller prendre l'air avec lui. « Tu es encore en vacances ? » demanda Iris avec un sourire pendant qu'elle enveloppait avec adresse le bébé dans trois couches superposées. « Demain c'est fini. Regarde ce que j'ai fait ». Elle lui tendit avec fierté le canevas. Une citrouille orange était brodée juste à droite de l'aubergine. « C'est un cadeau pour ton bébé ».

חיפה בין דרויש לבלפור חיפה بين درويش وبلفور

אוניברסיטת חיפה جامعة حيفا

وَقَفْتُ أمام المرأة وَعَدَلْتُ الحجاب الذي على رأسي وابتسمت لبضع كيلو غراماتٍ فقدتها في الفترة الأخيرة، حملتُ حقيبتني على عجلٍ بعد أن تَفَقَّدْتُ محتوياتها وبخُطىٍ واثقةٍ سرتُ نحو المحطة القريبة... كان كل شيء على ما يُرام؛ فالجوُّ ربيعيٌّ دافئٌ وشمسهُ مطرزةٌ في كَبِدِ السماء...

لم أَعترف يوماً بالعمر كعددٍ للسنوات، ربّما لأتني من مواليد آخر السنة فانظر كثيراً لأحتفل بذكرى ميلادي، ذكرى صرختي الأولى في هذه الحياة، إلا هذه السنوات الأربع الأخيرة_ السنوات التي بدأتُ فيها تعليمي الأكاديمي_ ففي سنتي الأولى سكنتُ قرية عسفا التي أحببْتُها كثيراً فَبَدَّتْ لي وكأنها وصيفةٌ لعروس الكرمل وفي السنوات اللاحقة تسنّى لي السكنُ في حيفا التي لم يسكنها الكُتّابُ فهاموا بباريس عشقا على ذمّة غسان كنفاني... وصلتُ الحافلة التي أنتظرُها فتقاطرنا نحن الركاب لنستقلها بسرعةٍ بحثاً عن أماكن نجلس فيها، ابتسمتُ خفيةً لحظة أن لم يسبقني أحدٌ إلى المقعدين المجاورين للباب الخلفي، فأسرعْتُ نحوهما واخترتُ الجلوسَ إلى جانب النافذة وهذه هي الخصلة المُلازمة لي من أيام الطفولة ولم أحسنُ التخلص منها بعد، وسارت الحافلة حسب مسارها المخطط لها. فتحتُ حقيبتني لأضع هاتفي النقال، تأفقتُ لحظة اكتشافي الحقيقة المرة، فرغم أنني تَفَقَّدْتُ الحقيبة قبل خروجي إلا أنني نسيْتُ رواية غسان كنفاني "عائد إلى حيفا"؛ الرواية التي لم أنه قراءتها بعد. وما زلتُ أبحثُ عن حيفاي الضائعة في تلابيب حيفا هذه. وجدتُ المرأة الصغيرة وأحمر الشفاه، الهدية التي سأهديها لصديقتي وقد هربتُ من التفكير برودة فعلها المرتقبة إزاءها، بعض القطع من الحلوى المنفوخة المفضلة عندي "المارشملو" والتي أنسى اسمها مراراً، سماعات أذن وديوان نزار قبّاني الشعري "أشهد أن لا امرأة إلا أنت"، فَبَدَّتْ لي ولأول مرة رومانسية نزار كالبهاء إلا أنني لم أمانع أن أسمع قصائد هذا الديوان مغناةً بصوت كاظم الساهر الذي اعتبره آخر العمالقة، فما وجدت نفسي إلا وأنا أستمعُ له مراراً والحركات والسكنات عبر زجاج النافذة إلى جانبي بينما الحافلة مستمرة في طريقها وأنا أمضغ "المارشملو" حسب إيقاع

الأغنية التي أسمعها ، ومن المحطة القريبة صعد إلى الحافلة مراهقٌ بوشمٍ نمر على ذراعه الأيسر مرتدياً سروالاً رياضياً وقد وضع الأقرط الثقيلة في أنفه وأذنه اليسرى، وبحث لنفسه عن مقعد شاغر ولم يكن سوى المقعد المجاور لمقعدي شاغراً فاقتراب منه بحذر وسرعان ما تراجع ببطء لحظة أن فرمل السائق فرملة قويّة، فلحن أحد الركّاب سائق الحافلة بصوت منخفض بالانجليزية، وبعته آخر باين الزانية، فابتلع المراهق ريقه وتوجّس منّي خيفة وهو الواقع ما بين النارين وقد نجا من موتٍ مؤكّدٍ ليترنح الآن مختاراً الجلوس إلى جانبي وقد سوّلت له نفسه الاقتراب من الموت المحتملٍ بطبيعة الحال حملتُ حقيبتني ليجلس هو مكانها بعد أن استأذنتني بالجلوس، ولكنني لا أنكرُ أنني فكّرتُ وقتها أن أقول له لا، وأن لا أسمح له بالجلوس إلى جانبي، فما الذي كان سيحدث وما هي ردّة فعله؟! ولا أنكرُ أنني بالمقابل كنتُ مأخوذةً بصوت القيصر: "أشهد ألا امرأة أتقنت اللعبة إلا أنت" ... استيقظتُ من تلك الأفكار المجنونة على رسالة نصيّة أرسلتها صديقتي تسألني فيها إذا ما كنتُ قد صعدت الحافلة أو لا وذكرتي بعنوان شفّتها الواقعة في شارع بلفور، طمأننتها على عجل وانتقلتُ إلى تطبيق الويز الذي لن يُخطئ الطريق، فسرعان ما عدلت عن الفكرة وقلتُ في نفسي: "ألا تُؤدّي كل الطرق إلى حيفا؟! " ولا زال المراهق إلى جانبي يرتجف كلما مددت يدي إلى حقيبتني لأتناول قطعة "مارشملو"، انتبعت لورقة بيضاء صغيرة سقطت إلى جانبه فنّبته لذلك مع شبه ابتسامة فتناولها شاكراً إيّاي، كنتُ وقتها ممنونة لتلك الورقة الصغيرة التي طمأننته فجعلته يبتسمُ ويعدل من جلسته إلى أن وصل إلى المحطة التي يُريدها فتتنفّست الصعداء وقد أتقنتُ اللعبة كما يجب. في الحافلة حيث تختلط الروائح، الألوان، الأجناس والأشكال وتتشابك العوالم المختلفة معاً فتجوب عجلاتها الشوارع المختلفة وتقف بجانب الأرصفة المتفاوتة دون تفرقة أو عنصرية أو حتى تذمرٍ سوى من الروتين الذي يُحدّد للحافلة مسارها وحركتها إلا أن الحافلة ومن الداخل تختلف عن الخارج وما في الخارج سوى شوارع جميلة ولكننا مللناها وقد ابتلعنا الروتين اليومي بين تحبّط الدولار واقتراب نهاية الشهر، مواعيد عودة الأبناء من المدارس ووجبة الغداء الباردة وموعد طبيب الأسنان والصحة الجنسية وربما توقّيت الحرب القادمة. تسلّلت يدي مجدداً إلى حقيبتني بحثاً عن قطعة حلوى ليتبين لي لاحقاً أنّ التي مضعتها منذ ثوان هي القطعة الأخيرة، لو كنتُ أعرف أنّها الأخيرة لما تناولتها على عجلة، بل أطلقتُ لنفسي عنان التلذذ بها ورسم سيناريو مشتتهٍ لتناولها فبدت لي "المارشملو" كمعظم أولئك الأشخاص الذين عرفتهم في حياتي أولئك الذين يأتون عندما نكف عن انتظارهم ويعودون عندما يتأكدون أنّنا ما عدنا معنيين بعودتهم. توقّفت الحافلة عند المحطة القريبة وترجّل السائق منها على غير عادة فهمهم الركّاب فيما بينهم ووسط ذهول الجميع صعد السائق من الباب الخلفي برفقة شابٍّ من ذوي الاحتياجات الخاصة وأعانه على الجلوس، فصفق أحد الركّاب لإنسانيّة السائق فرمقته بنظرة شبه حادة وهو ذاته الذي شتمه منذ لحظات ... وقلتُ في سرّي وأنا أنتزع السماعات من أذني: "ها هي الزانية قد ولدت إنساناً!!" لم

أصل المحطة التي أريدها بل قررت الوصول إلى شارع بلفور الذي لا أعرف كم يبعد عني الآن مشياً على الأقدام، فمن يملك لساناً لا يضيع أبداً.
ومشيتُ على الرصيف المُحاذي للمحطة، كانت الأرصفة الرخامية باردةً وعلى أطرافها تساقطت أوراق الشجر الصفراء وعلى المقعد القريب كان يجلس عاقد الحاجبين مُقطب الحبين وهو يقلب بأوراق جريدته، والشيب قد غزا ما تبقى من شعر في رأسه، سمعته يتمتم أنه يُفضّل صحيفة هارتس وليس صحيفة يديعوت أحرنوت التي بين يديه، ابتسمتُ بخجل وسلّمتُ عليه لأسأله عن الطريق الذي يُؤدّي إلى شارع بلفور فبادلني التحية وتمتم باستغراب: "شارع بلفور!!" فابتسم على عجلة ثم أتبعها بسؤالٍ عن الوجهة التي أريد، فتعجّبتُ من تطفله واستدركتُ: "لي صديقة... تسكنُ شارع بلفور.
_ عريّة!!

_ لا صديقتي يهودية... هل لك أن تُرشدني؟! _ هل تُمانعين السير معي باتجاه الشارع المقصود؟! فأنا أسكن على مقربة منه... لا مانع يا سيّد...
_ ينسحاق وبالعريّة اسحاق...

_ وأنا رُقيّة...
ترافقتنا معاً، لا أنكر أن هذا الرجل كان مسكوناً بالغموض تارةً وفي تارةٍ أخرى بالريبة والشك، كانت تتناهب بعد كل ثلاث خطوات نوبة من السعال المجنون، كنّا نضطر للوقوف قليلاً ومن ثم استئناف السير... لمحتُ من بعيد لافتة مع إشارة تُشير إلى شارع بلفور فتنفّستُ الصعداء على مهلٍ ورويةً إلا أن الرجل قطع نوبة السعال والصمت قائلاً: "لم أشعر بالخوف أبداً خلال مرافقتك... فابتسمت قائلة: "وأنا كذلك... أشكرك". ولكنني مدينٌ لك باعذار... "أنا لا أسكن على مقربة من شارع بلفور"...
_ أعرف ذلك... شكراً..

أدرتُ وجهي عنه كي لا أرى أمارات الحرج على وجنتيه واستأنفتُ السير بخطوات سريعة وأنا أضغط على هاتفِي النقال قاصدةً الاتصال بصديقتي التي لمحتُها تقف مبتسمة أمامي، وما يفصل بيننا شارعٌ وابتسامه ولقاء، احتضنتني مرحبةً وقد ترافقتنا بضع خطواتٍ نحو شقتها الصغيرة التي تقع بمحاذاة الشارع، كان البيت يعبقُ بروائح الطبخ العربي على حدّ قولها، علتُ أخضر وحبّاتٍ أرزٍ حمراء اللون فاستهجنّت اللون وجلستُ مبتسمة بجانب المكتبة التي رحّتُ أتفحصُ الكتب فيها بحذرٍ وشوق... أخرجتُ الثوم المشوي من الفرن القريب ودعتني إلى السفارة بعد أن توسّط صحن السلطة وسطها، ابتلعنا اللقيمات على مهلٍ بعد أن قالت أنها تجيدُ طبخ هذه الأشياء ولا تحيدُ طبخ وتحضير ورق العنب مثلي... عرفتها قبل أربع سنوات وتوطدت صداقتنا كثيراً وكنا نختلف بكل شيء، لا نُشبه بعضنا البعض ولكننا كنّا نترافق كثيراً وتناجذب أطراف الحديث والهدايا، أهديتها بعد أن فرغنا من الغداء خاتماً كلاسيكياً تزيّنه التبريزات الفلسطينية التي تتقنها أمي بمهارة عزّ نظيرها، زينتُ به إصبعها واحتضنتني بفرحٍ وزهو واستأذنتني نحو غرفتها القريبة وعادت بعد قرابة العشر دقائق وهي تحمل بين راحتها هديةً أخرى... "أعلمُ

أَنْكِ تُحِبِّينِ محمود درويش" ... أهدتني كتابه " خطب الدكتاتور الموزونة" وكان لا بدّ لها من تطعيم الإهداء بالسياسة، غابت عني عشر دقائق لتكتب لي أننا امرأتان وُلدنا هنا، نسكن الجليل وندرس في الجامعة مع الكثير من المركّبات المشتركة وذكّرتني بالكثير من نظرات الاستهجان التي صادفتنا في الشوارع التي مشينا فيها معاً، كتبت لي عن درويش وحبّي له وعن الكثير من الدكتاتوريين في هذا العالم... وكتبت أيضاً ما لا أريد لأحدٍ غيري أن يعرفه... كل ما أعرفه الآن أنّ تلك الورقة التي سقطت في الحافلة لم تكن للمراهق الذي جلس بجانبني، بل أنا التي رميتها في غفلةٍ منه وادّعت أنها له.. فيها كتبتُ بالعبريّة: " لا تخف مني فالحافلة تتسع للجميع وكلنا يُريد الوصول للمحطة الأخيرة التي يُريد". رقيّة عدوي

Rokaya Adawi

Haifa Between Darwish and Balfour

Haifa University

I was standing in front of the mirror, fixing my head scarf, smiling at a few kilograms of weight I have recently lost. Hurriedly I grabbed my bag, after checking its content, walking with a steady pace towards the nearby bus station. Everything was perfect, in the warm air of spring with the brocaded sun at the height of the sky.

I have never related to life as a number of years, maybe because I was born at the end of the year. I always waited for my birthday, the day of my first cry in life, except for the last four years since I started my academic life. In the first year, I lived in Usfia, the village I love so much, that seems like the Mount Carmel bride's maid of honor. Later I moved to Haifa, a city that authors left for Paris longing to be the under the protection of Ghassan Kanafani.

As the bus for which I was waiting came along, we hurriedly piled into it looking for seats. As I realized, with a secret smile, that nobody was beating me to the two seats next to the rear door, I hurried and sat down next to the window. It is a childhood inherent peculiarity which I cannot get rid of. As the bus went off on its route, I opened my bag to put my mobile inside, and discovered that, in spite of my checking it before going out, I had forgotten Ghassan Kanafani's story *The Returning to Haifa*, the story I have not yet read to the end while I myself was still searching for my own lost Haifa in the town's alleys. I found the little mirror and the lipstick, the present I wanted to give a friend of mine, but had avoided thinking about her potential reaction to it, a few pieces of the puffed sweets which I like so much, the marshmallow, a name I sometimes forget, earphones and a book of poems

by Nizar Qabbani, *I Testify There Is No Woman But You*¹. For the first time I noticed that Nizar Qabbani's Romanticism is stupid. However, I would not refrain from listening to the poems taken from this book of poems and sung by the singer Kazim A-Sahr, whom I consider the greatest giant. I was listening to him while watching the traffic and neighborhoods through the window next to me while the bus was driving, and I was chewing the marshmallow to the rhythm of the song I was hearing. At the next station, a teenager guy with a tattoo on his left arm, dressed in sports trousers and heavy rings in his nose and left ear, got on the bus. He was looking for an empty seat, but there was none except the seat next to me. He came over carefully, but quickly retreated as the driver pushed strongly the breaks. One of the passengers cursed the driver in English in a low voice; another one called him son of a bitch. The teenager swallowed and looked at me with apprehension, afraid of being caught between two evils. He was just saved from a certain death, while swaying to choose the seat next to me, which for him was like begging for a potential death.

Of course I took away my bag to let him sit instead of it, as he asked permission to sit down. I would not deny, however, it came to my mind to say no, not allowing him to sit next to me. But what could have happened? How could he have reacted? In return, I would not deny I was fascinated by the voice of the greatest of all, singing the poem by Nizar Qabbani, *I testify that no woman knows the game better than you*.²

I woke up from these creasy ideas as I received a text message from my girlfriend who was asking me if I was already on the bus, and reminding me of her home address on Balfour street. I immediately reassured her and started to fix my Waze, that never misses the way. But soon I changed my mind, telling myself: are not all the ways leading to Haifa? The teenager next to me continued to tremble whenever I put my hand into my bag to take another marshmallow. I noticed a small piece of white paper that fell near him and drew his attention to it with half a smile. He picked it up thanking me. At that moment I was grateful to this small paper that helped him to relax and smile and adjust himself on the seat, until he reached his destination. At last, I heaved a sigh, I had properly mastered the game.

A bus is where smells and colors, genders and shapes mix and intermingle and different worlds intertwine. Its wheels roam through the streets and

1 Published in 1979

2 A poem by Nizar Qabbani

stops next to different sidewalks, without any difference or racism, or even grumbling, except for the routine that defines the route of the bus. From inside, however, the bus is different, and outside there is nothing but the beautiful streets through which it runs. But these too bore us already. The daily routine has swallowed us somewhere between the dollar's inflation and the approaching end of the month, between the time of the children returning from school, the cold lunch, the dentist appointment and sexual health, maybe also the timing of the next war.

My hand found its way again to my bag, looking for some sweets, realizing that the one I had just been chewing was the last piece. Had I known it had been the last, I would not have taken it so quickly. On the contrary, I would have let myself enjoy it and draw to myself a scene of my craving to have it. The marshmallow is like most of those people I have known during my life, those who come along when you have already stopped waiting for them, just to make sure we have no more interest in their return.

At the next bus stop the bus driver got off, while the passengers mumbled among themselves. To the astonishment of all, the driver returned through the back door with a handicapped guy and helped him sit down. One of the passengers applauded in honor of the driver's humaneness. I glanced at him, it was the same person who had cursed him a few minutes earlier. . . "It seems that the bitch had given birth to a Man!" I said to myself while pulling out my earphones. I did not yet reach the bus stop I wanted, but decided to continue on my way to Balfour street by walking, even though I did not know how far away it was. If you have a tongue you never get lost

I walked on the sidewalk near the bus stop, the bricks were cold and yellow leaves were scattered along the sides. On a nearby bench a man with hitched eyebrows and frowning forehead was sitting, going through his newspaper. Whatever hair was left on his head had turned grey. I heard him mumbling he preferred *Ha'aretz* newspaper over *Yedi'ot Aharonot*, which he was holding. I shyly greeted him with a smile, asking him for directions to Balfour street. He greeted me back and muttered with surprise:

"Balfour street!!" But soon he smiled and continued asking for my destination. His meddling amazed me and I continued:

"I have a friend who lives on this street."

"An Arab!!"

"No, my friend is Jewish. . . could you instruct me?"

“Do you mind walking with me towards the street you want?! I live nearby.”

“No problem, Mister. . .”

“Yitskhak, and in Arabic, Ishak.”

“And I am Rukaya.”

We walked along together. However, I would not deny that this man was shrouded sometimes with ambiguity, sometimes with suspicion. Every three steps he would have a crazy coughing fit that forced us to stop for a while before we could continue our walking. From afar I recognized the street sign for Balfour street. I sighed with relief, and the man stopped his coughing fit and broke his silence saying:

“I did not have at all any fear in your company.”

I smiled and said, “neither had I, thank you.”

“But I owe you an apology. I do not live near Balfour street.”

“I know, thank you.”

I turned my face away not to see signs of embarrassment on his cheeks and began walking quickly while dialing with on mobile phone to my friend, whom I suddenly recognized standing smiling in front of me. She hugged me and greeted me, and we walked together a few steps towards her small flat along the street. The house was scented with smells of Arab cooking, as she phrased it. Green chicory and red rice. I did not like the color, and I sat smiling at the desk, looking through the books with care and yearning. She took the fried garlic out of the oven and invited me to come to the table. A salad bowl was standing in the center. We ate bit by bit while she told me how good she was at cooking these things, but assuring me that the vine leaves she could not make like me.

I had met her four years ago, and the friendship between us was strong, despite differences of opinion in everything. There is no resemblance between us. However, we would meet a lot; we enjoyed our chats and exchanged presents. After dinner I gave her a classical ring decorated with Palestinian embroidery, which my mother makes with rare proficiency. She put it on her finger and joyfully hugged me with pride. Asking to be excused, she went to her room and returned after almost ten minutes with another present in her hands.

“I know you like Mahmoud Darwish,” she said, presenting me with *The Weighted Dictator’s Speeches*.¹ She could not help flavoring the presentation with politics. She was away for ten minutes to write down: “we are two women who were born here, live in the Galilee and study in the university.” We have many common elements. She mentioned the many looks of condemnation we encountered walking together in the streets. She wrote about Darwish, my love for him, and about many of the world’s dictators. . . She wrote also about something I do not wish anybody but me to know. . .

What I know now is that the piece of paper that fell in the bus did not belong to the teenager that sat next to me. I let it unintentionally fall, thinking it was his. I wrote on it in Hebrew: “do not be afraid of me, the bus has enough room for everyone, and we all do not wish anything but to reach our destination.”

1 Published originally in the magazine *Al-Yaum A-Sabi*’.

האוניברסיטה העברית

חבר השופטים:

ד"ר תמר הס, החוג לספרות עברית
גב' ונוס ברגוט, החוג לספרות עברית
גב' יעל בן ישראל, החוג לספרות עברית

לירון אברהם חי

אסיפת דיירים

האוניברסיטה העברית

מעולם לא ייחסתי חשיבות רבה לעתידי. לא למקום שבו ארצה לעבוד, לא לדירה שבה ארצה לגור. הנושאים הללו חומקים בין אצבעותיי. הם לא שייכים רק לי, אלא לחברה כולה. אני מתעורר לפני שהשעון המעורר מספיק לצלצל, פוקח את עיניי מהתרדמת הנצחית של הלילה, מתרומם אט-אט ממיטתי, מצחצח שיניים, נוטל את תרופותי ומכין ארוחת בוקר לי ולשותפיי, בוריס ושימי. "אני צמחוני, דרור, אל תשכח." אומר בוריס במבטא רוסי קל, תמיד חוזר על אותם המשפטים.

"אל תדאג, לא שכחתי." אני משיב באנחה ונוגס מסנדרוויץ' השוקולד שהכנתי. בוריס מוציא שתייה מהמקרר ומתיישב לאכול אתנו. שימי עדיין רדום, עקבות הלילה ניכרות בעיניו. "אני לא רעב" הוא אומר בקול מנומנם. "אתה חייב לאכול אחרי התרופות." ידי מגישה לו סנדרוויץ' עם שוקולד. הוא אוכל בלית ברירה. אני מבין את רגשותיו, גם אני לא רעב במיוחד, אני מפחד כי היום תתקיים מלחמתנו, מלחמת אסיפת הדיירים, המלחמה שבה יכריעו סופית היכן נגור. בוריס ושימי מפנים את הלכלוך מהשולחן, ואני הולך לחדרי, מחליף את הפיג'מה במהרה, לובש ג'ינס ארוך, חולצה קצרה ומעל, ג'קט אפור. נעליי קרועות אך אני נועל אותן בכל זאת, מארגן תיק קטן ויוצא לעבודתי. לפני שנה עבדתי בפיצרייה, אך פיטרו אותי בטענה שאני מפחיד את הסועדים. אמא התעצבנה מאוד, היא צעקה וקיללה, התרגזה ולבסוף בכתה. שנאתי לעבוד שם, הכריחו אותי לעמוד בשמש שעות רבות. אחרי הפיצרייה, עבדתי במשך חודשיים כמוכר נרות בקניון. גם שם לא הצלחתי להחזיק זמן רב, פיטרו אותי בטענה שאני לא מצליח למכור דבר ושהלקוחות נרתעים ממני. אני לא אשם שבימינו אף אחד לא מעוניין לקנות נרות עם ריח ניחוח. כיום, אני עובד בעבודה שאנשי ההוסטל ארגנו במיוחד בשבילי. אני גורס ניירות, מחליף את השקיות בפחי הזבל ומדי פעם, אם מתמזל

מזלי, אני מחלק את הדואר. כל כך הרבה תפקידים והכול במקום אחד, בבניין העיריה שבירושלים. אני רץ לתחנת האוטובוס, מוציא מכיסי עשרה שקלים וכשהאוטובוס מגיע, אני עולה את המדרגה ברגל ימין, זה חוק מספר אחד שלי. "מה שלומך דרור? איך עברה השבת?" צחי הנהג שואל תמיד את אותה שאלה, מעלה חיוך על פניי.

"היה בסדר, הלכתי לבקר את אמא." אני משיב ואחר כך מתקדם לכיסאות הישיבה. האנשים שבאוטובוס בוהים בי, אני יכול לומר לכם בבירור מה כל אחד חושב. "בבקשה אל תתיישב לידי", הנערה עם החולצה הכחולה מזמזמת את דאגותיה בראשה. "אוי לא, בבקשה לא, הוא לא התקלח לפחות שבוע, אני בטוחה בכך, בבקשה שלא יסתכל עלי ושלא ידבר איתי." האישה המבוגרת עם החולצה האדומה מדברת לעצמה בקול סתמי, נחשי, אבל זה עוד כלום. הינה מגיעה המחשבה האהובה עלי: "אוי מסכן, לאנשים פשוט אין בוש, אז מה אם הוא קצת מוזר?! בגלל זה צריך לבהות בו ככה סתם? אוי לא, רגע, מה הוא עושה, הוא מתקדם לעברי, לא, לא, בבקשה אל תתיישב לידי." הבחור עם הזקן הארוך והעיניים הגדולות חושב בליבו. המחשבות יפיפיות, אמתיות. לכן לרוב אני מתיישב בכיסא נפרד ויחיד שנמצא בתחילת האוטובוס כדי למנוע מבוכה, מנסה להשתיק את המחשבות שמתחוללות בראשי. התרופות מטפלות בהן ברגע זה ממש. עיניי הירוקות מתבוננות בנוף הנגלה מבעד לחלון, נעצמות ונפקחות בפתאומיות. לא להירדם דרור, זה לא הזמן לישון, אני חושב ואז אוזני שומעות את הנייד שלי מצלצל. ידיי מחטטות בתיקי. נדב המדריך מתקשר.

- "בוקר טוב דרור, איך אתה מרגיש?" הוא שואל בקול עדין ושליו.

- "אני מפחד נדב." הסכיזופרניה תופסת פיקוד על הדיבור.

- "דיברנו על זה כבר, אין לך ממה לפחד." קולו סבלני.

- "אני יודע, אבל אני מפחד." תקוותי היחידה היא שהפחד יעלם.

- "יהיה בסדר, אנחנו נהיה אתכם באסיפת הדיירים." הוא אומר ואני נזכר בחנות האופניים.

- "נדב, חסכתי כסף כדי לקנות אופניים חשמליות." קולי נרגש.

- "כן אני יודע."

- "והלכתי לבקר את אמא השבת, אכלו ביחד קובה." אני תמיד שוכח לציין את שקדי המרק שאני מוסיף ואת כוס הקולה שאני שותה.

- "יופי ונהנית?"

- "כן, אני גם רוצה ללכת אליה שבת הבאה, ואתה יודע, בפסח אני אהיה אצל

דודה שלי, ובראש השנה אני אהיה אצלה, ואמא גם תבוא."

- "מעולה, לקחת את התרופות?"

- "כן נכון."
 - "אתה לא יכול לבוא, חברים באים אלינו הביתה."
 - "את עדיין מתביישת בי?"
 - "לא... אני לא מתביישת. זה פשוט יפריע לך."
 - "הבנתי, את מתביישת." אני משיב בייאוש, תוהה אם היא יכולה להתגאות בי.
 - "אתה יודע שאני אוהבת אותך." כן, רק כשאף אחד לא מבחין בכך.
 - "אני רוצה לקנות אופניים חשמליות"
 - "אז תקנה, מה שלום קרן?"
 - בסדר, את יודעת שהיא בדיוק כמוני, אני רוצה לשאול אותה אם היא מעוניינת להיות חברה שלי."
 - "אם היא לא תסכים להיות חברה שלך, היא פראיירית."
 - "כן, את יודעת שאני לא טיפש. אני כבר בן עשרים וארבע, אני צריך זוגיות."
 - "נכון, ואני בטוחה שקרן תשמח."
 - "כן, טוב אני יורד מהאוטובוס עוד מעט, נדבר, ביי." אני מנתק את השיחה, יורד מהאוטובוס מבלי להתייחס למבטים שנעוצים בי ועולה לדירה.
 "דרור, התגעגענו!" שימי צועק. בוריס צוחק. אני מתיישב על הספה בחדרה קלה. עוד שעה אסיפת הדיירים מתחילה. אנחנו צופים בטלוויזיה, השעה של החדשות. דקה אחת עוברת, אחר כך רבע שעה, ולבסוף שעה. נדב נכנס לדירתנו ביחד עם טלי המדריכה. הוא מנסה להרגיע את הלחץ המטורף ששלושתנו שרויים בו. "אתם מספרים להם את תחושותיכם ואחר כך חוזרים לדירה. אני וטלי נמשיך את השיחה בלעדיכם." הוא אומר ואנחנו מהנהנים בהסכמה. "אני יודע שזה קשה, הדיירים בבניין לא מקבלים אתכם כי הם לא יודעים מי אתם, הם חושבים שאתם מסוכנים, הם מפחדים ואנחנו צריכים להראות להם שאתם אנשים רגילים ומיוחדים." הוא ממשיך את דבריו, אנחנו ממשיכים בהנהוני הראש. "קדימה, אנחנו כבר מאחרים." טלי מצטרפת לשיחה. אנחנו יורדים במדרגות לקומה השנייה ונכנסים לביתה של לאה, שם מתקיימת האסיפה.
 הדיירים שאיתם אנחנו חולקים את הבניין הגיעו לפנינו. חלקם מסתכלים עלינו ואחרים מتركזים בכיבוד שעל השולחן. אנחנו יושבים על הכיסאות המתקפלים כי הספה כבר תפוסה.
 "שלום לכולם, אני שמחה שהגעתם. נתחיל בדיון לגבי שלושת הדיירים שבקומה האחרונה, דרור, בוריס ושימי." לאה מתחילה את נאומה ופונה אלינו. "אנחנו מאוד מעריכים אתכם ואוהבים אתכם. אתם אנשים מיוחדים ונפלאים, אך לצערנו הרב, השהייה שלכם בבניין מפריע לנו." אוזניי מקשיבות ועיניי מסתכלות על נדב. הוא עצבני. "את יכולה בבקשה לפרט, מה מפריע לכם?"

שואל צביקה, הדייר החרדי מהקומה השנייה. הוא בחר בצד של הטובים. "מה זאת אומרת?" לאה מביטה בו במבט מתפלא. "מה מפריע לך? הם לא עושים רעש, לא מסיבות, לא אלכוהול, הכניסה נקייה, הם משלמים ועד בית, מה כל כך מפריע לך?".

"אני מעדיפה לא להסביר זאת בפניהם." היא אומרת ומביטה בי ובבוריס. שימי פרש לשולחן הכיבוד. "אני חושבת שאתם מגזימים, הם לא מפריעים לאף אחד." בלה, השכנה מהקומה הרביעית אומרת במבטא עירקי כבד. היא מרבה להזמין אותנו להתארח אצלה בשבת בצהריים. היא לא אוהבת להיות לבד. הילדים שלה התחתנו לפני עשור והנכדים באים לבקרה פעם בשבועיים. החמין שהיא מבשלת הוא האוכל הטעים ביותר שאכלתי. "אני אשמח אם תתנו לדרור, בוריס ושימי לדבר." טלי אומרת, כולם צופים בנו, שימי חזר להתיישב לידנו. אני מוציא מכיסי פתק קטן ומתחיל לקרוא. "שלום, קוראים לי דרור, אני גר בקומה האחרונה בכניין ביחד עם בוריס ושימי. אנחנו אנשים עם צרכים מיוחדים אבל לא מסוכנים. אני שומר על ניקיון הבית ושומר על השקט בשעות המאוחרות בלילה. אני מאוד אוהב את הדירה שבה אני גר. היא מקנה לי ביטחון ועצמאות. אשמח אם תתחשבו בנו ותאפשרו לנו להישאר בדירתנו." אני מפסיק את קריאתי כי המילים שעל הפתק הסתיימו. מקווה שהכול יהיה בסדר, בינתיים אנחנו במיעוט. הקולות שלנו נגד שניים עשר קולות חזקים ומחרידים.

"אני רוצה להוסיף על מילותיו של חברי, שהדירה שלנו קרובה מאוד לכניין ההוסטל כך שטלי ונדב מגיעים אלינו בכל יום, עוזרים לנו ומלמדים אותנו להיות יותר ויותר עצמאיים." בוריס מצטרף לשיחה. "תודה" שימי מוסיף. אני מצפה למחאות כפיים, תשואות, חיובים אבל כל מה שעניי רואות הם מבטים קרים וכעוסים. אני מבין שזה הרגע שבו אנחנו צריכים לעזוב את המקום, וכך אנחנו באמת עושים, חוזרים לדירתנו.

"זה לא טוב" בוריס אומר בזמן שאני סוגר את דלת דירתנו. "אתה יודע מה אנחנו צריכים לעשות." הוא פונה אלי, אני מהנהן בראשי. שנינו יוצאים מהדירה ללא מחשבה רבה. חוזרים לקומה השנייה, מדביקים את אוזננו לדלת מספר 3 ומאזינים.

"...את חושבת שבעזרת מכתב תוכלי להיפטר מאתנו? שולחת מכתב עם שקרים לעירייה. הם לא מרעישים ולא צועקים באמצע הלילה." אני שומע את קולה של טלי. היא צועקת.

"אני לא רוצה שילדיי יהיו חשופים אליהם." קול צווחני ותוקפני שאיני מכיר משיב "הילדה שלי לא מוכנה לעלות את המדרגות לבדה כשהיא חוזרת מאוחר בלילה. היא מפחדת!". אני משער שזאת הדיירת מהקומה הראשונה,

ביום שלישי בשעה שש בצהריים באופן קבוע, ביתה מנגנת בפסנתר יצירות שונות של מוזיקה גרמנית. אולי בטהובן. היא יותר מזייפת מאשר מנגנת אבל גם זיוף הוא סוג של מוסיקה.

"אתם הופכים אותם לרוצחים! הם חולי נפש, זה הכול, חולים, לא מסוכנים!" קולו המוכר של נדב תוקף בחזרה.

"אני לא רוצה את הסירחון שלהם כאן." שירה אומרת, אני מזהה את קולה ממרחקים, היא גרה בקומה החמישית, בכל יום שישי היא מאזינה לאותה תכניות רדיו שמשמיע שירים ביוונית וטורקית. אנחנו מעוניינים לשמוע עוד מהשיחה ברוכת הקולות הצעקניים אבל הדלת נפתחת. זה צביקה, הדתי מהקומה השנייה.

- "אני חושב שכדאי לכם לחזור לדירתכם." הוא אומר.

- "אתה חייב לעזור לנו, כולם שם נגרנו." קולי מתחנן, מודאג.

- "זה קרב אבוד." הוא משיב, מלווה אותנו לדירתנו ואחר כך חוזר לדירתו.

ידיי מזיעות, דפיקות ליבי מהירות, הכעס מחלחל אל תוך עצביי.

- "אל תדאג חבר, אנחנו נשאר כאן לא משנה מה." בוריס מחבק אותי, גרוני כואב מהניסיון להחביא את הדמעות.

- "אני לא מרגיש טוב."

- "אני יודע, זה קשה לכולנו."

- "אני שונא אותם."

- "גם אני"

- "מה כל כך נורא בנו?"

- "אני לא יודע."

- "בוריס, אתה חבר שלי, למה הם לא רוצים להיות חברים שלי?"

- "כי הם לא כמוני."

- "אני יודע מה הם חושבים, אני רואה איך הם מסתכלים עליי."

- "כמו חולה נפש?"

- "לא, כמו משוגע."

- "אני יותר אוטיסט מחולה נפש, והם גם חושבים שאני משוגע."

- "הם לא נתנו לי להתגייס לצבא, הם לא מרשים לי לעבוד בעבודה רגילה

כמו כולם, אני רואה איך כולם מסתכלים עליי." מילותיי נעצרות לרגע אחד ואז

כמו שיטפון גדול בים המלח, אני לא מצליח לעצור אותן. "הם מפחדים ממני.

כשאני מתיישב ליד מישהו באוטובוס הוא קם ועוזב את המושב, כשאני משלם

לקופאית בשופר היא מדברת אלי כאילו אני ילד בן חמש שלא מבין דבר, אני

רואה איך כולם מסתכלים עליי! לא צבא, לא עבודה, לא לימודים, ועכשיו גם

לא דירה לידם!" רגליי נעות מצד לצד בחדר, מבטי מתרכז ברצפה. "אני רואה

איך הם מסתכלים, חלקם ברחמים, חלקם עושים לי טובה שהם מדברים איתי, אני נוטל כדורים ועוד כדורים כדי להישאר נורמלי, כדי לא להשתגע, כדי לא לחזור למצב שבו הייתי בגיל עשר, והם עדיין מפחדים. אני לא מפלצת! אני מבין את מילותיהם, אני מבין אותם! אולי אני לא ממש יודע איך לבטא את עצמי במילים, אבל אני יודע שאני חכם. אני לא משוגע, אלא רק חולה נפש! אני לא משוגע!" שימי מתקשר לנדב, בוריס מנסה להרגיע אבל אני לא יכול להפסיק את מילותיי. "הכדורים משתיקים את הסכיזופרניה. אני בן אדם כמו כולם. גם אני רוצה למצוא מישהי שתהיה חברה שלי, שתהיה אשתי! גם אני רוצה זוגיות! להביא ילדים. אני לא רוצה לגרום ניירות במשך כל חיי! לראות אנשים לבושים יפה, עובדים במשרדים מפוארים, ואני, מה אני עושה? גורם ניירות, מחליף שקיות זבל, מעביר להם את הדואר ולמה? כי אני לא כמוהם! הם המשוגעים לא אני!" סחרחורת קלה מפריע למחשבותיי. "דרור, אתה חייב להירגע." בוריס מחזיק את ידי. "הם המסוכנים בוריס! לא אני."

"תירגע, הם לא שווים את הכעס שלך, אל תדאג יש לך אותנו. אתה לא לבד." בוריס מוסיף אבל אני לא מקשיב. אני מחכה לנדב. הוא יודע מה לעשות כשאיני במיטבי. אני לא מסוכן, אני לא מפחיד. אני חושב לעצמי ושוב ההרגשה שמחייבת אותי לצעוק מפריע להיגיון שבי.

"דרור, הכול בסדר, תירגע, תסכל עלי." נדב הגיע, הוא מנסה להחזיר את הריכוז שלי להיגיון.

"איך יהיה בסדר? אנשים לא מקבלים אותי, מתביישים בי, מפחדים ממני. מכריחים אותי לעבוד בעבודות מייאשות והשכר שאני מקבל הוא עשר שקל לשעה. איך יהיה בסדר? אני מפחד נדב."

"די, אני לא רוצה לשמוע על זה, מחר אנחנו קונים את האופניים החשמליות. אני לא רוצה לתת לך עכשיו זריקה בסדר? אתה יודע להירגע לבר." עיניו של נדב מתכוננות בי בכיטחון. אני נושם נשימות עמוקות, לא מסיר את מבטי מעיניו. דמעות זולגות מעיניי, אני מרגיש מחט שחודרת לזרועי ולוורידיי. הקולות המזמזמים בראשי נרגעים אט-אט. גופי רפוי ועיניי רואות צללים מטושטשים. נדב בוטח בי, אם הוא בוטח בי אני גם יכול להיות בטוח בעצמי. מחר נקנה את האופניים החשמליות. אני אלך לעבודה בבוקר ואחזור אחרי הצהריים הביתה. נקנה את האופניים החשמליות, נעזוב את הדירה שלנו ונמצא מקום אחר. יהיה בסדר, הכול חייב להיות בסדר. עיניי נעצמות ונפקחות שוב בעדינות. אני מפחד אבל יודע שמחר יהיה בסדר.

Liron Avraham Hay

Réunion de locataires

Université hébraïque de Jérusalem

Je n'ai jamais accordé beaucoup d'importance à mon avenir. Ni au travail que j'aimerais faire ni à l'appartement que j'aimerais habiter. Je n'ai pas d'intérêt pour ces sujets qui ne dépendent pas que de moi mais de la société dans son ensemble. J'ouvre les yeux avant que le réveil sonne, j'émerge du sommeil éternel de la nuit, je quitte tout doucement mon lit, je me brosse les dents, je prends mes médicaments et je prépare le petit déjeuner pour mes colocataires, Boris et Shimi, et pour moi.

« Je suis végétarien, Dror, n'oublie pas », me lance Boris avec un léger accent russe. Il dit exactement la même phrase tous les matins. Je réponds avec un soupir : « Ne t'inquiète pas, je n'oublie pas », et je mords dans la tartine de chocolat que j'ai préparé. Boris prend une boisson dans le frigo et s'assoit avec nous. Shimi est encore endormi, des traces de la nuit s'effilochent dans ses yeux. « Je n'ai pas faim », dit-il d'une voix endormie. « Tu es obligé de manger après avoir pris tes médicaments », lui dis-je en lui tendant une tartine de chocolat. Il mange, contraint et forcé. Je le comprends, moi non plus je n'ai pas spécialement faim. C'est aujourd'hui qu'éclate notre guerre, la guerre de la réunion des locataires qui décidera une fois pour toute où nous logerons.

Boris et Shimi débarrassent la table et je vais dans ma chambre, retire en vitesse mon pyjama et m'habille d'un jean, d'une chemise courte et d'une veste grise. Mes chaussures sont déchirées mais tant pis, je prépare un petit sac et je pars travailler. Je travaillais il y a un an dans une pizzeria, mais j'ai été licencié sous prétexte que j'effrayais les clients. Maman s'est mise en colère, elle a crié et jeté des insultes, et à la fin elle a pleuré. Je détestais travailler là-bas, ils m'obligeaient à rester des heures debout en plein soleil. Après la pizzeria, j'ai travaillé pendant deux mois comme vendeur de

bougies dans un centre commercial. Là non plus je n'ai pas réussi à garder ma place longtemps, on m'a mis dehors parce que je n'arrivais rien à vendre et que j'inspirais de la répulsion aux clients. Ce n'est pas de ma faute si de nos jours personne ne veut acheter de bougies parfumées. Maintenant j'ai un emploi que les gens du foyer ont trouvé tout exprès pour moi. Je passe du papier au broyeur, je vide les poubelles et parfois, quand j'ai de la chance, je distribue le courrier. J'ai beaucoup de fonctions et toutes au même endroit, dans le bâtiment de la mairie de Jérusalem. Je cours vers l'arrêt de bus et je sors de ma poche dix shekels. Quand le bus arrive, je pose le pied droit sur le marchepied, c'est ma règle numéro un. « Comment vas-tu, Dror ? Comment était ton shabbat ? » Tsahi le chauffeur me pose toujours les mêmes questions et cela me fait sourire.

Je lui réponds : « C'était bien, j'ai rendu visite à maman », et j'avance dans le bus entre les banquettes. Les passagers me regardent et je peux dire exactement ce que chacun pense. La jeune fille à la chemise bleue chantonne dans sa tête avec inquiétude : « S'il te plaît, ne t'assieds pas à côté de moi ». La dame âgée avec un haut rouge se parle toute seule, elle persifle d'une voix indifférente : « Oh non, non, je vous en prie, il ne s'est pas douché depuis une semaine, j'en suis sûre, faites qu'il ne me regarde pas et qu'il ne me parle pas ». Mais tout cela, ce n'est encore rien, car voilà qu'arrive ma réflexion préférée, qu'en son for intérieur murmure l'homme avec une longue barbe et de grands yeux : « Oh le pauvre, les gens n'ont pas honte, qu'est-ce que ça peut bien faire, s'il est un peu bizarre ? Est-ce que c'est une raison pour le regarder comme ça ? Oh non, attends, mais qu'est-ce qu'il fait, il vient vers moi, non, non, s'il te plaît, ne t'assieds pas à côté de moi ». Ces réflexions sont très belles, véridiques. C'est pourquoi en général je choisis le fauteuil isolé qui est à l'entrée du bus, pour éviter les situations embarrassantes, et j'essaie de faire taire les pensées qui se bousculent dans ma tête. En ce moment-même les médicaments s'en occupent. Mes yeux verts contemplant le paysage qui défile derrière la fenêtre, se ferment et s'ouvrent par à-coups. *Ne t'endors pas, Dror, ce n'est pas le moment de dormir.* J'entends alors la sonnerie de mon téléphone portable. Je le cherche dans mon sac. C'est Nadav, l'éducateur.

Bonjour, Dror, comment vas-tu ? », demande-t-il de sa voix douce.

J'ai peur, Nadav ». La schizophrénie prend le contrôle de mes mots.

Nous en avons déjà parlé, tu n'as rien à craindre ». Son ton est patient. « Ça ira, nous serons avec vous à la réunion des locataires », dit-il, et je me souviens du magasin de vélos.

Nadav, j'ai économisé de l'argent pour acheter un vélo électrique », lui dis-je d'une voix émue.

Oui, je sais ».

Et j'ai été voir ma mère ce shabbat, nous avons mangé ensemble du *koubé* ». J'oublie toujours de mentionner les mini-croûtons que je rajoute à la soupe et le verre de Coca que je bois.

Bien ! Cela t'a plu ? »

Oui, je veux y retourner la semaine prochaine, et tu sais, pour la fête de *Pessah*, je serai chez ma tante, et à *Rosh Hashana* je serai chez elle, et ma mère viendra aussi ».

Magnifique. Tu as pris tes médicaments ? »

Oui, mais attends, Nadav, qu'est-ce qui va se passer, ce soir, j'ai peur. Tout va bien se passer, ce soir, n'est-ce pas ? »

Tout se passera bien, allez, ça suffit, raccroche, maintenant, tout le bus entend ce que tu dis ».

Et alors, qu'ils écoutent, ça m'est égal ».

Oui, mais tu répètes toujours les mêmes choses, on parlera cet après-midi, bon travail ».

Attends, Nadav, tu m'écoutes ? »

Oui... »

Ce soir, ça se passera bien, hein ? C'est sûr que j'irai à *Pessah* chez ma tante, n'est-ce pas ? »

Dror, il y a encore trois mois à attendre jusqu'à *Pessah*, arrêtons de parler de ça ».

D'accord, ça va ». Nadav coupe la conversation dès que j'ai répondu.

Je remarque que la station où je dois descendre est proche, je me lève, le bus s'arrête et je descends. J'entre dans le bâtiment de la mairie et je me dirige vers les bureaux. Les employés, ils disent toujours les mêmes phrases. *Bonjour, Dror, Salut, Dror, Dror il faut changer le sac de la poubelle, n'oublie pas.* J'entends toujours les mêmes chuchotements, *Cela fait une semaine qu'il n'a pas changé de chemise, il n'a pas d'autres vêtements ?* Il y a le murmure peureux : *Il vaut mieux que tu te laves les mains, si tu lui as serré la main.* Le murmure charitable : *Le pauvre, les gens comme lui ne vont pas loin.* Mais mon murmure préféré c'est : *Curieux de savoir ce qui*

se passerait si un jour il oubliait de prendre ses médicaments. Catastrophe, danger mortel, assassinat, dégâts, horreurs, j'en ris en y pensant. Le plus grand danger qu'ils courent, c'est de me regarder trop longtemps quand je m'assieds dans un coin de la pièce, que je me balance d'avant en arrière en tenant ma tête bien fort entre les mains et en criant « Haaaaaa ». Et c'est tout. C'est tout ce qui risque de se passer, et alors bien sûr, hospitalisation, piqûres, hospitalisation prolongée, psychiatre et à la fin, retour à la normale. Je ne fais pas attention, j'ai appris à regarder la moitié pleine du verre. J'essaie de faire dévier mes pensées vers les gens pour qui je compte vraiment, comme Nadav, ma tante, ma mère, Shimi et Boris, et mon grand-père, qui est la personne que j'aime le plus au monde. Il a toujours de la patience pour moi, il ne se met jamais en colère, il ne crie pas, ne s'énerve pas, il sait comment me calmer. « Dror, j'ai quelques feuilles à passer au broyeur de papier, elles sont dans mon bureau », me dit Batya, une des employée. Elle interrompt ma contemplation du mur et me ramène à mon travail. Je passe les feuilles au broyeur, je distribue le courrier, je mange mon déjeuner, je déchiquète encore et encore des feuilles, jusqu'à ce que s'achève ma journée de travail. Je prends le bus et retourne à la maison. En chemin j'appelle Esthy, ma grande sœur. Elle prétend que je suis « lourdingue » mais que cela n'a pas d'importance, parce que ce n'est pas moi, c'est à cause de la maladie. Elle me permet de l'appeler juste une fois par semaine, et cette fois-là, c'est aujourd'hui. Elle répond à la troisième sonnerie. « Qu'est-ce qu'il y a, Dror ? »

Comment ça va ? »

Ça va. J'ai entendu que tu voulais venir chez maman la semaine prochaine ».

Oui, c'est vrai ».

Tu ne peux pas venir, on a des invités à la maison ».

Tu as encore honte de moi ? »

Non... Je n'ai plus honte. Mais cela me dérangerait ».

J'ai compris, tu as honte ». Cela me désespère et je me demande si elle pourrait un jour être fière de moi.

Tu sais bien que je t'aime ». Oui, le problème, c'est juste que personne ne peut s'en apercevoir.

Je veux acheter un vélo électrique ».

Achète-le. Comment va Keren ?

Ça va. Tu sais, elle est exactement comme moi. Je vais lui demander si elle voudrait être mon amie ».

Si elle refuse d'être ta copine, c'est une idiote ».

Oui, tu sais que je ne suis pas bête. J'ai déjà vingt quatre ans, j'ai besoin d'une compagne ».

C'est vrai, je suis sûre que Keren acceptera ».

Bon, il faut bientôt que je descende du bus, on se reparle, bye ».

Je coupe la communication, descends du bus sans accorder d'importance aux regards plantés dans mon dos et je regagne mon appartement.

« Dror, tu nous as manqué ! » me crie Shimi. Boris rigole. Je prends place sur le divan, un peu angoissé. Dans une heure commence la réunion des locataires. Nous regardons la télévision. C'est l'heure des informations. Une minute passe, puis un quart d'heure, et enfin une heure. Nadav entre dans l'appartement avec Tali, l'éducatrice. Il essaie de calmer l'extrême tension que nous ressentons tous les trois. « Vous leur faites part de ce que vous ressentez et après, on revient à l'appartement. Tali et moi nous continuerons la réunion sans vous », dit-il. Nous hochons la tête sans un mot. « Je sais que c'est difficile, les locataires de l'immeuble ne vous acceptent pas parce qu'ils ne savent pas qui vous êtes, ils pensent que vous êtes dangereux, ils ont peur, nous devons leur montrer que vous êtes des gens normaux mais spéciaux ». Nous continuons de marquer de la tête notre approbation. Tali intervient : « Allez, en avant, nous sommes déjà en retard ». Nous descendons au deuxième étage et nous entrons dans l'appartement de Léa, où se tient la réunion. Tous les autres locataires de l'immeuble sont arrivés avant nous. Certains d'entre eux nous regardent, d'autres se concentrent sur la collation qui est posée sur une table. Nous nous asseyons sur des chaises pliantes car le divan est déjà occupé.

Léa donne le départ de la réunion et commence en s'adressant à nous. « Bonjour à vous tous. Je suis contente que vous soyez venus. Nous commencerons par la discussion autour des trois locataires du dernier étage, Dror, Boris et Shimi. Nous avons beaucoup d'estime pour vous et nous vous aimons. Vous êtes des personnes pas ordinaires et adorables mais malheureusement, votre séjour dans l'immeuble nous dérange ». Nos oreilles écoutent et nos yeux regardent Nadav. Il est nerveux. Tsvika, le locataire orthodoxe qui habite au deuxième étage, demande : « Peux-tu s'il te plaît préciser ce qui vous dérange ? » Il a choisi de se placer du côté des bons. « Que veux-tu dire ? » lui demande Léa avec un regard surpris. « Oui, ce qui

vous dérange. Ils ne font pas de bruit, pas de fêtes, pas d'alcool, l'entrée est propre, ils paient les charges locatives, en quoi te dérange-t-ils, en fait ? »

« Je préfère ne pas avoir à m'expliquer devant eux », dit-elle en regardant Boris et moi. Shimi a été attiré par la collation. Bella, la voisine du quatrième étage, intervient : « Je trouve que vous exagérez, ils ne dérangent personne ». Bella a un lourd accent irakien. Elle nous invite souvent chez elle le samedi à midi. Elle n'aime pas être seule. Ses enfants sont mariés depuis plus de dix ans et ses petits-enfants viennent la voir toutes les deux semaines. Je n'ai jamais rien mangé d'aussi bon que son plat de *hamin*. « Je voudrais que vous laissiez Dror, Boris et Shimi s'exprimer », dit Tali. Tout le monde nous regarde, Shimi revient s'asseoir à sa place. Je sors de ma poche un petit papier et je commence à lire. « Bonjour, je m'appelle Dror, j'habite au dernier étage de l'immeuble avec Boris et Shimi. Nous sommes des personnes en situations de handicap mais nous ne sommes pas dangereux. J'entretiens bien la maison et je préserve le silence aux heures tardives. J'aime beaucoup l'appartement dans lequel j'habite. Il me donne un sentiment de sécurité et il me permet d'être indépendant. Je serais heureux que vous teniez compte de ce que nous ressentons et que vous nous permettiez de rester dans notre appartement ». J'arrête de lire parce que les mots qui sont sur le papier sont finis. J'espère que ça ira, car pour l'instant, nous sommes en minorité. Nos voix contre douze voix puissantes et menaçantes.

Boris prend la parole. « Je voudrais rajouter quelques mots à ceux de mon ami. Notre appartement est vraiment à proximité du foyer, si bien que Tali et Nadav viennent nous voir tous les jours, ils nous aident et nous apprennent à être de plus en plus indépendants ». Shimi ajoute : « Merci ». Je m'attends à des applaudissements, des vivats, des sourires, mais tout ce que mes yeux voient, ce sont des regards froids et coléreux. Je comprends que c'est le moment où nous devons nous lever et partir, et c'est ce que nous faisons. Nous retournons à notre appartement.

« Ce n'est pas bon », dit Boris pendant que je referme la porte de notre appartement. Il se tourne vers moi : « Tu sais ce que nous avons à faire ». Je hoche la tête et nous ressortons tous les deux sans attendre. Nous retournons au deuxième étage et nous collons notre oreille à la porte de l'appartement numéro trois. Nous écoutons.

J'entends la voix de Tali. Elle crie. « ... tu crois qu'avec une lettre tu vas pouvoir te débarrasser de nous ? Tu as envoyé à la mairie une plainte

mensongère. C'est faux, ils ne font pas de bruit et ils ne se mettent pas à crier en pleine nuit ».

Une voix criarde que je ne connais pas ajoute : « Je ne veux pas que mes enfants soient exposés à leur présence. Ma fille refuse d'entrer toute seule dans la cage d'escalier quand elle revient tard le soir. Elle a peur ! » Je suppose qu'il s'agit de la locataire du premier étage. Tous les mardis sans exception, à six heures de l'après-midi, sa fille joue au piano des œuvres de compositeurs allemands. Peut-être du Beethoven. Elle massacre la musique, mais jouer faux, c'est encore une façon de jouer de la musique.

« Vous en faites des assassins ! Ce sont des malades mentaux, c'est tout, des malades, pas des hommes dangereux ! » La voix familière de Nadav est passée à l'attaque.

« Je ne veux pas de leur puanteur ici », dit Shira. Je reconnais sa voix de loin. Elle habite au cinquième étage, tous les vendredis elle écoute à la radio une émission de chansons grecques et turques. Nous voulons écouter encore le flot des voix virulentes mais la porte s'ouvre soudain. C'est Tsvika, le religieux du deuxième étage.

Je crois qu'il vaut mieux que vous retourniez chez vous », nous dit-il.

Il faut que tu nous aides, ils sont tous contre nous ». Ma voix est suppliante, inquiète.

Le combat est perdu d'avance », répond-il. Il nous raccompagne à notre appartement et rentre chez lui. Mes mains sont moites, mon cœur bat à tout rompre, la colère circule dans mes veines.

Ne crains rien, mon ami, nous resterons là, quoi qu'il arrive ». Boris m'étreint, ma gorge est douloureuse à force de tenter de maîtriser mes larmes.

Je ne me sens pas bien ».

Je sais, c'est difficile pour nous tous ».

Je les hais ».

Moi aussi ».

Qu'est-ce qu'on a de si terrible ? »

Je ne sais pas ».

Boris, tu es mon ami. Pourquoi ne veulent-ils pas être mes amis ? »

Parce que nous ne sommes pas comme eux ».

Je sais ce qu'ils pensent, je vois bien la façon dont ils me regardent ».

Comme un malade mental ? »

Non, comme un fou ».

Je suis autiste, pas fou, mais ils pensent que je suis fou ».

Ils ne m'ont pas autorisé à m'engager à l'armée, ils ne me permettent pas de travailler comme tout le monde dans un emploi normal, je vois bien comment tout le monde me regarde ».

Les mots s'étranglent dans ma gorge et alors, comme si la mer Morte débordait d'un coup, les larmes me submergent. « Ils ont peur de moi. Quand dans le bus je m'assois à côté de quelqu'un, il se lève et change de place. Quand je règle mes courses à la caissière du supermarché, elle me parle comme si j'étais un enfant de cinq ans qui ne comprend rien. Je vois bien comment tout le monde me regarde ! Pas de service militaire, pas de travail, pas d'études, et maintenant pas d'appartement à côté d'eux ! » Mes jambes me portent d'un bout à l'autre du salon, les yeux fixés au sol. « Je vois bien leurs réactions. Certains sont pleins de pitié, d'autres me font l'aumône d'une parole. Je prends régulièrement des cachets pour rester normal, pour ne pas devenir fou, pour ne pas retomber dans le même état que lorsque j'avais dix ans, et ils ont encore peur. Je ne suis pas un monstre ! Je comprends ce qu'ils disent, je les comprends ! Je ne sais peut-être pas bien m'exprimer par des mots, mais je sais que je suis intelligent. Je ne suis pas fou ! Je suis seulement malade ! Pas fou ! » Shimi téléphone à Nadav, Boris essaie de me calmer, mais je ne peux pas m'arrêter de parler. « Les médicaments contrôlent la schizophrénie. Je suis un homme comme tout le monde. Moi aussi je veux avoir une petite amie, qu'elle devienne ma femme ! Moi aussi je veux savoir ce que c'est de vivre en couple ! Je veux des enfants. Je ne veux pas broyer des papiers toute ma vie ! Je vois des gens bien habillés, qui travaillent dans de beaux bureaux, et moi, qu'est-ce que je fais ? Je passe des feuilles à la broyeuse à papier, je change les sacs de leurs poubelles, je leur distribue leur courrier, et pourquoi ? Parce que je ne suis pas comme eux ! C'est eux qui sont fous, pas moi ! » Un léger vertige m'embrouille l'esprit. « Dror, il faut que tu te calmes ». Boris me prend la main. « C'est eux qui sont dangereux, Boris, pas moi ».

« Calme-toi. Ils ne valent pas la peine que tu te mettes en colère à cause d'eux. Ne t'inquiète pas, tu nous as, nous, tu n'es pas seul », ajoute Boris. Mais je ne prête pas attention à lui. J'attends Nadav. Il sait quoi faire quand je ne suis pas au mieux de ma forme. *Je ne suis pas dangereux. Je ne suis pas effrayant.* De nouveau le besoin de crier me prend à la gorge et m'empêche de réfléchir posément.

Nadav est arrivé et il essaie de me ramener à la raison. « Dror, ça va aller, calme-toi, regarde moi ».

« Comment veux-tu que ça aille bien ? Les gens ne m'acceptent pas, ils ont honte de moi, ils ont peur de moi. Ils m'obligent à faire un travail déprimant et le salaire que je reçois est à peine de dix shekels de l'heure. Comment veux-tu que ça aille ? Nadav, j'ai peur ».

« Ça suffit, je ne veux pas entendre ça. Demain nous irons acheter le vélo électrique. Je ne veux pas avoir à te donner une piqûre maintenant, OK ? Tu sais très bien te calmer tout seul ». Les yeux de Nadav me fixent avec assurance. Je fais quelques respirations profondes, mes yeux ne quittent pas les siens. Mes larmes coulent, je sens comme une aiguille qui pénètre mon bras et s'infiltrer dans mes veines. Les voix qui grondent dans ma tête se calment peu à peu. Mon corps se relâche et ma vue se brouille. Nadav a confiance en moi, et s'il a confiance en moi, je peux aussi avoir confiance en moi-même. Demain nous achèterons le vélo électrique. J'irai au travail le matin et l'après-midi je reviendrai à la maison. Nous achèterons le vélo électrique, nous quitterons cet appartement et nous en trouverons un autre. Ça ira. Tout va s'arranger. Mes yeux se ferment et s'ouvrent doucement. J'ai peur mais je sais que demain, tout ira bien.

אוניברסיטת בר אילן

חבר השופטים:

ד"ר ורד טוהר, המחלקה לספרות עם ישראל
פרופ' תמר וולף מונזון, המחלקה לספרות עם ישראל
ד"ר איתמר דרורי, המחלקה לספרות עם ישראל

בת שבע ברטמן

שכנות

אוניברסיטת בר אילן

”בכל מקום שגילוי גמור נוהג בין הבריות, ויהי זה אפילו ללא מילים, מתרחש הדיבור הדיאלוגי בקדושה.” (מרטין בובר)

כל הלילה לא ישנתי. מאז הפרידה מעמרי זה קורה לי כל הזמן, אבל הלילה זה באמת היה יותר גרוע מתמיד. רסיסים של זיכרונות וכאבים בלתי פוסקים. צעקות, יד מונפת קדימה, צו הרחקה, כאב. אני שונאת אותו כל כך, ומתגעגעת כל כך, ושונאת את הגעגוע, ושונאת את עצמי. הוא כמו קללה עתיקה עמרי. קללה שזורמת בעורקי, עוברת בחדרי ליבי, מפמפמת. אין לי מנוחה.

אני מכינה סנדוויצ'ים לבנות. מיטל כעסה אתמול ששכחתי, הזכרתי לך חמש פעמים היא אמרה, איך שכחת להביא לי אוכל? בכלל לא איכפת לה על האוכל, ”זה פשוט מביך לשבת בכיתה כשכולם אוכלים ולי אין מה לאכול. הם יחשבו שאני מוזנחת.” את מוזנחת. את כל כך מוזנחת. אני מכינה את הסנדוויץ' ומעבירה יד עייפה על מצחי. אולי יש לי חום? אולי שוב חסר לי ברזל? עמרי והטבעונות המקוללת שלו, איך נפלתי בפח הזה? איך נפלתי? איך הסנדוויצ'ים מוכנים. מיטל אפילו לא אומרת שלום. היא נכנסת למטבח, לוקחת את האוכל ועוזבת. אני לא אומרת כלום. תהילה עדיין ישנה.

אני חוזרת למיטה. לא נוח לי שם בכלל. לא נוח לי בשום מקום. אולי אצא לשוק? אני הולכת להעיר את תהילה. היא לא רוצה לקום, כואב לה הראש. גם לי כואב הראש אבל החיים חייבים להמשיך. אני מושכת את השמיכה מעליה. היא כועסת. יופי. את כועסת. יפה מאד. החיים זה לא פיקניק, יש חובות בחיים, חייבים ללכת לבית הספר. אני מדקלמת סיסמאות עתיקות. אמא בטח מגחכת בקבר. אוהה, אמא. למה עזבת אותי.

תהילה מתלבשת, אני מכינה קפה. כשתלך אדליק סיגריה. עומרי התעקש שלא אעשן ליד הילדות. הוא צדק בסך הכל. אולי הייתי פזיזה מדי. הכאב האיום הזה. די, אני לא יכולה יותר.

דלת ראשית נסגרת בטריקה. הלכה? גם היא לא אמרה שלום? אני מדליקה סיגריה. מכניסה את הרעל לתוך גופי. ממתיקה מר במר. הטלוויזיה דלוקה בקול, אישה יפה בחליפה מחויטת מדברת על פיתוח ישראלי חדש, חיסונים נגד סרטן. יפה. אני מסתכלת עליה קצת. מעניין מה קורה לה בחיים. היא באמת יפה מאד. מי זאת? אני לא מכירה אותה. הכאב חזר. די כבר! מספיק. אני מגבירה את הטלוויזיה. "המצאה שעשויה לשנות לחלוטין את יחסי הכוחות במלחמה הבלתי פוסקת בסרטן". זה נשמע כמעט כמו שיר. אני לא יכולה להקשיב לזבל הזה יותר. אולי אלך לשוק. הרכבת עמוסה כמו תמיד. אני מחזיקה שקיות מלאות בירקות. מנסה לאזן את עצמי שלא אפול. אישה קשישה לידי מציעה לי את מקומה, היא בטח חושבת שאני בהיריון. אני ממשיכה לעמוד. חלונות הרכבת סדוקים מזריקות אבנים בלתי פוסקות. עומרי שנה את ירושלים. הוא שנה אותה כל כך. כל הפרזיטים שחיים על חשבון המדינה. חסרי תרבות הוא אמר. אבל אבא התעקש שנגור כאן. הם רבו על זה איזה חצי שנה. חצי שנה של צעקות ומריבות. מי בכלל שאל אותי. אני תמיד העדפתי את ירושלים. זה נכון שיש פה ערבים וחרדים, אבל בסך הכל זאת עיר יפה. עיר הקודש. וגם גדלתי פה. בסך הכל. זאת עיר הילדות שלי. אני מוצאת מקום לשבת. השקיות ממש כבדות, הייתי צריכה לוותר על האבטיח. קשה להיות בלי אוטו. צריך להתחשבן כל הזמן.

אני לא אוהבת לנסוע ברכבת. אני מאד פוחדת מפיגועים. תמיד פחדתי, אבל מאז הפרידה הפחד הזה התגבר לכמעט אובססיה. אני מסתכלת מסביב. כולם נראים די נורמאליים. כמה שאני לא מתה על חרדים, אני בכל זאת מעדיפה לראות אותם ברכבת מאשר ערבים. הרכבת די עמוסה. אנשים עולים ויורדים בתחנות, הם נראים די בסדר בסך הכל. בספסלים המאונכים יושבת בחורה ערביה עם רעלה. אף פעם לא הבנתי מה הקטע של הרעלה הזאת. אנחנו במאה העשרים ואחת, במדינת ישראל, יאללה, תתבגרו. אבא שלי מגיע מתימן, כל הילדות שלי הוא בכה על איך שאני מתלבשת. ואמא הייתה מתעקשת איתו – ככה מתלבשים היום היא הייתה אומרת לו. אמא היקרה. הם היו רבים על זה הרבה. אבל אמא תמיד ניצחה בוויכוחים. זה הורג אותי לראות בנות עם רעלה. היא גם הייתה ממש יפה. ממש ממש יפה. חבל עליה. בטח מכריחים אותה ללבוש את זה. רחמנות עליה סך הכל.

יד נוגעת בי. אני מסתכלת הצידה, לידי יושב אדם מבוגר קורא עיתון. אני יכולה להישבע שהוא נגע בי עכשיו. הוא לא מסתכל עלי אפילו. מה קורה פה בשם אלוהים? אני מסתכלת קדימה. כולם עסוקים בשלהם. בטח דמיינתי. מה? לא יכול

להיות. אני מנסה להניח את השקיות בשביל להוציא את הפלאפון, זה תמיד נותן לי קצת תחושת ביטחון להסתכל בפלאפון, כאילו שיש לי על מה להסתכל שם. אני מתחילה להתכופף, מניחה את השקיות לאט לאט שלא תתפזרנה. יד. על הירך שלי עכשיו. מגששת לכיוון אברי האינטימיים. אני קופאת.

כל כך שקט פה.

אני מתגלגלת לצד השני של המיטה, מושכת את השמיכה מעל ראשי, כבר לא אצליח להירדם שוב. אני שוכבת בחדר הקטן, מחבקת בחוזקה את הכרית בין זרועותי, מלטפת אותה מבלי משים. השקט הזה, הוא לא נעים לי. אני מעבירה מבט מסביב. מולי זוהרת תמונה ממוסגרת. חוסאם ואני, זוג יפה כל כך. חוסאם בחליפה מגונדרת, אני בשמלה לבנה, מחזיקים ידיים, מביטים למצלמה בחיוך גדול. תמונה של אופטימיות נפלאה, של אמונה נאיבית בעתיד נהדר שיבוא. הנה הוא בא העתיד, והנה אני, שוכבת כאן בשקט. בשקט הקשה הזה, חרדה.

והנה זה קורה שוב, כמו בתסריט ידוע וכתוב מראש, כמו בכל בוקר, גלים של כאב שוטפים אותי, תילי תילים של זיכרונות, ואני מנסה לברוח. שוב הכאב הנורא הזה חודר לכל תא ותא בגופי ואני נלחמת בו בבהילות. כל כך רוצה שלא להיזכר, כל כך רוצה לחשוב על משהו אחר. על מה אפשר לחשוב? על מה אפשר לחשוב? המחשבות רצות בקדחתנות, מה חדש בעולם? הכאב מכה בחזי ואני מנסה להתעלם ממנו, מכסה את הראש בשמיכה, אוטמת את אוזני בחזקה, מנסה להסתתר. איזה יום היום? מה אני צריכה לעשות היום? על מה אפשר לחשוב? אפס. כלום. עולם ריק וחסר משמעות. אין שום דבר מסביב. אין שום מקום להימלט אליו. הכאב, הכאב הנורא הזה. אני נכנעת ומרכינה את ראשי. נכנעת לכאב שהולם בעוצמה, נכנעת לשטף הזיכרונות, והם מציפים אותי. 'היום יום הולדת' אני לוחשת. 'היום יום הולדת'. דמעות שוטפות את עיני. ארבע חודשים עברו. ארבע חודשים בדיוק. אני לא סופרת את הימים, הם סופרים את עצמם. כל בוקר, כל ערב, כל היום. אני מתכווצת מתחת לשמיכה, צער עמוק שוטף אותי. אני מתיישבת, מנערת את ראשי בכוח. הכאב הזה בלתי נסבל.

חוסאם שוב השאיר גרביים מלוכלכות על הרצפה. אני שונאת כשהוא עושה את זה. חוסאם. שאלוהים יברך אותו. באמת. אני קמה בחזקה מהמיטה ומרימה את הגרביים. 'יש עבודה לעשות' אני ממלמלת לעצמי, צריך לעשות כביסה. אני מכניסה את הגרביים למכונה ומוסיפה עוד כמה בגדים מאתמול. מכונה בקושי חצי מלאה, כביסה של שני אנשים. נאדא שוב שלחה לי הודעה. מה קורה איתך? היא שואלת. הכל בסדר? כל כך הרבה זמן לא דיברנו. אני מכבה את הפלאפון.

מתלבשת במכאניות. מכנסיים שחורות, סוודר ירוק, חיג'אב. כמה צחקה אסמא כשבאה לבקר אותי בבית חולים וראתה אותי עם כיסוי ראש. נהיית דתייה פתאום? היא אמרה. כן. קצת. חתיכת בד קטנה שמנסה לכסות חור עצום בלב. עכשיו אפילו עם אסמא אני כבר לא מדברת. אמא שמחה כשראתה את כיסוי הראש, היא חיבקה אותי בשקט, בחזקה, אמרה שהיא גאה בי. אמא היקרה. היא בכתה כל כך ביום הארוך הזה, נראה לי שכולם בכו, אפילו אבא מזה דמעה. חמש בנות ילדה לו אמא ואני סוף סוף הייתי אמורה להביא לו בן. עשרים ושתיים שנה חיכיתי ליום הזה הוא אמר, אבל אלוהים החליט שצריך לחכות עוד. הוא יברך אותך בבן אחר, אלוהים, ואת תהיי חזקה ותתגברי.

אני אתגבר. זה מה שאמרתי לי גם המורות מבית הספר. מזל שלא נקשרת אליו הן אמרו, וצריך ללכת הלאה, ואת חזקה. אתם עדיין צעירים הן אמרו, תכף תכנסו להריון שוב והכל ישכח. במשך שבועיים הבית היה מלא בטלפונים. ואני הפסקתי להקשיב. הפסקתי לדבר. הפסקתי לעבוד.

חוסאם אומר שזאת טעות, שאני לא יכולה להמשיך עם הכאב הזה לנצח, שאני חייבת לחזור לחיים הנורמאליים, שאני חייבת לחזור לדבר עם חברות שלי. חוסאם חביבי, הוא לעולם לא יבין כאב של אישה. כאבי לידה אימים. אישה שהגוף שלה בוגד בה, אישה שהמוות יוצא מתוכה. קר. דומם. לא נושם. במשך שבועיים החזקתי תינוק מת בתוכי. שבועיים שלמים חייכתי לשכנות שאיחלו לי הצלחה בלידה כשבתוכי שוכן המוות. שוב ושוב אמרתי לעצמי שהכל מגיע מאלוהים, ושמה שיהיה יהיה. שוב ושוב אמרתי לעצמי שזה לא יכול להיות, אללה לא ייתן לזה לקרות. הוא מת, אמרו הרופאים, הוא מת לגמרי, אבל אני לא האמנתי להם. נחכה ונראה אמרתי, אללה גדול.

הו אופטימיות ארוכה.

אני יוצאת מהבית, העולם מסביבי מתפקד כרגיל. שכנה מברכת לשלום, מבט של השתתפות בעיניה, אני מרגישה כל כך בודדה. אני צועדת ללא מטרה, מסתובבת בכפר הקטן שלי, המקום שבו נולדתי, המקום שבו הייתי צריכה לגדל את התינוק שלי. אם זה בן נקרא לו סעיד, כך החלטנו שיכורים משמחה ואהבה. השבילים המוכרים זרים לי כל כך, אני משקיפה עליהם מבחוץ. מולי מופיע בית הספר שבו לימדתי פעם. מתי? לפני עשרות שנים? מאות? אלפים? אני כבר לא זוכרת. שעות הבוקר המוקדמות, אחיות שלי בלימודים, אסמא בעבודה.

אני יוצאת מהכפר לכיוון הגבעה הצרפתית. הרחובות עדיין מוכרים, אבל המבטים של שכני היהודים משקפים את הזרות שאני מרגישה בפנים. אני לא מגיעה הרבה לגבעה הצרפתית, חוסאם הוא זה שהולך לבנק ולדואר ולי אין סיבה מיוחדת להגיע לכאן. אני בדרך כלל לא אוהבת להגיע לשכונה הזאת, משהו בה גורם לי לחוסר

נעימות. רחובות קרים ומנוכרים, ולמרות שערכית מתגלגלת מסביב אני עדיין מרגישה זרה, מבקרת מעולם אחר. אבל היום הזרות הזאת מתאימה לי. אני צועדת לכיוון תחנת האוטובוס. אקח אוטובוס של אגד ואסע לי למערב העיר. אסע למקום שבו אין מבטי רחמים ותהיות על שפיותי, למקום שאין בו תילי תילים של זיכרונות מכאיבים ואהבה שהפכה לסבל בלתי פוסק, למקום שבו האדם היחיד שפונה אלי הוא המאבטח בתחנה המרכזית שפותח לי את התיק ומבקש תעודת זהות.

אני יוצאת מתחנה מרכזית. מרוקנת. שעה וחצי של שיטוטים חסרי תוחלת. עולה ויורדת במעלית, מדרגות נעות, הצצה קטנה בחנות לבגדי ילדים, כאב עמום בלתי פוסק. מחוץ לתחנה השמש זורחת. אני מנסה לנשום עמוק. מותר לי לשמוח אני אומרת לעצמי, מותר לי לשמוח. אני מנסה לחייך בכוח. זה מרגיש גרוע ומטופש. הלב שלי עדיין מרוקן. אני שותה קפה ליד התחנה. מעולם לא ישבתי כאן בעבר. אני מסתכלת על האנשים שעוברים ברחוב, לכל אחד יש סיפור משלו. כל אחד והטרגדיות שלו. שורות שורות של אנשים יורדים ועולים ברחוב. הקפה מפתיע אותי. הוא דווקא טעים יחסית. אני נוגסת בעוגייה קטנה. מותר לי לשמוח. אני אומרת שוב, מותר לי. סעיד היה רוצה את זה. דמעות באות לעיניי. סעיד. הלוואי והיה לי קבר לבקר. המועקה מתפוגגת קצת. העוגייה נמסה בתוך פי. צודקים כולם בסך הכל. הם צודקים. צריך ללכת הלאה, לחזור לאנושות, לאהוב. מותר לי לאהוב, סעיד היה רוצה שאהיה שמחה. לא אשכח אותו אם אכנס שוב להריון. הוא תמיד יישאר הסעיד הקטן ואהוב שלי. גוף קטן ויפהפה. הו כמה אני מתגעגעת. אני יושבת שם עוד כמה דקות מביטה באנשים, נושמת עמוקות ומרגישה את הכאב בתוכי משנה את צורתו והופך לגעגוע רך, לכמיהה שלעולם לא תבוא על סיפוקה. אני מחבקת את הגעגוע בברכה, ופעם הראשונה מזה ארבעה חודשים אני מבחינה בשמים הכחולים מעלי. הם היו שם כל הזמן. רחוקים כל כך, בלתי מושגים, אבל כחולים. וגדולים. ויפים. ממש.

הרכבת מלאה באנשים זרים. אני מביטה בכולם, וחמלה מציפה אותי. הו אנושות אהובה. כמה אנחנו סובלים. כמה קשה העולם הזה. אני מעבירה מבטי עליהם, כולם נראים מוכרים להפליא, אחים ואחיות למסע המפרך הזה. יושבים שם בשקט, דוממים, מקשיבים למוסיקה, מסתכלים בפלאפון. ליבי יוצא אליהם. הגיע הזמן לחזור ללמד. לחזור לחוסאם. חוסאם יקירי, כמה צער אני מסבה לך. כמה אני אוהבת אותך.

קול חרישי נשמע מולי, אני מרימה את עיני. אישה צעירה בוכה בשקט. אני מסתכלת עליה. יהודיה. רזה, שיער ארוך מחומצן, ג'ינס הדוק וסוודר שחור מצמר, ארבע שקיות מלאות בירקות למרגלותיה. היא בוכה. אני מסתכלת מסביב, כולם עסוקים בשלהם. אני מסתכלת עליה, כל כולה כאב עמוק. לידה גבר מבוגר שקורא

עיתון. הוא קם לכיוון הדלת. אולי זאת התחנה שלו, אולי סתם לא נעים לו לשבת ליד אישה בוכה. אני רוצה לחבק אותה. היא ממשיכה לבכות. אני רוצה לתת לה מתנה, רוצה לתת לה את עצמי. אלוהים. כמה סבל יש בעולם. היא עדיין בוכה. אני מחטטת בתיק ומוצאת חבילת טישו מעוכה, אני קמה ממקומי, מתיישבת לידה ומושיטה לה. היא לוקחת את הטישו וממלמלת משהו שנשמע כמו תודה. היא מנגבת את הפנים, את העיניים, את האף. היא מפסיקה לבכות. הגוף שלה עדיין רועד מדי פעם. אני ממשיכה לשבת לידה. היא לא מסתכלת לכיווני, אני שותקת. צומת הגבעה הצרפתית מתקרבת, אני רואה אותה אוספת את שקיותיה. מדדה באיטיות לכיוון הדלת. זאת גם התחנה שלי. אנחנו היחידות שיורדות, צועדות אחת ליד השנייה לכיוון הרמזור. "אפשר לעזור לך עם השקיות?" היא מסרבת. אני מתעקשת. היא מסרבת שוב ואז מסכימה. אנחנו צועדות יחד לכיוון הגבעה הצרפתית.

"אני שרית", אני אומרת לה. "אמינה". הברכיים שלי עדיין רועדות ממה שקרה ברכבת. אני כל כך שמחה שהיא צועדת איתי. "את גרה בגבעה הצרפתית?" היא שואלת. קול נעים. מבטא ערבי מבצבץ בין המילים. "כן, גם את?", "אני מעיסאוויה", היא מחייכת חיוך קטן, "שכנות", היא אומרת. שכנות. אנחנו צועדות בשקט. "הייתה טעות לקנות אבטיח", אני אומרת לה. "כן", היא מחייכת שוב, "מזל שאני פה". אנחנו ממשיכות לצעוד בשקט. עומרי היה משתגע אם היה רואה אותי הולכת איתה ככה ברחוב.

הגענו לבניין שלה. היא מודה לי על כל העזרה, מתנצלת על הבכי ברכבת. זה בסדר אני אומרת, כולנו עוברים דברים בחיים. אנחנו עומדות שם לעוד דקה, נראה ששתינו לא ממש רוצות לעזוב. אני מתחילה להניח את השקיות על המדרכה, חושבת על מילים מתאימות לומר, מצטערת לחזור הבייתה לבית ריק, מצטערת להשאיר אותה לבד. "טוב אז..." אני אומרת והיא קוטעת אותי באמצע משפט. הבעת הפנים שלה מוזרה. היא נראית מהוססת, כמעט מיוסרת. "רוצה לעלות לקפה?" היא שואלת לבסוף. מעולם לא הייתי חושבת שארצה ללכת לביתה של אישה זרה, יהודיה מהגבעה הצרפתית. אני מרימה את השקיות שהנחתי על הרצפה ותחושה נעימה מתפשטת לי בלב. "נשמע טוב", אני אומרת, ואנחנו נכנסות לבניין.

Batsheva Bertman

Voisines

Université Bar-Ilan

À chaque fois que les créatures se conduisent l'une envers l'autre avec une totale sincérité, même sans prononcer une parole, il s'instaure un dialogue empreint de sainteté.

Martin Buber.

Je n'ai pas dormi de la nuit. Depuis ma séparation d'avec Omri, cela m'arrive sans arrêt, mais cette nuit, c'était vraiment pire que jamais. Sans cesse des bribes de souvenirs et de douleurs. Des cris, une main tendue en avant, mesure d'éloignement, souffrance. Je le déteste tant, il me manque tant, je hais ce sentiment, je me hais. Omri est comme une malédiction ancestrale. Une malédiction qui coule dans mes veines, s'insinue dans les moindres replis de mon cœur et cogne.

Je ne connais pas de repos.

Je prépare des sandwiches pour les filles. Hier Meital était furieuse que j'ai oublié de le faire, je te l'ai rappelé au moins cinq fois, m'a-t-elle reproché, comment peux-tu oublier de me préparer à manger ? En vrai elle se moque de la nourriture, « C'est très humiliant d'être assise en classe quand tout le monde mange et que moi je n'ai rien à manger. Ils pensent que je suis une enfant négligée ». Tu es négligée. Tu es tellement négligée. Je prépare les sandwiches et je passe une main fatiguée sur mon front. J'ai peut-être de la température ? Peut-être est-ce que je manque à nouveau de fer ? Omri et son satané régime végétalien, comment ai-je pu tomber dans ce piège ? Comment ai-je me laisser prendre ? Comment ? Les sandwiches sont prêts. Meital ne dit ni bonjour ni au revoir. Elle entre à la cuisine, prend son goûter et s'en va. Je me tais. Téhila dort encore.

Je retourne au lit.

Je ne m'y sens pas à l'aise. Je ne me sens bien nulle part. Et si j'allais au marché ? Je vais réveiller *Téhila*. *Elle ne veut pas se lever, elle a mal à la tête*. Moi aussi j'ai mal à la tête mais il faut bien continuer à vivre. Je lui retire la couverture. Elle se fâche. Super. Tu es en colère. C'est très bien. La vie, ce n'est pas une partie de plaisir, il y a des obligations, dans la vie, on est obligé d'aller à l'école. J'égrène les vieilles phrases toutes faites. Maman est sûrement en train de ricaner dans sa tombe. Oh, maman, pourquoi m'as-tu abandonnée.

Téhila s'habille, je prépare du café. Quand elle partira, j'allumerai une cigarette. Omri ne voulait jamais que je fume à côté des filles. Il avait raison, c'est sûr. Je ne réfléchissais pas assez avant d'agir, sans doute. Cette souffrance terrible. C'est trop, je n'en peux plus.

La porte d'entrée claque à la volée. Elle est partie ? Elle non plus ne dit pas au revoir ? J'allume une cigarette. J'introduis le poison dans mon corps. J'adoucis l'amertume à *coup d'amertume*. La télévision est allumée, une belle femme vêtue d'un tailleur élégant parle d'une nouvelle trouvaille israélienne, un vaccin contre le cancer. Super. Je la regarde un peu. Je me demande ce qui se passe dans sa vie. Elle est vraiment très belle. Qui est-ce ? je ne la connais pas. La douleur revient. Il y en a marre ! Ça suffit. J'augmente le son de la télévision. « Cette découverte pourrait complètement changer les rapports de force dans la guerre incessante menée contre le cancer ». Cela fait presque songer à un poème. Je ne veux pas continuer à écouter cette merde.

Le tram est aussi bondé que d'habitude. Je tiens des sachets pleins de légumes. J'essaie de garder l'équilibre pour ne pas tomber. Une dame âgée près de moi propose de me céder sa place, elle doit penser que je suis enceinte. Je reste debout. Les fenêtres du tram sont fêlées à cause des jets de pierres qui n'arrêtent pas. Omri détestait Jérusalem. Il détestait la ville à un point incroyable. Tous ces parasites qui vivent aux crochets de l'État. Des sauvages, disait-il. Mais papa a insisté pour que nous habitions ici. Ils se sont disputés à ce sujet pendant six mois. Six mois de cris et de disputes. On ne me demandait pas mon avis, pour quoi faire ? Moi j'ai toujours préféré Jérusalem. C'est vrai qu'ici il y a beaucoup d'Arabes et de Juifs orthodoxes, mais en fin de compte c'est une belle ville. Une ville sainte. Et puis j'ai grandi ici. En fin de compte. C'est la ville de mon enfance. Je trouve un endroit où m'asseoir. Les sachets sont vraiment lourds, j'aurais

dû renoncer à la pastèque. C'est dur de vivre sans voiture. Il faut tout le temps tout calculer.

Je n'aime pas me déplacer en tramway. J'ai peur des attentats. J'en ai toujours eu peur mais depuis le divorce, la peur est presque devenue une obsession. Je regarde autour de moi. Les gens ont l'air assez normaux. J'ai beau ne pas aimer les Juifs orthodoxes, dans le tram je les préfère pourtant aux Arabes. Le wagon est assez plein. Des gens montent et descendent aux arrêts, ils ont l'air corrects. Sur l'un des bancs en longueur est assise une jeune fille arabe à la tête voilée. Je n'ai jamais compris cette histoire de tête couverte. On vit au vingt et unième siècle, en Israël, *yalla*, réveillez-vous. Mon père vient du Yémen, pendant toute mon enfance il s'est plaint de la façon dont je m'habillais. Maman lui tenait tête – aujourd'hui on s'habille comme ça, lui disait-elle. Ma chère maman. Ils se disputaient sans arrêt à ce sujet. Mais maman avait toujours le dessus. Ça me tue de voir des filles avec un hijab. Et puis elle est vraiment belle. Vraiment très très belle. Dommage. On l'oblige certainement à porter ça. Pitié pour elle.

Une main me touche. Je regarde de côté, mon voisin est un homme âgé qui lit le journal. Je pourrais jurer qu'il vient de me toucher. Il ne me regarde même pas. Qu'est-ce qui se passe, bon dieu ? Je regarde devant moi. Chacun est replié sur soi-même. Je dois me faire des idées. Quoi ? Ce n'est pas possible. J'essaie de poser les sachets pour sortir mon téléphone portable, cela me donne toujours un sentiment de sécurité de le regarder, comme s'il y avait sur l'écran quelque chose à regarder. Je commence à me baisser, je pose les sachets tout doucement pour qu'ils ne se vident pas par terre de leur contenu. Une main. Sur ma cuisse, maintenant. Qui tâtonne plus haut vers mes parties intimes. Je me fige.

C'est si calme, ici.

Je me retourne de l'autre côté du lit, tirant la couverture par-dessus ma tête, je n'arriverai plus à me rendormir. Je suis couchée dans la petite chambre, j'étreins avec force l'oreiller dans mes bras, je le caresse distraitement. Je n'aime pas ce silence. Je regarde autour de moi. En face du lit brille une photo encadrée, Houssam et moi, un si beau couple. Houssam avec son costume chic, moi en robe blanche, nous nous tenons par la main, nous regardons l'objectif avec un grand sourire. La photo montre un optimisme

merveilleux, une confiance naïve dans un futur magnifique. Le voilà, le futur, il arrive, et moi je suis là, allongée en silence. Dans ce dur silence, l'angoisse.

Voilà que cela se produit à nouveau, comme dans un scénario rédigé à l'avance, comme chaque matin, des vagues de douleur me submergent, de petits paquets de souvenirs que j'essaie de fuir. Cette terrible douleur s'infiltré dans chaque cellule de mon corps et je la combats avec frénésie. J'aimerais tant ne pas me souvenir, j'aimerais tant penser à autre chose. À quoi penser ? À quoi m'est-il possible de penser ? Mes pensées se bousculent fiévreusement, quoi de neuf dans le monde ? La douleur bat dans ma poitrine, j'essaie de l'ignorer, je protège ma tête avec la couverture, je me bouche les oreilles de toutes mes forces, j'essaie de me cacher. Quel jour sommes-nous aujourd'hui ? Qu'est-ce que je dois faire aujourd'hui ? *À quoi penser ? zéro. Rien. Le monde est vide et rien n'a de sens. Il n'y a rien autour de moi. Aucun endroit où fuir.* La douleur, rien que cette terrible douleur. Je me rends et je baisse la tête. Je m'avoue vaincue devant elle, vaincue devant les flots de souvenirs qui me submergent. « Bon anniversaire », je murmure pour moi-même, « bon anniversaire ». Les larmes débordent de mes yeux. Quatre mois sont passés. Quatre mois exactement. Je ne compte pas les jours, ils se comptent tout seuls. Tous les matins, tous les soirs, toute la journée. Je me contracte sous la couverture, une profonde souffrance m'envahit. Je m'assieds, je secoue ma tête de force. Ce supplice est insupportable.

Houssam a de nouveau laissé ses chaussettes sales sur le sol. Je déteste qu'il fasse cela. Houssam. Que Dieu le bénisse. Vraiment. Je me force à me lever du lit et je ramasse les chaussettes. « Il y a du pain sur la planche », je murmure pour moi-même, « il faut faire la lessive ». *Je rentre les chaussettes dans le lave-linge et j'y ajoute quelques vêtements de la veille.* Le tambour est à peine à moitié plein, le linge sale de deux personnes. Nada m'a de nouveau envoyé un message. « Qu'est-ce que tu deviens ? » demande-t-elle. « Tout va bien ? Il y a tellement longtemps que nous n'avons pas parlé ». J'éteins le téléphone portable.

Je m'habille avec des gestes mécaniques. Un pantalon, un pull vert, le hijab. Qu'est-ce qu'Asma a ri lorsqu'elle est venue lui rendre visite à l'hôpital et qu'elle m'a vue la tête couverte. Tu es devenue religieuse, tout d'un coup ? a-t-elle dit. Oui. Un peu. Un petit morceau de tissu qui essaie de masquer un trou béant dans le cœur. Même avec Asma je ne parle plus à présent. Maman était contente de me voir porter le voile, elle m'a embrassée

en silence, m'a serrée fort dans ses bras, puis elle a dit qu'elle était fière de moi. Ma chère maman. Elle a tellement pleuré, ce maudit jour, je crois que tout le monde a pleuré, même papa a essuyé une larme. Maman lui a donné cinq filles et maintenant enfin j'aurais pu lui offrir un garçon. Il a dit, j'ai attendu ce jour pendant vingt deux ans, mais Dieu a décidé que je devrais attendre encore. Il te fera la grâce d'un autre fils, et avec l'aide de Dieu tu reprendras des forces et tu sauras faire face.

Je saurai faire face. C'est ce que m'ont dit toutes les maîtresses de l'école. C'est une chance que tu n'aies pas eu le temps de t'attacher à lui, disaient-elles, il faut continuer, tu es forte. Vous êtes encore jeunes, tous les deux, disaient-elles, tu vas bientôt commencer une nouvelle grossesse et tout ça sera oublié. Pendant deux semaines, le téléphone n'a pas cessé de sonner à la maison. Ensuite j'ai arrêté de l'entendre. J'ai arrêté de parler. J'ai arrêté de travailler.

Houssam pense que c'est une erreur, que je ne peux pas continuer éternellement à entretenir cette souffrance, que je suis obligée de revenir à une vie normale, que je dois recommencer à parler avec mes amies. Houssam *habibi*, il ne comprendra jamais la souffrance d'une femme. Les douleurs de l'accouchement étaient atroces. Une femme trahie par son corps, une femme qui porte la mort en elle. Le froid. Le silence. L'étouffement. Pendant deux semaines j'ai porté en moi un bébé mort. Pendant deux longues semaines j'ai continué à sourire aux voisines qui me souhaitaient un bon accouchement alors que j'abritais en moi la mort. Je me disais et je me redisais que tout nous vient de Dieu, advienne que pourra. Je me disais et je me redisais que cela ne pouvait pas être vrai, qu'Allah ne laissera pas une telle chose se produire. Il est mort, disaient les médecins, il est tout à fait mort. Mais moi je n'ai pas voulu les croire. Je leur disais, attendons, on verra bien, Allah est grand.

Oh ! ce maudit optimisme.

Je sors de la maison. Autour de moi le monde poursuit sa course habituelle. Une voisine me souhaite le bonjour, une lueur de compassion dans les yeux. Je me sens tellement seule. Je marche sans but, allant au hasard dans mon petit village, le lieu où je suis né, le lieu où j'aurais dû *élever* mon bébé. Si c'est un garçon, nous l'appellerons Saïd, voilà ce que nous avons décidé, grisés par la joie et l'amour. Les chemins familiers me sont à présent étrangers, je les vois comme de l'extérieur. En face de moi se dresse l'école où j'ai enseigné autrefois. Quand ? Il y a quelques dizaines

d'années ? Cent ans ? Mille ans ? je ne m'en souviens plus. À cette heure matinale, mes sœurs sont en cours, Asma au travail.

Je sors du village et je me dirige vers le quartier de Guiva HaTsarfati. Ses rues aussi me sont familières mais les regards de mes voisins juifs me renvoient le sentiment d'étrangéité que je ressens à l'intérieur de moi. Je vais rarement à Guiva HaTsarfati, c'est Houssam qui se charge des démarches à la banque et à la poste et je n'ai pas vraiment de raisons de venir ici. Je n'aime pas tellement ce quartier, je ne m'y sens pas bien. Les rues sont froides et impersonnelles, et bien qu'on entende beaucoup parler arabe alentour, je m'y sens étrangère, comme en visite dans un autre monde. Mais aujourd'hui, justement, cette sensation me convient. J'irai dans un endroit où je ne rencontrerai pas de regards de compassion et où on ne se posera pas de questions sur ma santé mentale, dans un endroit où je ne me heurterai pas à des monceaux de souvenirs douloureux ni à un amour devenu souffrance, un lieu où la seule personne qui s'adresse à moi est l'agent de la sécurité à l'entrée de la gare routière, qui fouille mon sac et demande à voir ma carte d'identité.

Je sors de la gare routière. Je me sens vidée. J'ai marché une heure et demi sans but. Je suis montée et descendue en ascenseur, j'ai emprunté des escaliers mécaniques, un petit coup d'œil aux magasins de vêtements d'enfants, douloureusement. Le soleil brille en dehors du centre commercial de la gare. J'essaie de respirer profondément. J'ai le droit de me réjouir, me dis-je, j'ai le droit de me réjouir. Je me force à sourire. Je n'y réussis pas vraiment et je me sens idiote. Mon cœur est encore vide. J'entre dans un café à côté de la gare. Je ne m'y suis jamais assise auparavant. Je regarde les passants dans la rue, chacun a sa propre histoire. Chacun porte sa propre tragédie. Des files et des files de gens montent et descendent la rue. Le goût du café me surprend, il est meilleur que je ne m'y serais attendue. Je grignote un gâteau sec. Tu as le droit de te réjouir, je répète, tu as le droit. Saïd l'aurait voulu ainsi. Les larmes me montent aux yeux. Saïd. Si seulement il y avait une tombe sur laquelle m'épancher. Mon malaise se dissipe quelque peu. Le petit gâteau fond dans ma bouche. C'est eux qui ont raison. Ils ont raison. Il faut continuer, revenir à l'humanité, aimer. J'ai le droit d'aimer, Saïd aurait voulu que je sois heureuse. Je ne l'oublierai pas, même si j'étais de nouveau enceinte. Il restera pour toujours mon petit Saïd et mon amour. Un magnifique petit corps. Ô, comme je le languis. Je reste assise encore un moment, observant les gens qui m'entourent, respirant profondément et

sentant petit à petit la douleur au fond de moi changer de forme pour devenir un doux regret, un désir qui jamais ne sera comblé. J'étreins le regret avec reconnaissance, et pour la première fois depuis quatre mois je remarque que le ciel est bleu. Il a toujours été bleu mais si lointain, si inaccessible. Bleu. Grand. Beau. Vraiment.

Le wagon du tram est plein d'inconnus. Je les regarde tous et la compassion m'envahit. Ô, humains, je vous aime. Comme nous souffrons. Comme ce monde est difficile à vivre. Je vous regarde, j'ai l'impression de si bien vous connaître, mes frères et sœurs compagnons de voyage, un voyage si pénible en vérité. Vous êtes assis tranquillement, en silence, vous écoutez de la musique, vous consultez l'écran de votre téléphone. Mon cœur bondit vers vous. Il est temps de retourner enseigner. De revenir à Houssam. Houssam, mon aimé, quelle désolation t'ai-je apportée. Combien je t'aime.

En face de moi une voix faible se fait entendre, je lève les yeux. Une jeune femme pleure en silence. Je l'observe. Une Juive. Mince, de longs cheveux oxygénés, un jean serré et un pull noir en laine, quatre gros sachets pleins de légumes posés à ses pieds. Elle pleure. Je regarde autour de moi, personne ne prend garde à elle. Je la regarde, toute entière perdue dans sa douleur. À côté d'elle un homme âgé lit le journal. Il se lève et se dirige vers les portes. Sans doute est-ce son arrêt, ou bien en a-t-il assez d'être assis à côté d'une femme en pleurs. J'ai envie de la prendre dans mes bras. Elle continue de pleurer. Je voudrais lui offrir un cadeau, me donner moi-même. Mon Dieu. Combien de souffrance en ce monde. Elle pleure toujours. Je fouille dans mon sac et trouve un paquet froissé de mouchoirs en papier, je me lève de ma place, je m'assois à côté d'elle et je lui tends les mouchoirs. Elle en prend un et marmonne quelque chose qui ressemble à un merci. Elle s'essuie le visage, les yeux, le nez. Elle cesse de pleurer. Son corps tremble encore par moments. Je reste assise à ses côtés. Elle ne me regarde pas, je me tais.

Le carrefour de Guiva HaTsarfati se rapproche, je la vois ramasser ses sachets. Elle se déplace lentement en direction des portes. C'est aussi mon arrêt. Nous sommes les seules à descendre, nous marchons côte à côte en direction du passage clouté. « Je peux t'aider à porter tes sachets ? » Elle refuse. J'insiste. Elle refuse à nouveau puis accepte. Nous marchons ensemble en direction du quartier.

Je lui dis, « Je m'appelle Sarit » – « *Amina* ». *Mes genoux tremblent encore à cause de ce qui s'est passé dans le tram. Je suis tellement contente qu'elle marche avec moi.* « Tu habites dans le quartier ? », demande-t-elle. Elle a une voix agréable. Son accent arabe transperce entre les mots. « Oui. Toi aussi ? » – « *Je suis d'Issawiya* », elle sourit un peu en ajoutant : « *Des voisines* ». *Des voisines.*

Nous marchons en silence. « C'était une erreur d'acheter cette pastèque », lui dis-je. « Oui », dit-elle, et elle sourit à nouveau, « C'est une chance que je sois là ». Nous continuons à marcher en silence. Omri deviendrait fou s'il me voyait marcher avec elle comme ça dans la rue.

Nous sommes arrivées à son immeuble. Elle me remercie de mon aide et s'excuse pour ses pleurs, dans le tram. « Ce n'est pas grave, nous passons tous par des moments difficiles dans la vie ». Nous nous tenons encore immobiles une minute et il semble que toutes les deux, nous n'ayons pas vraiment envie de nous séparer. Je commence à poser les sacs sur le trottoir, je cherche les mots justes, je suis désolée de retourner dans une maison vide, désolée de la laisser seule. « Bon, alors... », je commence une phrase que j'interromps au milieu. L'expression de son visage est bizarre. Elle semble hésiter, presque torturée par le doute. « Tu veux monter prendre un café ? » demande-t-elle enfin. Jamais je n'aurais pensé avoir un jour envie d'entrer dans la maison d'une femme étrangère, une Juive de Guiva HaTsarfati. Je soulève les sachets que j'avais posés par terre et une sensation agréable inonde mon cœur. « Pourquoi pas... », lui dis-je, et nous entrons ensemble dans son immeuble.

האוניברסיטה הפתוחה

חבר השופטים:

עברית

ד"ר מתן חרמוני, המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות
ד"ר תמי עמיאל האוזר, המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות
גב' מיטל נדלר, המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות

ערבית

פרופ' מוסטפא כבהא, המחלקה להיסטוריה ולתקשורת
ד"ר חיים ניסים, המחלקה להיסטוריה, לפילוסופיה ולמדעי היהדות
ד"ר הודא אבו מוך המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות

הצרכים של שאול

האוניברסיטה הפתוחה

השלט הודפס באותיות גדולות ונתלה במעלית על ידי ועד הבית, ממש ליד לחצני הקומות, כך שאי אפשר יהיה לפספס. "לאחרונה נמצאו שלוליות של שתן במעלית ובלובי הכניסה. בעלי הכלבים מתבקשים להשיג על כלביהם. דייר שכלבו ימצא משתין במרחב הבניין ייקנס!".

שאול נתקל במודעה בדרכו לארוחת הבוקר, אותה נהג לאכול בבית הקפה "סיטי קפה", הסמוך לבניין מגוריו. הוא גר בקומה הרביעית של מגדל גבוה בלב העיר. אשתו ז"ל חשבה שלגור במגדל יהיה נהדר ואחרי שקנו ושיפצו וריהטו היא נפטרה והשאירה אותו לבד בדירה הגדולה.

זה היה מגדל בן 15 קומות. הלובי היה מרוצף שיש, הקירות מצופים מראות. עציצים מלאכותיים מהודרים עמדו בפינות ובחור אריתראי צנום שאיש לא ידע איך קוראים לו היה מנקה את הרצפות והמראות והעציצים כל יום מחדש.

שאול היה פוגש את שכניו במעלית. היו מברכים זה את זה בשלום מנומס. לפעמים ניסה לקשור שיחה, להחמיא לגברות, להתעניין בילדים. אחרי שאשתו נפטרה היו שנהגו לחמוק ממבטו, לא רצו לפגוש את צערו. היו שדרשו בשלומם והנידו בראשם כמבינים לליבו, אבל אף אחד מהם לא הזמין אותו לכוס קפה, לארוחת ערב. אף אחד לא דפק על דלת ביתו ושאל "מה שלומך שאול?", "אתה צריך משהו שאול?", "אולי אפשר לעזור לך שאול?".

אחרי ארוחת הבוקר ב"סיטי קפה" היה שאול יוצא למסע רכישות. בדרך כלל רכש ספרים ודיסקים, אבל אם היה במצב רוח טוב במיוחד עשוי היה לרכוש כל דבר שנקרה בדרכו. מנורה עומדת בעלת שלושה ראשים המפוסלים כעלי כותרת צבועים זהב, או ליצן חרסינה שמפתח בגבו והוא יכול לשיר ולסובב את ראשו. היה שמח לרכוש גם ירדים חדשים אבל אלו לא היו נאמנים ומסורים כמו החפצים שעטפו אותו.

הוא היה בריא בסך הכול, ודיאטה תמיד אפשר להתחיל, לא חייבים דווקא עכשיו, כשהוא בשנת האבל שלו. הוא היה בן שבעים ותשע, שזה לא מאוד זקן ובהחלט נכוננו לו עוד עשר, אולי חמש עשרה שנים בהן הוא יוכל ליהנות ממנעמי החיים.

הוא נרשם לחוג ציור, תחביב ישן, וחיכה בהתרגשות לשיעורים עם המודלים. לעיתים היה מבקר בחנות הסקס הקטנה שבפסאז' ליד ביתו. גם שם היה רוכש ספרים ודיסקים. אף אחד לא האמין שהוא בן כמעט שמונים, גם הוא לא האמין. הבנות היו מבקרות, מתפעלות בקול מרכישותיו, אבל הוא ראה את הדאגה בעיניהן. ככל שערמות הספרים הלכו וגבהו, הירושה הלכה והצטמקה. אבל הוא, הוא לא גנב את הכסף מאף אחד. היה קונה לילדים עוד ועוד בובות פרווה ונאנח אנחת רווחה כשהיו עוזבים את הדירה. כמה רעש הם עשו. היום לא יודעים לחנך ילדים.

אילולא העניין הזה עם השלפוחית, באמת שהיה מודה על מזלו הטוב וניהנה מחייו. אבל היה את העניין הזה, שהלך והחמיר. פתאום, ללא שום סימנים מקדימים, הוא היה חייב להשתין. כשזה היה קורה בבית הוא היה קם בבהילות ממקומו, בדרך כלל מהכורסא שמול המחשב, ממהר אל השירותים, ומרב חיפזון ידיו היו רועדות והוא היה מפספס ומטפף על האסלה ועל הרצפה ואפילו על עצמו. ומשום שהיה שמן כל כך, והיה לו קשה להתכופף, והחלפת מכנסים, שלא לדבר על תחתונים הייתה אתגר של ממש, לא פעם היה מתעלם מהבגדים הלחים, וריח שתן דבק בבגדים ובחדרי הבית, ויותר מכל בכורסא שמול המחשב. אבל לא רק בבית. גם בחוץ. בדרך כלל כשכבר היה בדרכו חזרה הביתה, מתקרב אל הכניסה לבניין, דווקא אז. והוא היה נחפז ומאיץ צעדיו ככל שגופו השמן אפשר זאת, וממהר אל המעלית, וממתין שתרד מהקומה החמש עשרה, ומתפלל שלא תעצור בדרך ומקלל אותה בליבו, את המעלית המבוששת להגיע, ואת השכנים שהשתמשו בה, ואת אשתו ז"ל שחשבה שלגור במגדל בלב העיר זה פשוט נהדר. ועד שהיה יוצא מן המעלית ומשחיל את המפתח בדלת, וממהר לחדר השירותים כבר היו מכנסיו רטובים.

נעמי הייתה מגיעה פעמיים בשבוע, שוטפת את הרצפות ומכבסת את הבגדים ואז מרססת את הבית בריח אורנים רענן שבקע ממטהר אויר שקנתה בסופר. שאול שנא את הריח. באחד הימים כשעברה בין החדרים, מרססת, הוא תפס אותה מרחרחת את הכורסא שמול המחשב ואחרי שהשפילה מבט היא הודיעה שצריך לזרוק את הכורסא ושהוא חייב ללבוש חיתולים. ובאמת הכורסא נעלמה ובמקומה הופיע כיסא פלסטיק ועליו חבילת חיתולים מידה XL.

נעמי התעקשה שהוא ימדוד מיד והוא התעקש שהיא תעזור לו, והיא התעקשה שהוא יכול לבד, אבל בסדר שינסה בהזדמנות, לא חייב עכשיו. ואז היא הציעה, כמחווה של רצון טוב, שירדו לבית הקפה ויאכלו ביחד ארוחת צהריים. הם ישבו והמתינו לאוכל הוא שאל מה שלום הילדים, והיא אמרה שנהדר, והיא שאלה מה שלום דודה שרה, והוא אמר שהיא בטח תתפגר בקרוב. ואז האוכל הגיע והם לעסו בשתיקה.

היא לא רצתה קפה ושילמה את החשבון ואמרה שהיא ממהרת נורא ותבוא שוב ביום חמישי ואיזה יופי שהוא מתחיל עם החיתולים. והוא הזמין קרואסון שוקולד לקינוח ונשאר לשבת עוד שעה ארוכה.

כשקם ופנה לשוב לביתו חש את הלחץ הרגיל. הוא ספר את צעדיו מבית הקפה לבניין, ואז את הצעדים בדרך למעלית והעביר משקלו מרגל לרגל בעודו ממתין לה שתרד, וראה שהיא נעצרה בקומה השלישית והחל לחוג במעגלים קטנים וזיעה קרה כיסתה את מצחו. כשהמעלית הגיעה סוף סוף והדלת נפתחה הוא שאט פנימה, כמעט והפיל את חנה גרוס מקומה 3 שבדיוק יצאה מהמעלית עם היורקשייר טרייר הקטן שלה, מלווה במטפל הודי ובהליכון. גברת גרוס וההליכון הזדחלו אט אט אל מחוץ למעלית ותחושת אימה הזדחלה במורד בטנו של שאול שהנה לא יצליח עוד להתאפק. משנותר לבדו במעלית עשה שאול את המעשה ההגייוני היחיד בנסיבות העגומות ההן, הוא פתח את רוכסן מכנסיו ושחרר זרם מפתיע בעצמתו של שתן על רצפת המעלית. איזו הקלה! הוא כמעט ודילג החוצה כשהמעלית נעצרה בקומה הרביעית. והוא התכוון לחזור עם סמרטוט ולנקות. באמת שהתכוון. חשב רק לנוח לרגע, להשיב את נפשו. אבל עפעפיו היו כבדים, והוא נרדם וישן שנת צהריים נפלאה. כשקם הרגיש צעיר ונמרץ ואת חבילת החיתולים טמן עמוק בארון האמבטיה.

למחרת בבוקר כשירד אל בית הקפה המעלית הייתה נקייה. היא עצרה בקומה השלישית ופנימה צעד ההודי של חנה גרוס עם היורקשייר הקטן. ההודי הנהן בראשו ושאל, שהיה במצב רוח מצוין, הרעים בקולו ושאל "HOW ARE YOU?" "I am very well, sir" ענה ההודי בשקט, "and how are you, sir?" הרצינות שבה הוא דרש בשלומו, ואולי העובדה שהפך פתאום ל"סר" נגעו לליבו של שאול.

ההודי שאל לשלומו ושאל השתוקק לפתע לענות לו. באמת. לספר לו שהיום הוא דווקא מרגיש מצוין, ושהוא לא מתכוון ללבוש חיתולים, בשום פנים ואופן, וכי למי לא בורחות כמה טיפות מפעם לפעם? ואת החיתולים בכלל היה זורק לפח אילולא חשש מנעמי שתכעס. והשלולית נעלמה, רצה לספר לו, ומעניין מי ניקה, כי הוא לא הספיק אתמול, אולי הבחור האריתראי...

הוא רצה לספר לו שהיה פעם בהודו, לפני עשרים שנה. הצטרף לנעמי שטיילה שם חודשים ארוכים, חשב שתיקה אותו לטאג' מאהל, אבל מצא עצמו רודף אחרי איזה גורו לרישיקש ומשלשל את נשמתו אחרי שהשקתה אותו בכנג – לאסי. הוא רצה לשאול את ההודי אם הוא שתה פעם בנג'לאסי ואם עשה יוגה וויפאסנה כמו נעמי שלו. אבל המעלית בדיוק הגיעה לקומת הכניסה והדלת נפתחה וההודי חיך אל שאול ואמר "have a good day, sir".

"what is your name?" קרא שאול אל גבו המתרחק של ההודי. אבל ההודי כבר היה שקוע בשיחת טלפון בהינדי והוא נופף לו לשלום ונעלם עם היורקשייר בהמולת הרחוב.

באותו יום השקה שאול לראשונה את העציץ המפואר שבפינת הלובי. במקום להתענות במעלית הוא עמד ליד העציץ, עשה עצמו מעיין בדברי הדואר, והשתחרר. במעלית, בדרכו לקומה הרביעית, חשב על ההודי של חנה גרוס. כשחלף על פני הקומה השלישית עלה באפו ריח מעורר תאבון של תבשילי קארי.

קראו לו ויג'יי, להודי. ושאול שהיה יושב בבית הקפה ומשקיף על הרחוב, למד את השעות בהן הוא היה יוצא לטיול עם היורקשייר והתחיל לארום להם בכניסה לבניין כשהיו חוזרים מהטיולים. במהלך הנסיעות המשותפות במעלית הוא למד באיזו עיר בהודו ויג'יי נולד (ולא זכר את שמה דקה מאוחר יותר), ושהוא סיים איזה קולג' (שגם את שמו לא זכר), ושאחרי שיחזיר את ההלוואה שלקחו הוריו על מנת לסדר לו אשרת עבודה בארץ (רק עוד שישה חודשים) הוא יתחיל להרוויח כסף ואז ימצאו לו שידוך. הוא היה עדיין בתול, ויג'יי. כך למד שאול כששאל אותו בישירות אם שכב עם אישה, ויג'יי, לחייו סמוקות, השפיל מבטו ואמר "no, sir".

להצעה של שאול קשה היה לסרב. הוא ישלם לו חמש מאות שקלים לשעה, הון עתק, ויג'יי רק ישב מולו. מודל. הוא יכול לבוא מתי שנח לו. בהפסקת הצהריים כשחנה גרוס ישנה, ואפילו בשעות הערב, למה לא? הוא יכול גם להביא את היורקשייר, למה לא? שאול יכין לו נקניק שלא יפריע.

ויג'יי האדים וגמגם וצחקק, ואמר "I will think about it, sir", וערב אחד, כששאול כבר כמעט נואש, הוא דפק על דלתו ונכנס אל הבית חיוור ושקט.

שאול סידר בידים רועדות את הצבעים ואת כן הציור, בזמן שויג'יי ישב דרוך בקצה הספה, וסקר במבטו את הסלון העמוס בפסלים ותמונות וערמות של ספרים. "please make yourself comfortable", שאול הזמין אותו להתרווח על הספה והניח על השולחן מיץ תפוזים ועוגיות. הוא התחיל לצייר ותוך כדי שצייר הוא סיפר לויג'יי על ילדותו בגטו בפולין, ועל שואת היהודים שעליה ויג'יי לא שמע. סיפר על השנים ההן שחי בניו-יורק, בסוף שנות השישים, ועל ימיו

באוניברסיטה, כשהיה מרצה צעיר בחוג לספרות. וככל שהמשיך לדבר הלכו שריריו של ויג'יי ורפו והשעה חלפה ביעף. על בד הקנבס נצטייר משהו שהזכיר את דמותו הענוגה של ההודי.

"I am afraid I must go now, sir" אמר ויג'יי שהקפיד לפזול אל מכשיר הטלפון מעת לעת.

"yes, yes of course, thank you so much, you are wonderful, wonderful"

שאול הוציא מהארנק חמש מאות שקלים והגיש אותם לויג'יי

"please, I would like you to come again. I didn't finish you know"

ויג'יי מיהר לטמון את הכסף בכיסו ולצאת מהדירה כשהוא ממלמל "thank

you sir, good night sir"

לילה טוב מאוד. שאול נרדם כשאת ליבו מחממת המחשבה על ויג'יי הישן

בקומה מתחתיו.

זה היה כסף קל מדי, וויג'יי הופיע שוב כמוכר. בלילות שאול היה מצייר את ויג'יי ובימים השאיר שלוליות קטנות בלובי ובמעלית. הבית הריח טוב יותר ונעמי שקפצה לביקור ציינה שכל הכבוד לו איך שהוא מסתדר עם החיתולים.

אבל אז הופיע השלט במעלית. השלט לבעלי הכלבים.

הוא היה בדרכו לבית הקפה. במעלית עמדו העורך דינית מקומה שש ופרופסור גור מקומה עשר ואמרו שזו פשוט חוצפה, וכמה חסרי תרבות אנשים יכולים להיות ושזה בכלל צער בעלי חיים לגדל כלב במגדל. שאול הסכים איתם שזה באמת צער בעלי חיים וגם ממש חוצפה. וכשהם יצאו מהמעלית אל הלובי האריתראי עמד שם, מנקה את המראות, ונדמה היה לשאול שהוא נועץ בו מבט מאשים.

באותו יום לא ניקוו שלוליות של שתן במגדל. לקראת בואו של ויג'יי שאול שטף, מתנשף, את רצפת חדר האמבטיה.

ויג'יי הרגיש יותר ויותר נח ולכן גם שאול הרגיש נח יותר לבקש ממנו שיוריד את החולצה. ככה זה אצל ציירים. הוא אפילו ביקש שיתפשט לגמרי אם אפשר. כי בחוג, המודל ערום לגמרי. והם שניהם גברים אז מה יש כאן להתבייש. ואם בכל זאת לא נח לו, הוא מוכן לשלם לו גם אלף שקלים, כי הוא ממש רוצה לצייר את העור החום הנהדר שלו.

ויג'יי הסכים להוריד את החולצה. גם את המכנסיים. את התחתונים התעקש להשאיר. הדקות חלפו לאט כל כך, אולי בגלל הדממה ששררה בסלון. בלילה ההוא שאול לא דיבר. רק המברשת לחששה על בד הקנבס. הוא נראה מרוכז מאוד בעבודתו. ואז, מבלי להסיר את עיניו מהבד, הוא אמר בשקט

if you take your shorts off I will give you two thousand shekels more"...

ויג'יי יכול היה לסרב. ברור שיכול היה לסרב. אבל אחרי חישוב מהיר ומבט בשעון הוא הבין שהוא גם יכול להרוויח ברבע שעה משכורת של חודש עבודה. הוא היסס עוד רגע אחד ואז, מבלי לומר מילה הוא הסיר את תחתוניו והשתרע עירום על הספה.

שאול חש סחרחורת אל מול המראה הנשגב שנגלה לעיניו. מתוך ריחוף הוא טבל את המברשת בצבע וידו נעה מעצמה הנה והנה על בד הציור. כנראה שהיה ממשיך וממשיך אילולא שמע את ויג'יי לוחש "have you finished sir?", ונדמה היה לו כי קולו רועד בבכי.

הם נפרדו מבלי להחליף מילה. שאול דחף לידיו ערמת שטרות כחולים של מאתיים שקלים שהוכנו מבעוד מועד, וויג'יי חמק אל חשכת חדר המדרגות. אחרי אותו הלילה ויג'יי לא נראה. לא הוא ולא הירוקשייר וגם לא חנה גרוס. שאול נכנס ויצא מביתו, עלה וירד במעלית, אך לשווא. צהריים אחד כשחזר מבית הקפה, ירד בקומה שלוש וניגש אל דירתה של חנה, הצמיד את אוזנו אל הדלת בתקווה לשמוע אם יש מישהו בבית. קרקוש מפתחות שעלה מהדירה הסמוכה הרחיק אותו מהדלת ובלב כבד נגרר חזרה אל ביתו.

שבוע חלף. שאול לעולם לא ידע לאן נעלמו באותו שבוע, אבל הוא ידע שחזרו. הוא ישב בבית הקפה כשראה את ויג'יי חולף ברחוב אוחו ברצועה של הירוקשייר. הוא דפק בפראות על החלון, אבל ויג'יי כנראה לא שמע, ועד שקם ממקומו ויצא אל הרחוב ויג'יי נעלם.

שאול חזר אל בית הקפה וחיפש שולחן ממנו יוכל להשקיף על הכניסה לבניין. הוא ישב שם במשך שעה שלמה, לא מש ממקומו כדי שלא יפסס. ואכן כעבור כשעה הבחין בדמותו של ויג'יי מתקרבת. הוא קם ומיהר לצאת והחל לקרוא בשמו של ויג'יי ולנופף בזרועותיו. ייתכן שויג'יי לא ראה אותו משום שהמשיך ללכת ישר אל דלת הכניסה וכששאול הגיע אליה מתנשף ויג'יי כבר היה בפנים. שאול נכנס אחריו וראה אותו עומד ליד המעלית, וממש רץ, עד כמה שמשמניו אפשרו זאת, והצליח להידחק אל המעלית שניה לפני שהדלת נסגרה.

הם עמדו במעלית, הירוקשייר עמד נובח ביניהם. שאול התנשף והתנשף, מילה הוא לא הצליח להוציא מפיו. הוא חש לחץ כבד בצדו השמאלי ולרגע חשב שהנה יחטוף התקפת לב. אבל הרגע חלף, והמעלית הגיעה לקומה השלישית. ויג'יי שכבש את עיניו ברצפה פנה לצאת. הוא חלף על פני שאול ורק כשכבר עמד מחוץ למעלית הוא אמר מבלי להרים את עיניו "this is not right sir, you are old man"

דלת המעלית נסגרה. ובעוד המעלית ממשיכה ועולה לקומה הרביעית שלולית גדולה הלכה ונקוותה לרגליו של שאול המתנשף.

כשירד למחרת אל הקפה, ראה שהשלט הוסר. במעלית עמדו העורך דינית מקומה שש ואשתו של פרופסור גור ודיברו בלהט על המכה הזאת של העובדים הזרים. חסרי תרבות. ועצלנים. במקום להוציא את הכלב לטיול נתן לו לעשות במעלית. ממש עולם שלישי. ואת הקנס שישלם הוא מכיסו, מסכנה חנה גרוס, מה היא אשמה.

הנשים יצאו מהמעלית מפטפטות. אשתו של הפרופסור חייכה אל שאול ובירכה אותו ביום טוב.

האריתראי עמד וניקה את המראה, ונדמה היה לשאול שהוא נועץ בו מבט מאשים.

Noa Barkai

Les besoins de Shaül

Université Ouverte

L'annonce avait été imprimée en gros caractères et accrochée dans l'ascenseur par le syndic de l'immeuble, juste à côté de la plaque des boutons, si bien qu'il était impossible de ne pas la voir. « Dernièrement on a trouvé des flaques d'urine dans la cabine de l'ascenseur et dans l'entrée de l'immeuble. Les propriétaires de chien sont priés de surveiller leurs animaux. Tout résident dont le chien sera pris en train d'uriner dans la zone de l'immeuble sera mis à l'amende ! »

Shaül vit l'annonce quand il était en chemin pour prendre son petit déjeuner, qu'il avait l'habitude de consommer au *City Coffee* mitoyen à l'immeuble. Il habitait au quatrième étage d'une grande tour du centre ville. Sa femme, paix à son âme, pensait que ce serait formidable d'habiter cette tour, et après qu'ils aient acheté un logement, l'aient aménagé et l'aient meublé, elle mourut et le laissa seul dans le grand appartement.

C'était une tour de quinze étages. L'entrée était dallée de marbre et ses murs couverts de miroirs. Des plantes artificielles étaient disposées dans les coins et un jeune *Érythréen* filiforme dont personne ne savait le nom faisait briller le sol, les miroirs et les feuilles des plantes, tous les jours.

Shaül rencontrait ses voisins dans l'ascenseur. Ils se saluaient poliment quand ils se voyaient. Il avait parfois essayé d'entamer la conversation en complimentant les dames ou en s'intéressant aux enfants. Après le décès de sa femme, certaines personnes s'efforçaient de ne pas croiser son regard pour ne pas affronter sa souffrance. D'autres s'enquéraient de sa santé et hochaient de la tête comme s'ils comprenaient ce qu'il ressentait, mais personne ne l'avait jamais invité à un repas ou à prendre le café. Personne ne frappait jamais à sa porte pour lui demander : « Comment allez-vous,

Shaül ? », « Avez-vous besoin de quelque chose, Shaül ? », « Est-ce que je peux vous aider, Shaül ? »

Après le petit déjeuner au *City Coffee*, Shaül allait faire des emplettes. En général il achetait des livres et des disques, mais s'il était particulièrement de bonne humeur, il pouvait se laisser tenter par n'importe quel objet qui avait retenu son regard. Un lampadaire trois têtes couronné de feuilles dorées ou un clown de porcelaine qui chantait et bougeait la tête quand on tournait la clef fichée dans son dos. Il aimait aussi s'offrir de nouveaux amis mais ceux-ci n'étaient pas aussi fidèles et dévoués que les objets dont il s'entourait.

En somme, il était en bonne santé et quant au *régime*, il serait toujours temps de le commencer plus tard, pourquoi justement maintenant, alors qu'il était encore dans sa première année de deuil. Il avait soixante dix neuf ans, ce qui n'est pas très vieux, il pouvait encore vivre une dizaine d'années, peut-être quinze, pendant lesquelles il entendait profiter des plaisirs de la vie.

Il s'était inscrit à un cours de dessin, renouant ainsi avec un ancien passe-temps, et il attendait avec impatience les sessions de dessin d'après modèle vivant. Il se rendait parfois au petit sex-shop du passage à côté de chez lui. Là aussi il achetait des livres et des disques. Personne ne voulait croire qu'il avait près de quatre vingt ans et lui-même avait du mal à le croire.

Ses filles venaient le voir, elles s'extasiaient bruyamment devant ses achats mais il distinguait l'inquiétude dans leurs regards. Plus les livres s'entassaient et s'amoncelaient, plus leur héritage s'amenuisait. Mais lui, il n'avait pas volé son argent. Il achetait aux enfants des animaux en peluche, encore et encore, et soupirait de soulagement lorsqu'ils quittaient l'appartement. Comme ils étaient bruyants. On ne sait plus éduquer les enfants, de nos jours.

S'il n'y avait pas eu ce problème avec sa vessie, il se serait vraiment félicité de sa bonne chance et aurait pleinement profité de la vie. Mais il y avait ce problème, qui n'allait pas en s'arrangeant. Tout d'un coup, sans aucun signe annonciateur, il était obligé d'uriner.

Lorsque cela lui arrivait à la maison, il se levait en catastrophe, en général du fauteuil qui faisait face à l'ordinateur, et se précipitait aux toilettes. Il était si pressé que ses mains en tremblaient, il arrivait même qu'il ne puisse pas attendre et mouille le couvercle de la cuvette, ou le sol, ou même son pantalon. Et comme il était très gros et qu'il avait du mal à se pencher, changer de pantalon, et à plus forte raison, changer de caleçon, était pour lui un véritable exploit. C'est pourquoi il restait parfois avec des vêtements

humides, l'odeur de l'urine imprégnait ses vêtements, et les pièces de la maison, et surtout le fauteuil de l'ordinateur.

Mais cela ne lui arrivait pas qu'à la maison. Aussi à l'extérieur. En général, quand il était déjà sur le chemin du retour et qu'il s'approchait de l'entrée de l'immeuble, à ce moment-là exactement. Alors il se dépêchait, autant que le poids de son corps le lui permettait, vite, vers l'ascenseur, et il attendait que celui-ci redescende du quinzième étage, et il priaït pour qu'il ne s'arrête pas en chemin et intérieurement, il le maudissait, cet ascenseur qui prenait tout son temps pour arriver, et dans la foulée il maudissait les voisins qui l'utilisaient, et sa femme, paix à son âme, qui pensait que ce serait formidable d'habiter dans une tour au centre ville. Et le temps qu'il sorte de la cabine et qu'il introduise la clef dans la serrure et se dirige précipitamment vers les toilettes, son pantalon était déjà humide.

Naomie venait deux fois par semaine. Elle lavait les sols et faisait la lessive puis elle vaporisait toute la maison à l'aide d'un désodorisant aux senteurs de pin qu'elle avait acheté au supermarché. Shaül *détestait cette odeur*. Un jour où elle passait de pièce en pièce, le vaporisateur à la main, il la surprit en train de renifler le fauteuil de l'ordinateur. Elle baissa les yeux pour lui annonçait que le fauteuil était bon à jeter et qu'il ferait bien de commencer à porter des couches. De fait le fauteuil disparut un beau jour et à sa place il trouva une chaise en plastique avec, posé dessus, un paquet de couches pour adultes taille XL.

Naomie insista pour qu'il les essaie tout de suite et lui, il insista pour qu'elle l'aide. Elle s'entêta en disant qu'il pouvait se débrouiller tout seul, mais bon, cela pouvait attendre, il n'était pas obligé de le faire tout de suite. Elle proposa alors, comme pour faire preuve de bonne volonté, qu'ils aillent déjeuner ensemble au café et ils descendirent. Ils s'assirent et attendirent qu'on les serve. Il demanda des nouvelles des enfants, et elle lui dit qu'ils allaient très bien, et elle demanda des nouvelles de tante Sarah, et il lui dit qu'elle n'en avait plus pour longtemps. Ensuite ils mâchèrent en silence.

Elle ne voulait pas de café, elle paya la note en disant qu'elle était vraiment pressée et qu'elle reviendrait jeudi, et que ce serait bien qu'il commence avec les couches. Il commanda un croissant au chocolat en guise de dessert et resta assis une longue heure encore.

Lorsqu'il se leva pour retourner chez lui, il sentit de nouveau la pression habituelle. Il compta ses pas du café à l'immeuble, puis de l'entrée à l'ascenseur, et pendant qu'il l'attendait, il prenait appui tantôt sur une

jambe, tantôt sur l'autre. Il vit que l'ascenseur s'était arrêté au troisième étage et il se mit alors à tourner en rond. Une sueur froide couvrait son front. Quand l'ascenseur arriva enfin et que la porte s'ouvrit, il se précipita à l'intérieur et manqua faire tomber Hanna Gross du troisième, qui sortait avec son petit Yorkshire Terrier, son aide-soignant indien et son déambulateur. Madame Gross et son déambulateur glissèrent tout doucement hors de la cabine et un sentiment de panique se glissa dans le bas-ventre de Shaül, ça y était, il n'allait pas réussir à se retenir plus longtemps. Quand il fut enfin seul dans la cabine, Shaül fit la seule chose logique à faire dans de telles circonstances affligeantes. Il ouvrit la braguette de son pantalon et libéra sur le sol de la cabine un abondant flux d'urine au débit surprenant. Quel soulagement ! Il sortit presque en sautillant de l'ascenseur quand celui-ci s'arrêta au quatrième étage. Il avait l'intention de revenir avec une serpillère pour nettoyer la flaque. Il en avait vraiment l'intention. Il pensait juste se reposer un instant, pour se remettre de ses émotions. Mais ses paupières étaient lourdes, il s'endormit et fit une merveilleuse sieste. Il se réveilla frais et dispos et plus jeune que jamais, et il enfouit le paquet de couches tout au fond du placard de la salle de bain.

Le lendemain matin, quand il descendit pour se rendre au café, la cabine de l'ascenseur était propre. Il s'arrêta au troisième étage et l'Indien de Hanna Gross entra avec le petit Yorkshire. L'Indien lui fit un signe de tête et Shaül, qui était d'excellente humeur, leva un peu fort la voix pour lui demander : « HOW ARE YOU ? »

L'Indien répondit d'une voix douce : « *I am very well, Sir. And how are you, Sir?* » Le titre *Sir* toucha tout particulièrement Shaül. L'Indien lui avait demandé comment il allait et Shaül eut soudain très envie de lui répondre. Vraiment. Lui raconter qu'aujourd'hui, justement, il se sentait particulièrement bien, qu'il n'avait pas l'intention de porter des couches, en aucun cas, à qui n'arrive-t-il pas de laisser s'échapper quelques gouttes de temps en temps ? Si cela ne tenait qu'à lui, il aurait jeté les couches à la poubelle mais il craignait que Naomie ne se fâche. Et puis la flaque avait disparu, voulait-il lui raconter, je suis curieux de savoir qui l'a nettoyée, parce que lui, hier, il n'en a pas eu le temps, peut-être le jeune Érythréen...

Il aurait voulu lui raconter qu'il s'était une fois rendu en Inde, il y a vingt ans de cela. Il avait rejoint Naomie qui était partie pour un voyage de plusieurs mois, il espérait qu'elle l'emmènerait voir le Taj Mahal, mais il s'était retrouvé à cavalier après une sorte de gourou à Rishikesh et il avait

presque rendu l'âme à coup de diarrhée à cause d'une boisson qu'on lui avait fait boire, du Bhang lassi. Il aurait voulu demander à l'Indien s'il avait déjà bu du Bhang lassi, s'il avait déjà fait du yoga et de la méditation Vipassana comme sa Naomie. Mais l'ascenseur s'arrêta au rez-de-chaussée juste à ce moment-là, la porte s'ouvrit et l'Indien sourit à Shaül en lui disant « Have a good day, Sir ».

« What is your name? » cria Shaül au dos de l'Indien qui s'éloignait. Mais l'Indien était déjà plongé dans une conversation téléphonique en hindi, il lui fit un signe de la main et disparut dans la foule de la rue avec le Yorkshire.

Ce jour-là pour la première fois, Shaül arrosa la superbe plante qui était dans un coin de l'entrée de l'immeuble. Au lieu de souffrir dans l'ascenseur, il se tint à côté de la plante en faisant mine de regarder son courrier et il se soulagea. Dans l'ascenseur, en montant au quatrième étage, il pensa à l'Indien de Hanna Gross. Au niveau du troisième étage un appétissant fumet de cuisine au curry chatouilla lui les narines.

L'indien, il se prénommaït Vijay. Shaül, qui observait la rue quand il était assis au café, avait découvert à quelles heures il sortait promener le Yorkshire et il commença à guetter son retour à l'entrée de l'immeuble. Durant les trajets en ascenseur, il apprit où était né Vijay (et il oublia le nom de la ville dans la minute), le nom du lycée où il avait étudié (ce qu'il oublia tout aussi vite), et qu'après qu'il aurait fini de rembourser l'emprunt que ses parents avaient contracté pour lui payer son permis de travail en Israël (dans six mois seulement), il commencerait à économiser de l'argent et on lui arrangerait alors un bon mariage. Il était encore vierge, Vijay. Voilà ce que Shaül apprit en lui demandant tout de go s'il avait déjà couché avec une femme. Le rouge aux joues, Vijay répondit en baissant les yeux, « No, Sir ».

Il était difficile de repousser la proposition de Shaül. Il le paierait cinq cents shekels de l'heure, une somme astronomique, pour que Vijay s'assoie en face de lui. Un modèle. Il pouvait venir à l'heure qui lui convenait. Pendant sa pause de l'après-midi, quand Hanna Gross dormait, ou même en soirée, pourquoi pas ? Il pouvait emmener aussi le Yorkshire, pourquoi pas ? Shaül lui préparerait une saucisse et il ne les dérangerait pas.

Vijay devint tout rouge, il bégaya, ricana, et il dit : « I will think about it, Sir ». Un soir, alors que Shaül avait déjà perdu tout espoir, Vijay frappa à la porte et entra dans l'appartement, tout pâle et silencieux.

Shaül prépara ses couleurs et le chevalet avec des mains tremblantes pendant que Vijay s'asseyait, tendu, au bord du divan, et qu'il fouillait du regard le salon encombré de statuettes, de tableaux et de monceaux de livres.

Shaül invita Vijay à se mettre à l'aise sur le divan, « Please make yourself comfortable », et il posa sur la table basse un verre de jus d'orange et une assiette de gâteaux secs. Il commença à dessiner, et ce faisant il raconta à Vijay son enfance au ghetto en Pologne. Il lui parla de la Shoa des Juifs, dont Vijay ne savait rien. Il lui fit le récit des années qu'il avait passées à New York, à la fin des années soixante, se rappelant de l'université où il avait enseigné en faculté de lettres quand il était jeune. Plus il parlait et plus les muscles de Vijay se détendaient et l'heure de pose pensa en un clin d'œil. Sur la toile se devinait quelque chose qui rappelait la silhouette délicate de l'Indien.

« I am afraid I must go, Sir » dit Vijay, qui regardait régulièrement l'écran de son téléphone. « Yes, yes of course, thank you so much, you are wonderful, wonderful ». Shaül sortit de son portefeuille cinq cents shekels et les tendit à Vijay.

« Please, I would like you to come again. I didn't finish, you know ».

Vijay s'empressa d'enfourer l'argent dans sa poche et il sortit aussitôt de l'appartement en murmurant, « Thank you, Sir, good night, Sir ». Excellente nuit. Shaül s'endormit, le cœur réchauffé à la pensée que Vijay dormait à l'étage d'en-dessous.

Il va de soi que Vijay revint, c'était de l'argent trop facile à gagner. Le soir Shaül dessinait Vijay et le jour il laissait de petites flaques d'urine dans l'entrée de l'immeuble et dans l'ascenseur. La maison avait une meilleure odeur et Naomie, qui était passée en vitesse, le remarqua, en le félicitant de s'être si bien adapté aux couches.

C'est alors qu'apparut l'annonce dans l'ascenseur.

Il était en chemin pour le café. Dans la cabine se tenaient l'avocate du sixième et le professeur du dixième, Gour. Ils dirent que c'était un culot sans bornes, des gens si peu civilisés, et que c'était de la maltraitance d'animaux que de confiner des chiens dans une tour. Shaül approuva leurs propos, que c'était vraiment de la maltraitance et un culot sans bornes. Lorsqu'ils sortirent de la cabine au rez-de-chaussée, l'Érythréen était en train de faire briller les miroirs et Shaül eut l'impression que le jeune homme lui jetait un regard accusateur.

Ce jour-là il n'y eut pas de nouvelles flaques répandues dans l'immeuble. En prévision de la venue de Vijay, Shaül lava, tout essoufflé, les sols de la salle de bain.

Vijay se sentait de plus en plus à l'aise, et par conséquent Shaül se sentit plus à l'aise de lui demander de retirer sa chemise. C'est ainsi, chez les peintres. Il lui demanda même s'il pouvait se mettre entièrement nu, si possible. Parce qu'au cours de dessin, le modèle est entièrement nu. Et comme ils sont tous deux des hommes, il n'y a pas de honte à avoir. Mais si malgré tout il ne se sentait pas à l'aise, Shaül *était* prêt à le payer mille shekels, parce qu'il avait vraiment très envie de peindre sa magnifique peau sombre.

Vijay accepta de retirer sa chemise. Et aussi son pantalon. Il insista pour garder son slip. Le temps passa très lentement, peut-être à cause du silence qui emplissait le salon. Ce soir-là, Shaül ne parla pas. Seul le pinceau fredonnait sur la toile. Shaül avait l'air très concentré dans son travail. Soudain, sans détacher ses yeux de la toile il dit, « If you take your shorts off, I will give you two thousand shekels more ».

Vija aurait pu refuser. Mais après un bref calcul et un coup d'œil à sa montre, il comprit qu'il pouvait gagner en un quart d'heure le salaire d'un mois de travail. Il hésita un instant puis sans mot dire, il enleva son slip et s'allongea nu sur le divan.

Shaül se sentit pris de vertige face à la beauté éthérée qu'il avait sous les yeux. Comme s'il planait, il trempa le pinceau dans la couleur et sa main courut d'elle-même de ci et de là sur la toile. Il aurait pu continuer ainsi longtemps encore s'il n'avait entendu Vijay murmurer, « Have you finished, Sir ? », la voix tremblante, au bord des larmes.

Ils se séparèrent sans échanger un mot. Shaül fourra dans la main de Vijay une liasse de billets bleus de deux cents shekels qu'il avait préparée à l'avance et Vijay disparut dans l'obscurité de la cage d'escalier.

Après cette soirée, Vijay se rendit invisible. Lui, et aussi le Yorkshire et Hanna Gross elle-même. Shaül entra et sortait de chez lui, montait et descendait en ascenseur, en vain. Un matin, alors qu'il revenait du café, il s'arrêta au troisième étage et s'approcha de la porte de Hanna Gross. Il colla son oreille à la porte dans l'espoir d'entendre s'il y avait quelqu'un. Un bruit de clés provenant de l'appartement mitoyen le mit en fuite et le cœur lourd, il regagna son appartement.

Une semaine passa. Shaül ne sut jamais où ils avaient disparu pendant tout ce temps, mais il sut quand ils revinrent. Il était assis au café et il vit Vijay passer dans la rue avec le Yorkshire en laisse. Il tapa comme un fou à la vitre, mais apparemment Vijay ne l'entendait pas. Le temps qu'il sorte dans la rue, Vijay avait disparu.

Shaül retourna au café et chercha une table d'où il pourrait surveiller l'entrée de l'immeuble. Il y resta assis une heure durant, sans en bouger par crainte de le manquer. Et de fait, au bout d'une heure, il reconnut la silhouette de Vijay qui s'approchait. Il se leva en vitesse et se précipita au dehors en l'appelant par son nom et en faisant de grands gestes. Il était possible que Vijay ne l'ait pas vu car il continua à marcher tout droit vers l'entrée. Le temps que Shaül y arrive, à bout de souffle, Vijay avait déjà disparu à l'intérieur de l'immeuble. Mais Shaül entra et le vit qui attendait l'ascenseur. Il courut encore, aussi vite que sa graisse le lui permettait, et il réussit à s'introduire dans l'ascenseur juste avant que la porte ne se referme.

Ils étaient tous les deux debout dans l'ascenseur, le Yorkshire entre eux. Shaül soufflait comme un phoque, il n'arrivait pas à prononcer une parole. Il sentit un point douloureux du côté gauche et se dit, ça y est, une crise cardiaque. Mais la douleur passa et l'ascenseur arriva au troisième étage.

Vijay, qui avait gardé les yeux cloués au sol, se tourna pour sortir. Il passa devant Shaül, et seulement lorsqu'il fut à l'extérieur de l'ascenseur, il dit, sans lever les yeux, « This is not right, Sir, you are an old man ».

La porte de l'ascenseur se referma. Alors qu'il continuait à monter vers le quatrième étage, une flaque se forma et s'étendit aux pieds de Shaül.

Quand le lendemain il descendit en ascenseur pour se rendre au café, l'annonce avait été retirée. Dans la cabine se trouvaient l'avocate du sixième et la femme du professeur Gour qui discutaient avec énergie des travailleurs immigrés. Quelle plaie. Des sauvages. Des fainéants. Au lieu de sortir promener le chien, celui-là préférerait lui laisser faire ses besoins dans l'ascenseur. Le tiers-monde, vraiment. L'amende, il la paiera de sa poche, pauvre Hanna Gross, ce n'est pas de sa faute.

Les deux femmes sortirent de l'ascenseur en papotant. La femme du professeur sourit à Shaül et lui souhaita une bonne journée.

L'Érythréen était en train de faire briller les miroirs, et Shaül eut l'impression que le jeune homme lui jetait un regard accusateur.

אזהאר שעבאן אז האר שעבאן

זרים גרֵבא

האוניברסיטה הפתוחה الجامعة المفتوحة

בִּדְתָּ וְכָאֵתָּהּ فِي أَوَائِلِ عَقْدِهَا الثَّانِي بَرُّ غَمِ أَنَّهَا فِي آخِرِهِ، تَحْمَلُ وَجْهًا طُفُولِيًّا وَابْتِسَامَةً عَفْوِيَّةً وَجَمَالَ رَاقٍ يَشْدُ كُلَّ مَنْ رَأَاهَا حَيْثُ وَطَأَتْ رِجْلَيْهَا، ذَلِكَ الْجَمَالَ الدَّاخِلِي الَّذِي امْتَزَجَ مَعَ حُسْنِهَا الْخَارِجِيِّ جَعَلَ مِنْهَا شَخْصِيَّةً فَرِيدَةً وَمُحِبَّذَةً لِكُلِّ مَنْ عَرَفَهَا إِضَافَةً إِلَى أَنَّهَا تَنْطِقُ بِمِمْهَا الْمَعْلُومَاتِ الثَّقَافِيَّةِ الدَّقِيقَةَ وَهَذَا مَا جَعَلَهَا مُمَيَّزَةً أَكْثَرَ.

كَانَ قَدْ اعْتَادَ مَرَّةً كُلَّ أُسْبُوعٍ أَنْ يُهْرَوْلَ مُسْرَعًا نَاحِيَةَ الْقِطَارِ الَّذِي سَيُقْلِعُهُ مِنْ مَدِينَتِهِ إِلَى مَدِينَةٍ أُخْرَى يَخْدُمُ وَيَقْدِمُ الْمُسَاعَدَاتِ بِهَا مِنْ خِلَالِ تَطْوَعِهِ فِي الْجَيْشِ.

هَا قَدْ صَادَفَهَا وَقَدْ لَاحَتْ لَهُ عَنْ بُعْدِ أَمْتَارٍ قَلِيلَةٍ شَابَّةٌ رَقِيقَةٌ تَشْتَرِي تَذْكَرَةً لِرُكُوبِ الْقِطَارِ أَيْضًا لِتَذْهَبَ إِلَى نَدْوَةِ شِعْرِيَّةٍ قَدْ أُقِيمَتْ عَلَى شَرَفِهَا فِي إِحْدَى الْقُرَى الْبَعِيدَةِ عَنِ مَدِينَتِهَا، إِنَّهَا هِيَ، (مَارِيَا).

وَقَفْتُ بجانِبِهَا تَنْتَظِرُ الْقِطَارَ لِيَحِينَ وَقَتِ مَجِيئِهِ وَوَقَفَ مُسْتَمْتِعًا بِرَائِحَةِ عِطْرِهَا الَّذِي يَقُوحُ مِنْهَا مَأْخُودًا بِتِلْكَ الْإِبْتِسَامَةِ الْجَذَابَةِ الَّتِي عَلَى وَجْهِهَا وَكَأَنَّهَا تُعَازِلُ الْقِطَارَ حَتَّى يُسْرِعَ وَيَأْتِي إِلَيْهَا!

بَقِيَ مَسْحُورًا بِذَلِكَ الْمَنْظَرِ الَّذِي لَامَسَ قَلْبَهُ قَبْلَ عَقْلِهِ لِيَتَكَرَّرَ ذَلِكَ الْمَنْظَرُ مَرَّةً أُخْرَى فِي الْأُسْبُوعِ الْآتِي.

كَانَتْ مَارِيَا قَدْ جَهَّزَتْ نَفْسَهَا لِحُوضِ امْتِحَانِ لَيْسَ سَهْلًا لِيَتِمَّ مِنْ خِلَالِ نَجَاحِهَا بِهِ تَحْقِيقَ حُلْمٍ مِنْ أَحْلَامِهَا الْعِلْمِيَّةِ الَّتِي رَافَقَتْهَا مُنْذُ نَعُومَةِ أَظْفَارِهَا، وَقَفْتُ كَالْعَادَةِ تَنْتَظِرُ الْقِطَارَ وَوَقَفَ أَيْضًا هُوَ كَعَادَتِهِ يَتَلَصَّصُ عَلَى جَمَالِهَا الرَّاقِي وَلَمْ يَشْكَ لِلْحِظَّةِ وَاحِدَةٍ أَنَّ ذَلِكَ السَّحَرُ وَاللِّبَاسَ الْفَاتِنَ قَدْ يَكُونُ عَرَبِيًّا، حَتَّى تَفْجَأَ بِرَنَّةِ هَاتِفِهَا وَإِذْ بِهَا تَجِيبُ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ، صُدِّمَ (يَهُودَا) كَانَ هَذَا أَسْمَهُ، وَاحْمَرَّ وَجْهُهُ وَجَحَّظَتْ عَيْنَاهُ وَتَبَخَّرَتْ أَحْلَامَهُ، فَكَيْفَ لَهُ هُوَ الشَّابُّ الْيَهُودِيُّ أَنْ يَتَوَاصَلَ مَعَ تِلْكَ الشَّابَّةِ الْعَرَبِيَّةِ الَّتِي سَحَرَتْهُدُونَ عِلْمِهَا وَسُغَلَّتْ عَقْلَهُ بِالتَّفْكِيرِ بِهَا، عِلْمًا أَنَّهَا قَدْ لَاحَظَتْ نِظْرَاتَهُ وَلَكِنْ كَبُرَ يَأْتِهَا لَمْ يَسْمَحْ لَهَا بِمِبادِلَتِهِ تِلْكَ النِّظْرَاتِ فَإِنَّهَا شَرِيفَةٌ، لَكِنَّهُنَاكُ شَيْءٌ مَا كَانَ يَحْصُلُ لَهَا كَلِمًا رَأَتْهُ أَوْ لَمَحَتْ مَلَامِحَهُ، كَانَتْ تَشْعُرُ بِسَعَادَةٍ عَارِمَةٍ وَبِاكتِفَاءِ ذَاتِي لِأَنْوَتِهَا كَانَتْ تَشْعُرُ وَكَأَنَّ

مَعَدَّتْهَا خَلَّتْ مِمَّا فِيهَا وَقَلَبَهَا بِيَدِهَا بِطَرَقٍ سَرِيعًا وَكَأَنَّهُ يُخَاطِبُهَا وَيَقُولُ لَهَا "اِفْتَحِينِي وَأَدْخِلِي ذَلِكَ الشَّابَّ الْوَسِيمَ إِلَى دَاخِلِي وَأَصْدِي الْبَابَ خَلْفَهُ جِدًّا فَهُوَ يَبْدُو مُحَنَّكًَا وَقَدْ يَنْعَرِّضُ لِلشَّرْقَةِ مِنْكَ!"

تَوَارَتْ الْأَحَادِثُ سَرِيعًا أَسْبُوعًا بَعْدَ أَسْبُوعٍ حَتَّى أَصْبَحَا يَلْتَقِيَانِ بِجَانِبِ مَحْطَةِ الْقِطَارِ وَكَأَنَّهُمَا يَتَوَاعَدَانِ!

وَهَا قَدْ حَصَلَ! تَشَجَّعَ يَهُودًا وَتَرَكَ عَقْلَهُ جَانِبًا وَاسْتَخَذَ قَلْبَهُ هَذِهِ الْمَرَّةَ وَاقْتَرَبَ مِنْهَا وَأَلْقَى عَلَيْهَا السَّلَامَ لَكِنَّ السَّلَامَ كَانَ عِبْرِيًّا! ذَهَلَتْ وَأَجَابَتْهُ أَيْضًا بِاللُّغَةِ الْعِبْرِيَّةِ إِلَّا أَنَّهَا هَمَسَتْ فِي نَفْسِهَا: "هَلْ لِهَذِهِ الدَّرَجَةِ أَشْبَهُ الْجَمَالِ الْيَهُودِيِّ لِيَحْسَبَنِي يَهُودِيَّةً وَيُخَاطِبُنِي بِاللُّغَةِ الْعِبْرِيَّةِ؟" وَمَا أَنْ أَرَادَتْ أَنْ تَتَكَلَّمَ مَعَهُ بِلُغَتِهَا لِيُبَادِرَها الْكَلَامَ بِلُغَتِهِ الْعَرَبِيَّةِ أَيْضًا الَّتِي كَانَتْ تَظُنُّ أَنَّهَا لُغَتُهُ حَتَّى فَاجَأَهَا قَائِلًا: "أَنَا يَهُودًا" فَتَلَبَّكَتْ مَارِيَا وَلَمْ تَسْتَطِعِ الْإِجَابَةَ فَمَا قَدْ حَصَلَ مَعَ يَهُودًا عِنْدَمَا عَلِمَ أَنَّهَا شَابَّةٌ عَرَبِيَّةٌ حَصَلَ مَعَهَا تَمَامًا فِيهَا لَمْ تَظُنْ لِلْحِظَةِ وَاحِدَةً أَنَّ هَذَا الشَّابَّ يَرِغَمُ لِبَاسِهِ الْكَاسِيَّ أَنَّهُ يَهُودِيٌّ فَقَدْ كَانَ يَحْمِلُ جَمَالًا عَرَبِيًّا إِلَى دَرَجَةٍ مَا وَمَلَامِحَ شَرْقِيَّةٍ جَدًّا، إِنَّهَا تَعْنِدُهَا تِلْكَ الْأَمْنِيَّاتِ وَالْأَحْلَامِ الَّتِي كَانَتْ بِالْإِمْكَانِ أَنْ تَجْمَعَهَا مَعَهُ فَهُوَ مِنْذُ فَتْرَةٍ قَدْ شَعَلَ بِهَا لَدَرَجَةٍ أَنَّهَا تَمَنَّتْ أَنْ يَكُونَ مِنْ زَوْجِهَا الْمُسْتَقْبَلِيِّ! لَكِنَّ الْأَمْرَ هُنَا قَدْ اخْتَلَفَ، كُلُّ هَذِهِ الْأَفْكَارِ الَّتِي عَلَتْ إِلَى رَأْسِهَا بِتِلْكَ اللَّحْظَاتِ كَانَ يَجِبُ عَلَيْهَا أَنْ تَتَخَلَّصَ مِنْهَا لِتَبْقَى بِالنَّسَبَةِ لَهُ تِلْكَ الْفَتَاةَ الَّتِي أَعْجَبَ بِهَا فَتَبَسَّمتْ وَحُزِنَ ثَقِيلٌ كَأَنَّهَا أَنْ يَقْتُلَهَا مِنْ الدَّاخِلِ وَأَجَابَتْهُ بِاللُّغَةِ الْعِبْرِيَّةِ: "وَأَنَا مَارِيَا" وَتَبَدَّلَا أَطْرَافَ الْحَدِيثِ فِي الْقِطَارِ حَتَّى وَصَلَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي يَوَدُّ الذَّهَابَ إِلَيْهِ وَافْتَرَقَا لِيَلْتَقِيَا الْأَسْبُوعَ الْآتِيَّ لَكِنَّ هَذَا الْأَسْبُوعَ كَانَ مُخْتَلَفًا كَلِيًّا عَنِ الْبَاقِي الْأَسْبُوعِ الَّتِي مَضَتْ، فِي هَذَا الْأَسْبُوعِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بَدَأَ يَفْكَرُ بِالْآخِرِ بِكَثْرَةٍ فَالْأَحَادِيثُ الَّتِي جَمَعْتَهُمَا كَانَتْ جَمِيلَةً وَبَقِيَّتْ عَالِقَةٌ فِي ذَهْنِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا حَتَّى أَنَّهَا تَمَنَّى أَنْ يَمُرَّ الْأَسْبُوعُ بِسُرْعَةِ الْبُرْقِ لِيَأْتِيَ يَوْمَ الْإِلْتِقَاءِ رُغْمَ أَنَّ هُنَاكَ تَنَاقُضَ كَانَ يَتَدَخَّلُ وَيَتَرْتَحُ هُنَا وَهُنَاكَ بَيْنَ أَفْكَارِهِمَا فَمَاذَا سَتَكُونُ نَهَايَةُ عِلَاقَةٍ بَيْنَ يَهُودِيٍّ وَعَرَبِيَّةٍ فِي ظِلِّ الظُّرُوفِ الَّتِي يَعِيشَانَهَا؟! فَهُوَ آتٍ مِنْ مُجْتَمَعٍ وَهِيَ مِنْ مُجْتَمَعٍ آخَرَ كَلِيًّا رُغْمَ الشَّبهِ الصَّنِئِلِ الْمُنْتَوَاجِدِ.

تَطَوَّرَتْ عِلَاقَةُ مَارِيَا وَيَهُودَا إِلَى عِلَاقَةٍ حُبِّ مُمَيَّزَةٍ وَمَرَّتِ الْأَيَّامُ وَالْأَسْبُوعُ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ فَكَانَا يَتَكَلَّمَانِ بِاللُّغَةِ الْعِبْرِيَّةِ فِي أَغْلَبِ الْأَحْيَانِ وَكَانَ يَسْتَرْقُ أحيانًا مِنْهَا كَلِمَاتٌ عَرَبِيَّةً لِيُخَاطِبُهَا بِهَا مِثْلَ "بِخَبِكَ، خَلْوِ، بَجْنِ، كَيْفِكَ، اِشْكَنْتُكَ، مَاشِي،" فَتَفْهَمُهُ مَارِيَا عِنْدَمَا تَسْمَعُهُ وَتَسْتَمْتَعُ لِأَنَّهَا يَتَكَلَّمُ لُغَتَهَا لِيُعَبِّرَ لَهَا عَنِ حُبِّهِ وَأَشْوَاقِهِ، جَمَعْتَهُمَا الْكَثِيرُ مِنَ الْأَشْيَاءِ وَالْأَفْكَارِ وَحَتَّى الْمُعْتَقَدَاتِ وَاسْتَمْتَعَا بِذَلِكَ كَثِيرًا.

كَانَ كُلُّ شَيْءٍ يَجْرِي عَلَى مَا يُرَامُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ وَكَانَ الْقِطَارُ كِعَادَتِهِ يُسَافِرُ بِمُسَافِرِيهِ فَرِحًا وَحَزِينًا بِهَمِّ كُلِّ شَخْصٍ دَاخِلِ هَذَا الْقِطَارِ لَهُ حِكَايَةٌ مُخْتَلَفَةٌ إِمَّا مُفْرَحَةٌ وَإِمَّا مُحْزَنَةٌ، بَيْنَمَا كَانَ الْهُدُوءُ يَسُودُ الْقِطَارَ وَقَعَتْ فَجَاءَةٌ حَادِثَةٌ مَشْهُومَةٌ، لَقَدْ اسْتَلَّ شَابٌّ عَرَبِيٌّ سِكِّينَ وَطَعَنَ شَابَّ يَهُودِيٍّ كَانَ يَجْلِسُ بِجَانِبِهِ فِي الْقِطَارِ بَعْدَ أَنْ تَنَاقَشَا عَلَى شَيْءٍ لَا أَحَدٌ يَعْلَمُ

ما هو سِوَاهُمَا! واحتدَّ النقاش ليتنازعا وتصل بهما درجة الحقد والكراهية إلى النتيجة المؤسفة، طعن الشاب اليهودي ومقتل الشاب العربي!
كل هذا كان على مرأى ماريا ويهودا اللذان كانا حاضرين على الموقف، يهودا رفع بُندقِيته وصوبها ناحية الشاب العربي الذي اعتبره إرهابياً ليرديه قتيلاً وماريا بقيت في ذهولها لما حصل من الشابين ولما نتج من تصرف يهودا اتجاه ذلك الموقف، بقيت مُحَدِّقة وكأنها ملكت البصيرة فجأة.

ضاعت أمانيتهم وأحلامهم البريئة بين رأيين رافضاً أن يكون لهما نفس التفسير، هي لم تحسب الشاب العربي إرهابياً لأنها لم تعرف ماهي الأسباب التي أدت إلى الطعن رغم أنها لم تؤيده في ذلك، ولم تتوقع تلك النتيجة الحتمية له، وهو وجد بالشاب اليهودي ضحية والآخر إرهابي دون إعطائه أي عذر أو محاولة فهم ما حصل حتى.
بقيت مُحَدِّقة به وعيونها البريئة تحمل تلك الدمعة المستعصية النزول وهو كذلك لم يحل نظر هُعنهما فعينيه لم تكاد تبصر غيرها في تلك اللحظة، إلى أن توقف القطار وكل منهما سلك طريقه، غرباء كانوا وأصبحوا أجبّة فصلهم مشهد اجتماعي سياسي مؤلم فعدوا غرباء.

Azhar Sha'aban

Strangers

Open University

She looked to be at the beginning of her teenage years though she was approaching the end of it, with a childish face, a natural smile and an elegant beauty, that attracted anyone who saw her wherever she would set a foot. This inner beauty intertwined with her external prettiness, which made her an exceptional personality, loved by all who knew her, besides the keen detailed cultural information her mouth would speak up, which made her even more special.

He used to hurry up once a week to the train, which would take him from his town to another, where he would serve and assist as part of his volunteering in the military.

He happened to come across her, from a distance of several meters; she seemed to him a fragile young woman. She too was buying a ticket for the train. She was going to a poetry conference, organized in her honor in one of the villages far away from her home town. She was Maria.

She was standing next to him, waiting for the train to arrive on time. He was standing, enjoying the scent of her perfume that spread around, fascinated by the attractive smile on her face, as if she was flirting with the train to make it hurry towards her!

He was bewitched by this sight, which touched his heart before it touched his mind, a sight that repeated itself at the next week meeting.

Maria was preparing for a quite difficult examination, which, had she passed it, would make one of her academic dreams come true, a dream which had accompanied her throughout her childhood. She was standing as usual, waiting for the train. He too was standing as usual, enjoying her elegant beauty, surreptitiously snooping, without having a slightest suspicion that this fascination and the charming dress might be of an Arab. Until he

was surprised, when her telephone rang and she answered in Arabic. It was a shock for Yehuda, this was his name, he blushed and opened big eyes. His dreams evaporated. How could he, the Jewish guy, have a relationship with this Arab young woman, who unknowingly fascinated him and kept him thinking about her, knowing that she was aware of his looks; but her arrogance would not let her exchange these looks with him.

She was Oriental, after all, but there was something happening to her whenever she saw him, or paid attention to his features. She would feel enormous happiness and self-satisfaction with her femininity. She would feel as if her stomach was empty, and her heart beating fast, as if it was addressing her and telling her, “open me and bring this handsome young man inside me and carefully close the door behind him, because he seems worldly-wise and might be stolen from you!”

Events followed quickly. Week after week until they started to meet near the train station as if they had a date.

At last it happened! Yehuda got the courage to ignore his mind and use his heart this time. He approached her and greeted her. However, the greeting word Salam, Peace, Shalom, was in Hebrew! She was surprised and answered in Hebrew. However, to herself she whispered, “do I look so much like the Jewish beauty, that that he thinks I am Jewish to speak to me in Hebrew?” She almost started to speak with him in her language, thinking that he would respond in his own language, Arabic, which she thought was his language too. But he surprised her, saying: “I am Yehuda”.

Maria was perplexed. She could not answer. What had happened to Yehuda as he had realized she was an Arab young woman happened to her too. She could not have thought for a moment, despite his khaki uniform, he was Jewish, because he had some Arabian beauty and very oriental features. All her wishes and dreams she could have built with him collapsed. After all, for quite a while he kept her mind busy so much she would wish he were her future husband!

But this has all been changed. All these thoughts that got into her mind during these moments, she must get rid of them, to continue to be for him that fascinating young woman. She smiled while a heavy sadness could kill her from inside. She answered him in Hebrew:

“I am Maria.”

On the train they exchanged some small talk, until they both reached their destination and parted until their meeting the following week. That

week was, however, totally different from previous weeks. During the week, each one of them was much preoccupied with thoughts about the other. The pleasant talk between them kept lurking in each one's head, arousing wishes that the week pass quickly like lightening in the sky until their Sunday meeting, despite contradictions that penetrated and staggered here and there in their minds. What could be the end of a relationship between a Jewish guy and an Arab woman, given the circumstances of both their lives?! He comes from one community and she from a totally different one, despite the slight similarity to the other.

The relationship between Maria and Yehuda turned into a special love story. Days and weeks passed like this. Most of the time they chatted in Hebrew, from time to time he would squeeze some words in Arabic to tell her, for example, "I love you, nice, hilarious, how are you, I missed you, ok," while Maria was giggling hearing him and listening to him speaking in her language to express his love and passion. Many things and ideas, even beliefs, brought them closer, and they enjoyed it very much.

All went along wonderfully on that day. The train, as usual, carried its passengers with joy and sadness. After all, everyone on the train has his story, for better and worse. Calmness prevailed in the train, as suddenly a dreadful incident happened. An Arab young boy pulled a knife and stabbed a young Jewish guy who was sitting next to him in the train, after a dispute between them that none understood except for they themselves! The dispute intensified to a point that both started to quarrel, until the grudge and hatred between them reached this regrettable ending, the stabbing of the young Jewish man and the killing of the young Arab!

And it all happened in front of Maria and Yehuda, who were on the scene. Yehuda raised his gun and pointed it towards the young Arab, whom he considered a terrorist, and shot him dead. Maria was shocked by what happened between the two young men, and by the outcome of Yehuda's reaction to the situation. She kept staring, as if losing suddenly her sight.

Their innocent wishes and dreams were lost between their two points of view. They could not reach the same single explanation. She did not consider the young Arab a terrorist, because she could not know the reasons that brought about the stabbing, though she did not support it. However, she did not expect that inevitable ending for him. He, however, considered the Jewish guy a victim and the other a terrorist, without any excuse or even an effort to understand what had happened.

She kept staring at him with an unavoidable tear trickling from her innocent eyes. He too, could not move his eyes from her, his eyes could not see at that moment anything but her. Until the train stopped and they both went separate ways. Strangers who fell in love with each other, separated by a tragic social-political scene of events, strangers again.

Eastern Mediterranean International School

חבר השופטים:

ד"ר דארה בארנט, אוניברסיטת תל אביב
ג'ודי לבנסון, סופרת
קרול הופמן, אוניברסיטת בר אילן

Lavinia Gavrilovici

Ode to a pineapple

Eastern Mediterranean International School, EMIS

There are many things I do not love. I do not love cold Saturday mornings when it is my turn to do the morning shift in the store, when all I want is to hold momma's knitted blanket in my arms, caress it softly and take small whiffs of the familiar musty smell while promising to never, ever let it go. I do not love the long walk to the front benches of the church, when I see them ol' ladies bad-mouthing behind opened palms and large hats, covering both their faces and their sins before God. The pastor preached that we were all God's children, while them ol' ladies called Bailey and me bastards.

I do not love getting called to the front of the class. I am the biggest girl there, my hair is the kinkiest and my skin the blackest, and all the girls in the one textbook our teacher owns are white and blond and beautiful.

I do not love it when people look oddly at my lame uncle Willy, who with his crooked mouth and his limp walk looks like an old dog who has been run over by a car, forgotten on the street in a puddle of his own blood and break oil and left to recover by itself. I do not love it when the children on the streets make fun of him, pointing with their little fingers and chiming with their little voices songs about crooked mouths and limping feet, which start to dance when their owner becomes nervous, from one side to the other, front and back, left and right and up and down until they break and dance no more.

Not loving things is a hazard, because it makes you cranky and moody and not wanting to talk for months and years.

There are few things that I do love; like the hot, sweet taste of freedom when walking downtown with Bailey, with money in our pockets and the sun on our skins. I love walking past the whitefolks in those moments,

because in those moments we are rich in time and youth and energy and money and poor in worries, and we are just as good as them, or maybe even better. The moments when we walk inside a store and the owner looks at us suspiciously, expecting a third hand to grow next to my second hand, and that it would take all the sweets and nuts and caramels and shovel them under my skirt. And then, the glorious moment when we take one caramel each, Bailey and me, and walk to the counter with the most angelic faces, hopping up and down and letting the coins sing the song of victory before pulling them out and letting them shine under the incredulous nose of the rich white man, who has never seen a negro child with money before, let alone two.

I love to hear momma pray aloud, because she does so in her small chamber, and we learned in Sunday school that the pharisees prayed to be heard by the public, but she prayed to be heard by God Himself. It made me think of her as a powerful woman, who even God listens to. God, who made all Arkansas *and* the world, would listen to what she had to say, and I was wondering how that was possible. I knew that God was whitefolk, and I heard what the whitefolks thought about us negros and I heard about the things they were doing to us, and they did not seem to fit with what momma was telling us about her God. It is a mystery to me how God can be white *and* kind.

But the thing I love most in the world, or nearly most, are pineapples.

I love pineapples because it is like they need to be conquered. You don't just go out, buy a pineapple and *eat* it. You have to spend time on it. You have to really *earn* it. I was encircled by pineapples year-round. They were standing on the top of the shelves in the store, surrounded by dust-bunnies and halos. But once a year, during Christmas time, momma takes down one of those big, big cans with an exotic picture of a pineapple on the beach and brings it into the house, where we could look at it longingly until Christmas eve finally arrives. She would open the can in the most solemn way possible, and Bailey and I would be watching the process with utmost awe, anxiously waiting to hear the round metal hit the table's surface with a cautious, cold *clink*. Momma would use every little bit of the can's content to create the most delicious dishes. She'd use the juice to make fruit cakes and the pineapple rings to make heavy, juicy, upside-down cakes. Bailey and I would receive one slice each, and although I always share with him, this bit of fruity circle of heaven I would keep all to myself, for as long as

possible. I would nibble carefully around the edges, spoiling my tongue with the rich taste of sun-bathed afternoons and humid air. I would watch the sparkling yellow juice cover the tips of my fingers and trickle down to my wrists, where I would capture the sneaky little drops with my tongue and transport them to the prison of my stomach, where they would remain forever and always, Amen.

